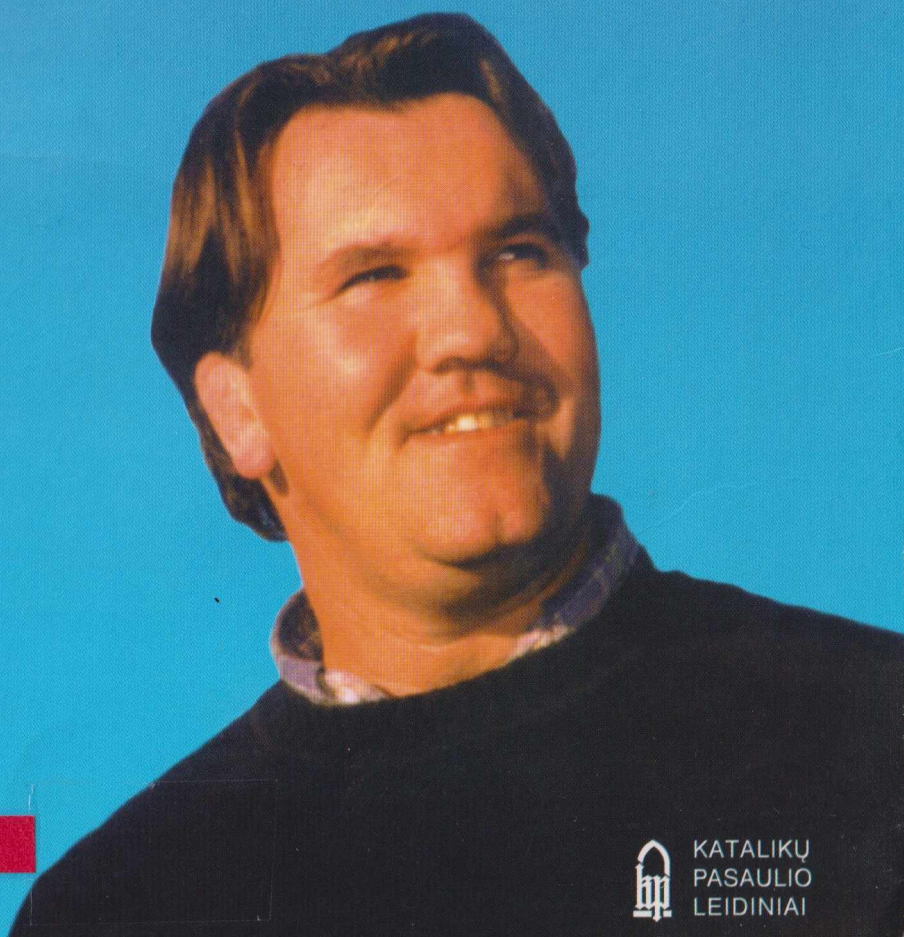

Tim Guénard

VILTIS IŠ GĖTIVĖS

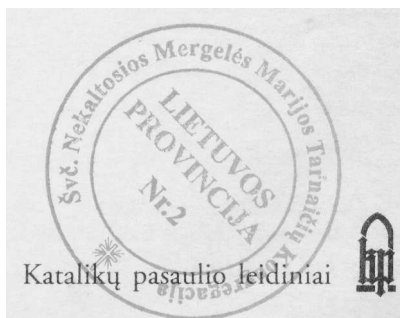
6

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Tim Guénard

VILTIS IŠ GATVĖS

Katalikų pasaulio leidiniai

UDK 840 94
Gu 81

Versta iš: *Tim Guénard*

TAGUJEURS D'ESPÉRANCE

Presses de la Renaissance, 2002

Iš prancūzų kalbos vertė

ANDRIUS LEIUGA ir
ILONA KUŠLEIKAITĖ

© Presses de la Renaissance, 2002

© UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“, 2004

ISBN 9955-619-19-8

*Visiems tiems, kurių širdys pavargusios
ir prisiminimai sujaukti,
kad jie išdrįstų vis tvirčiau žengti su viltimi, —
ne pasiduodami likimui, o kildami su juo ir jį keisdami.*

*Dėkoju Eglantinai, Lioneliui, Kateri, Timotiejui,
nuostabiausiems savo vaikams, kurie padeda man tobulėti,
kiekvienas savaip ir iš visos širdies,
taip pat, kaip ir mano mylimoji.*

*Tariu ačiū ir mamai — už suteiktą gyvybę,
be kurios nebūčiau galėjęs patirti visų šių meilių.*

PRATARMĖ

Ilgą laiką nesiryžau pradėti pasakojimo apie vėtytą savo vaikystę. Kai pagaliau prieš aštuonerius metus to ėmiausi, netrukus vėl turėjau sustoti - manęs vos nepaskandino emocijos. Pradėjus rašyti, giliai užslėpti ir pamiršti prisiminimai iškilo į paviršių. Nosies šnerves pasiekė vaikystės kvapai: dvokiantys pelėšiai iš rūsio, kuriame tėvas mane uždarydavo išvažiuodamas savaitgaliui į kaimą, nemaloniai aitrus šlapimo ir šūdo kvapas iš Simlos būdos, kur slėpdavausi visiškai nuogas, kad galėčiau sušilti po maudynių kieme pastatytame ledinio ir purvino vandens dubenyje.

Praėjus keleriems metams vėl ėmiausi plunksnos, ir tai labiau norėdamas atsiliepti į daugelio žmonių, ypač Žanos, vienos sunkios ligonės, prašymą. Kartą liudijau mokykloje, ir kažkas jai padovanojo į kasetę įrašytą

mano pasakojimą. Taigi vieną dieną vietoj laiško iš Žanos gavau kasetę (ji negalėjo rašyti), kurioje ji man sako: „Timai, mudu esame broliai“, ir papasakoja apie savo siaubingą vaikystę, vargingą gyvenimą. „Kai naktį negaliu užmigti, klausausi tavo kasetės, ir man pasidaro geriau.“

Kiekvienais metais Žana atvažiuodavo į Lurdą. Susipažinau su ja artimiau, ji tapo man labai svarbiu žmogumi. Vėlesniais metais ji be perstojo klausinėdavo mano žmonos Martinos: „Na, ar jis parašė? Pasakyk jam, kad meldžiuosi už tai“.

1999-ųjų kovą pasirodžiusią savo biografinę knygą *Stipriau už neapykantą* pirmiausia norėjau nusiųsti Žanai. Ieškodama jos adreso, Martiną sužinojo, kad prieš pat Kalėdas ji iškeliavo pas Tėvą. Aš pravirkau.

Daugelį metų Žana mane tyliai laikė savo širdyje, slaptoje, kentėdama. Tikiu, kad pirmiausia jos dėka mano istorija sujaudino tiek daug pavargusių širdžių, jas suvienijo. Mane užplūdo netikėta laiškų, išpažinčių, kvietimų banga. Daugeliui ši knyga buvo tarsi jų pačių gyvenimo, kančių ir vilties veidrodis.

Po jos pasirodymo mano gyvenimo ritmas šiek tiek sutriko. Žinoma, ir toliau savo sodyboje Pirėnų kalnuose kartu su žmona ir keturiais mūsų vaikais bitininkauju, priimu žmones, kuriems jau per sunku gyventi. Tačiau keletą dienų per mėnesį sėdu į furgonėlį ir važiuoju liudyti ten, kur pakviečia. Važiuoju į miestus, mokyklas, bažnyčias bei kalėjimus. Ten pasakoju apie

savo chaotišką gyvenimą ir kaip iš jo išsivadavau. Pasi-
baigus pasakojimui, pasipila gausybė klausimų.

Daug kas manęs prašė parašyti naują knygą, remian-
tis pamąstymais apie gyvenimą, meilę, atleidimą, tais,
kuriais dalijuosi liudydamas. Ir štai ši naujoji knyga.
Sumaniau ją kaip knygą apie gyvenimo mezginį. Čia
sumegzti pamąstymai ir anekdotiniai pasakojimai, ku-
riuos skaitytojas galės iliustruoti savo gyvenimo įvykiais.
Aš nerašau kaip specialistas. Juk nesu nei gydytojas, nei
psichiatras. Juo geriau jei tai, ką pasakoju, kažkam pasi-
rodys suprantama; juk ir kreipiuosi į tuos, kurie niekada
negirdėjo nieko tikra. Mano tikslas kaip tik yra atskleisti
sužeistą žmogų. Aš pats esu abiejose barikados pusėse:
vienoje — mušamas vaikas, kitoje — auklėtojas ir šeimos
tėvas, kuriuo esu tapęs.

Labai gerai suprantu, kad ir mano kalbėsena svyruo-
ja tarp vaiko ir suaugusiojo: tarp tyro vaiko ir sužeisto
suaugusiojo. Tad nesistebėkite, kad kalbu labiau savo
širdimi, gelme nei savo galva, rausdamasis tiek savo, tiek
žmonių, su kuriais susiduriu, patirtyje.

TRUMPAS ANEKDOTAS

VIETOJ PROLOGO

- Kur jūs vykstate?
- Į Engadi dykumą.
- Ką veiksite?
- Rašysiu.
- Tokioje vietoje?!
- Taip, kad būčiau vienumoje ir niekas netrukdytų.

Savo sulaužyta boksininko nosimi, į kopūstą panašia ausimi ir įstrižais randais ant dilbio turėjau panėšėti į teroristą. Stovėjau Tel-Avivo muitinėje, ir izraeliečių muitininkai visai nejuokavo. Jie mane apklausė, iškratė, išvertė visą mano lagaminą, net išardė minikompiuterį, elektroninę užrašų knygutę, fotoaparataus...

Po to dar ilgokai laukiau — gal tikrino Interpole? — kol muitininkas grąžino dokumentus.

- Atleiskite, pone. Privalėjome jus apieškoti dėl saugumo. Geros viešnagės Izraelyje.

Paėmiau ištiestus dokumentus.

- Suprantu. Ačiū. Iki pasimatymo.

Pagaliau galėdamas laisvai judėti, sėdau į Jeruzalėn važiuojantį autobusą. Iš ten kitas autobusas nuvežė mane į Engadi, šalia Negyvosios jūros. Pagaliau ramybė... Rytojaus rytą teko priimti netikėtą lankytoją: prie manęs prisiartino laukinis povas ir pažadino. Mudu susipažinome. Jis paėmė kelis mano ištiestus džiovintus vaisius ir taip pat išdidžiai, kaip ir buvo atėjęs, nuėjo sau. Padalijau džiovintus vaisius į dvi dalis, ir kiekvieną dieną jis ateidavo kaulyti savo davinio. Išskyrus šį povą, buvau vienui vienas su savimi ir Dievu, toli nuo visų. Tačiau mano širdyje buvo visi tie žmonės, kurie prašė parašyti šią knygą. Jų veidai, jų kentėjimų prisiminimas padėjo man visas tas dienas nepaleisti iš rankų plunksnos. Jaučiausi taip gerai ir taip įsimylėjau tą vietovę, kad nusprendžiau čia dar šiek tiek užsibūti.

Praėjus dviem tylos ir ramybės savaitėms, leidausi keliauti atgal. Oro uoste iš muitininkų tikėjausi smulkmeniško patikrinimo, bet tik ne to, kas nutiko iš tikrųjų. Akimis permetę dokumentus, jie nutempė mane į atskirą kambarį. Po penkiolikos minučių įėjo trys policininkai ir moteris. Jie uoliai klausinėjo, moteris vertė. Nuo senų laikų pripratęs prie policijos nuovadų,

prisiminiau ano meto įpročius, taigi negalėjau susilaukyti jų šiek tiek nepaerzinęs.

- Kodėl jūs ilgiau, nei buvo numatyta, pasilikote Engadi?

- Norėjau rašyti. Ten labai gerai jaučiausi.

- Ar buvote su kuo nors susitikęs?

- Ne, su niekuo... Ak, taip! Pamiršau... Su laukiniu povu.

- Ar jūs neperdavėte ir negavote jokių daiktų?

- Ne... Taip. Džiovintus vaisius povui.

Jiems visai nepatiko mano pašaipus tonas! Jie ėmė nervintis ir vienas iš policininkų panorą pamatyti tai, ką parašiau. Išplėšė iš mano rankų sąsiuvinį, o aš, užuot susinervinęs, viduje kreipiausi į savo draugą Aukščiausiąjį: „Norėčiau, kad jis atsiverstų skyrių apie smurtą...“ Vertėja atvertė sąsiuvinį... Tiksliai vieną iš šio skyriaus puslapių. Pradėjo versti ištrauką kitiems. Mačiau, kaip keitėsi jų veido bruožai. O kai vertėja pakėlė akis, norėdama baigti, jie paprašė tęsti toliau. Šitaip netikėtai ji išvertė visą skyrių. Atiduodama sąsiuvinį, padėkojo man.

- Puiku, pone, tęskite. Tai vertinga mūsų laikais.

Likusieji pridėjo:

- Kada jūsų knyga bus išversta į hebrajų kalbą?

Prieš dvi valandas buvau pavoje įtariamasis, o dabar tapau jų draugu. Išėjome iš kambario, jie palydėjo mane iki registracijos. Išsiskirdami apsikabinome.

MEILĖS LIGONIS

TĖVAS, KURĮ TURĖJAU IR KURIAM ATLEIDAU

„Aš nenoriu ir negaliu atleisti. Tai pranoksta mano jėgas... Galų gale neturiu nė menkiausio troškimo. Tikrai, Timai, nesuprantu, kaip jūs galėjote atleisti savo tėvui, kuris jus taip mušė.“ Dažnai girdžiu tokius žodžius, be jokių iliuzijų, persunktus apmaudo: „Kodėl Timas gali atleisti, o aš ne?“

Aš taip pat iš pradžių negalėjau atleisti, nes atleidimas nėra koks nors magiškas dalykas. Jį reikia nuolat atnaujinti. O tai sunku. Dėl tėvo kadaise suduotų smūgių man netikėtai užaina baisiai dideli galvos skausmai, jie ištinka tiek dieną, tiek naktį gulint. Ir niekas nepadedą. Kartais ima taip spausti, kad pajuntu pagundą susivaryti kulką į galvą.

Tomis dienomis, kai man neskauda, atleisti būna lengva. Tačiau vėl aplankę skausmai kaip į verdančio

aliejaus katilą panardina mane į vaikystę. Tada norint vėl atleisti, prireikia jėgų. Jei pavyksta, tai tik mano žmonos ir vaikų meilės dėka. Tuomet paaukoju savo kančią — juk man buvo suteikta jėgų vėl iš naujo atleisti. Vis dėlto net ir apsuptam saviškių meilės, sunku tai padaryti. Tai kova, o ne automatinis veiksmas, ne išsiugdytas įgūdis.

Bandydami atleisti, atsitrenkiame į save pačius. Kartais atleidžiame vien savo valios pastangomis, ir štai tada prisiminimai sugrįžta pakutenti mūsų smegeninės! Tampame atminties kaliniais, neįstengiantys užsimiršti. Mažiausia smulkmena — skausmas, balso intonacija, aplinkybės - bet kas sugrąžina į praeitį. Vos tik pasijuntame blogiau ar pavargstame, viduje įsitaiso pagunda kaltinti mūsų kančių autorius. Kai su tokiais mūsų sugrįžimais susiduria artimieji, suprantame, kodėl jie nustebę ima priekaištauti: „Tu gi sakei, kad atleidai man, o dabar vėl grįžti prie to paties!“ Atleisti - tai ne ištrinti ar pamiršti praeitį, o sugebėti gyventi su ja: su savo prisiminimais ir košmarais. Tai padeda neversti aplinkinių kentėti to, ką patys esame iškentę, o tai gelbsti stresinėse situacijose rasti tinkamesnius sprendimus nei smurtas ar pabėgimas.

Atleidimas truputį panašus į augalo laistymą. Neužtenka vieną kartą palaistyti, reikia tai daryti nuolat, rūpintis, kad augalas skleistųsi. Vėl iš naujo atleisdami mus įskaudinusiam žmogui, leidžiame jam žydėti toliau.

Nenoras ar negalėjimas atleisti laiko mus pririštus

prie praeities ir trukdo būti rytdienos keliautojais aplink pasaulį, būti ateities žmonėmis.

Atleisti - tai suduoti smūgį baimei ir pasitikėjimo trūkumui, tai tapti laisvam ir galinčiam stebėtis savimi pačiu, išdrįsti įsipareigoti tokiems dalykams, kurių mes bijojome.

Vieną dieną aš nuvykau pas savo tėvą, kuris mane dažnai mušdavo, kol buvau berniūkštis. Tada pasakiau: „Tėti, atleiskim vienas kitam, pradėkim gyvenimą nuo nulio“. Tačiau niekas nepavyko. O žinote, kodėl? Vien pasakyti kitam „aš tau atleidžiu“ neužtenka. Jei laikiu, kad mano atleidimas būtų priimtas, elgiuosi kaip egoistas, o manydamas, kad priimti atleidimą yra kito pareiga, tik be didelių pastangų nuraminu savo sąžinę. Tikras atleidimas yra pasiūlomas, jis ne primetamas. Pasiūlytas atleidimas gali būti ir atmestas. Kartais galime įsižeisti, kai mūsų atleidimas nepriimamas, įsižeisti dėl kito teisės pasakyti ne. Galbūt mes siūlome tikrą atleidimą, bet jis blogai išgirstamas arba pasakytas netinkamu momentu, o gal emocijos tebėra užgniaužtos. Mano atveju atleidimas buvo atmestas todėl, kad elgiausi kaip storžievis. Be jokio perspėjimo įsiveržiau į jo gyvenimą. Staiga tarsį antausį jis gavo mano atleidimą. Sakydamas jam, kad atleidžiu tą blogį, kurį jis man padarė, vėl sugražinau jį į praeitį.

Tą dieną, kai aš savo tėvui jau galėjau parašyti: „Esu laimingas su savo žmona Martina, su savo vaikais. Be to, turiu didžiulį namą, kuris priklauso ne man vienam.

Čia mes priimame žmones, kurie nori atsikratyti narkotikų, smurtavimo, depresijos...“, tą dieną, kai ir jis tapo mano gyvenimo dalininku, tėvas suprato, jog laimingos dabarties akimirkos stipresnės nei skaudūs praeities išgyvenimai. Tuomet mano tėvas jau galėjo atleisti *sau*. Jis priėmė mano atleidimą. Tačiau jis mirė kaip tik tada, kai jau galėjome pasimatyti.

PRISIRIŠĘS PRIE SAVO ĮPROČIŲ

Atleisti savo tėvui buvo svarbus darbas. Tačiau gyvenant kasdienybėje, taip pat nuolat reikia atleisti bei prašyti savo žmonos ir vaikų atleidimo. Tai sunku, bet man pasisekė, nes kai valingai ar nevalingai nebesusivaldau, šeima, vaikai, draugai manęs neapleidžia.

Per visus dvidešimt dvejus bendro gyvenimo metus mano žmona Martiną niekada nekvaršino man galvos dėl didesnių ar mažesnių „nusigrybavimų“. Nemanykit, kad mes apie tai nekalbame. Tiesiog neįkainojama dovana kalbėtis iš širdies ir garsiai pasakyti apie tuos „nusigrybavimus“. Taip, pasakydami mano klaidas, Martiną ir vaikai leidžiasi nustebinami. Įteikiu jiems pagal savo būdą surinktą puokštę, ne gautą iš floristo, bet sudėliotą iš mano pavykusių pastangų.

Nebūna didelio ar mažo atleidimo. Maži sužeidimai gali būti tokie pat gniuždantys kaip ir dideli. Nesulaukę

dėmesio, jie išauga į didžiulį kalną. Kai vienas kitą nenoromis įskaudiname, būname dviese, taigi paskui norint gerai išsiaiškinti, taip pat turime būti dviese. Atleidžiant ar gaunant atleidimą, dalyvauti privalo du žmonės: tas, kuris prašo, ir tas, kuris gauna.

Panašiai kaip su akiniais - reikia nuvalyti abu stiklus. Nešiojantieji kruopščiai juos valo ir rūpestingai pasideda vakare, kad rastų rytmečiui atėjus. Kalbėjimasis taip pat nuvalo. Vakare pasikalbėjus geriau miegasi. Pabudus nebebūna tiek daug rūko ar įbrėžimų, kurie trukdytų tinkamai regėti visą dieną.

Juk apsunkstame nuo klaidų, kurias patys darome. Jei patys nepasakome „stop“, ir toliau rasis daugybė progų įžeisti vienas kitą.

Kartais po neseno įskaudinimo menkiausias balso pasikeitimas atnaujina žaizdą, sukelia baimę. Tada pasišiaušiant kaip ežys, nors kitas artinasi tik atleidimo paprašyti, ir duriname! Bendravimas žlunga. Jei ką nors įskaudinate ir nebegalite prie to žmogaus prisiartinti, jei jis apsimeta kurčias, parašykite žodelį. Jis galės perskaityti ir nusiraminti. Maža popieriaus skiautelė gali tapti svarbi ir suteikti galimybę kitam atsisakyti savo baimių. Dažnai šeimoje naudojame šią priemonę.

Kai su Martiną nusprendėme kartu kurti gyvenimą, net negalėjau įsivaizduoti, kad taip ilgai liksiu prisirišęs prie savo blogų įpročių! Baisiausia ne tai, kad ir toliau darome klaidas: juk ir jos gali būti vartai į atleidimą ir

keitimāši. Baisiausia tai, kad manomēs galī patys iš jų išsivaduoti. Tai būtų tas pats, kas eiti užrištomis akimis. Kiek kartų buvau taip įsikarščiavęs, kad nebegalėdavau sustoti, iš panikos imdavau grimzti. Būtų buvę geriau, jei aplinkiniai būtų leidę garams nulsūgti, tačiau pamatęs, kaip jie visi dingsta, negalėdavau to pakęsti, vadinau tai „pabėgimu“, nes būtent tada sugrįždavo nesąmoninga apleidimo baimė, o kartu ir kaltės jausmas.

Pamažu, kantriai padedant žmonai ir draugams, mano išsidirbinėjimai trukdavo trumpiau, darėsi retesni.

Kartais tiesiog Martinos balso intonacija sukeldavo mano pyktį. Gal tai dėl sužeistos atminties? Gal atgydavo praeitis? Kadangi mes apie tai kalbėdavomės, Martiną paskui būdavo dėmesingesnė ir vengdavo kai kurių žodžių, o su vaikais išsiaiškindavome, jie galėdavo man atleisti. Jų padrąsinamas aš įgydavau noro ir jėgų kovoti su savo blogais įpročiais.

Jei tu lieki su manimi, kai aš būnu bjaurus, po to mes galime pasikalbėti, atleisti vienas kitam, jei tiki, kad noriu pasikeisti, tada nustebinsiu tave savo laimėjimų puokšte.

AUKŠČIAUSIOJO GAUJA

Ne kasdien esu kuo puikiausiai nusiteikęs. Vidinio ar fizinio nuovargio dienomis tampu jautrus ir užstringu dėl menkniekių. Ir tik Martinos dėka galiu ramiai

žvelgti į praeitį, kuri jautriomis akimirkomis tampa nesvetima. Kaip šuo kad užkasa kaulus į žemę, taip aš slepiu savo žaizdas savyje, norėdamas jas tik pamiršti. Vis dėlto nepavyko jų pakankamai giliai užkasti.

Negaliu atsakyti į Martinos klausimą, kodėl kartais keistai elgiuosi, nes nežinau. Tačiau kai sugrįžta ramybė, prisimenu vieną iš užslėptų žaizdų. Galėjimas tai garsiai įvardyti tarsi užtepa balzamo ant žaizdos ir kitą kartą leidžia pasielgti geriau.

Man nepakanka valios. Pasisekė, kad galiu mylėti visų Aukščiausiąjį ir visą jo gaują, esančią ten, aukštai. Juk nesu antžmogis, todėl prašau jų pagalbos, kad nepradėčiau teisintis nuovargiu ar prasta forma. Kai dar nepažinojau Dievo, kalbėdavausi pats vienas, ir man pačiam to nežinant, Jis mane išklause. Pavargus nuo savo trūkumų, tereikia iš jų pasijuokti, tai labai padeda.

Turi būti kvailas, kad sukeltum skausmą, bet reikia būti dar didesniu bepročiu, kad norėtum kaskart pasielgti geriau. Tačiau po sunkaus kopimo į kalną viršūnė atrodo daug gražesnė - atsivėrusio reginio grožis uždega troškimą įkopti į kitą.

Grožis pasiekiamas ne lengvumu, bet nuolatinėmis, pastangomis.

Atleisti ir gauti atleidimą - tai pajusti gyvenimo skonį, kad iškovotum teisę stebėtis savimi pačiu.

SUŽEISTA ATMINTIS SKELBIA PAVOJŲ

Manydami, kad adeidimas yra tas pats, kas pamiršti įžeidimus, klystame. Atleisti nėra tas pats, kas pamiršti. Nors mes ir galime atleisti, bet pamiršti — ne. Kadaisė sakydavau, jog niekada neatleisiu, niekada nepamiršiu išgyvento siaubo! Iš tiesų nepamiršau jo, bet yra nebe taip, kaip maniau kadaisė. Mano prisiminimai buvo persunkti neapykantos, kuri kurstė keršto jausmą. Dabar jie persisunkę atleidimo, kad padėtų kurti taiką.

Neatleisti - tai tapti savo paties vergu, likti pririštam prie savo sužeistos atminties kaip šuniui prie grandinės. Tada nebegalime judėti į priekį, uždraudžiame sau būti laimingiems ir laisviems, tampame neapykantos ir baimės generatoriais, o mūsų atmintis užstringa kaip automobilis miesto gatvių spūstyje.

Atleidimas yra įdomus veiksmas, nors taip neatrodo. Įstrigus spūstyje, kai nebegalima pajudėti, vienintelis troškimas yra ištrūkti iš to kamščio, kad laiku nuvyktume į reikiamą vietą ir patirtume tai, ką turime patirti. O pasilikdami grūstyje tik eikvojame laiką, buksuojame vietoje, trukdome sau tikrai gyventi, tiesiog pražiopsome pasimatymą su gyvenimu.

Kreipiuosi į jus, kurių atmintis sužeista. Suprantu, kad kalbantieji apie atleidimą jums tarsi kaltų plaktuku į galvą, bet argi jie neteisūs, atkakliai šitai kartodami? Juk čia ne plaktukas taria lemiamą žodį. Po jo atlikto darbo prasideda statyba. Tie, kuriems tai pavyksta, nėra

geresni už jus. Savo kelyje visuomet sutiksite žmonių, kurie jus aplenks ir nustebins, tačiau užuot privertę jus nusiminti, greičiau sustiprins jūsų troškimą pabandyti atleisti. Pamėginkite rinktis trumpiausią kelią. Reikia būti užkietėjusiam, kad nenorėtum to pabandyti. Pamatysite, tai įmanoma. Tada ir suvokiame, kad esame sukurti tapti, o ne nugrimzti į savo praeitį, kuri trukdo gyventi. Šitaip praturtinsite savo mintis, protą ir širdį, kad jie atsinaujintų ir nustotų vis tą patį kartoti.

Koks gi yra atminties vaidmuo? Neleiskite jai dykinėti, jai reikia užsiėmimo, kad nemintų pedalo vis tuo pačiu ratu, tais pačiais takeliais. Nebijokite leisti į tolimą kelią, trokšdami atrasti ką nors nauja, ieškodami sunkumų, žavėdamiesi pamatytais vaizdais ir sutiktais žmonėmis. Šitaip jūsų atmintis praturtinama iš naujo: kuo daugiau atrandame naujų kelių, įvairių dalykų, tuo labiau galime įsileisti ir tokius prisiminimus, kurie nebeslegia. Pagaliau vieną gražią dieną suprantame, kad negalėtume būti šiandien be vakardienos, kad negalime būti tuo, kuo esame šiandien *be* visos savo praeities — kartais net labai baisios. Nepaisant to, kad praeitis atrodo labai *sunki*, ji yra mūsų turtas, todėl įmanoma pabandyti atleisti ir susigražinti buvusį pažeistą pasitikėjimą.

Jums reikėtų būti labai dėmesingiems savo atminčiai. Svarbu išmokti gyventi su ja, tinkamai ja naudotis, kad neskaudintume savęs ir kitų. Sužeista atmintis veikia kaip pavojaus signalas. Ji tarsi sargybinis, perspėjantis,

kad galime atkristi, sugrįžti prie savo ydų. O kai pa-
vyksta jų nebekartoti, tai tikra pergalė! Tuomet galite
patys sau sušukti: „Aš laisvas!“ Tokiais atvejais būtų la-
bai svarbus kito žmogaus palydėjimas, vedimas, kad vėl
nepasinertume į praeitį, kad neeikvotume laiko ir patir-
tume tai, ko niekas kitas vietoj mūsų negali patirti.

Atminties takeliai nėra vien tamsos apgaubti. Jūs tu-
rite teisę į šviesą, kuri jus praturtintų ir apšviestų. Die-
na stipresnė už naktį. Naktį miegu, o dieną gyvenu, ir
stengiuosi gyventi gražiai. Tuomet mano tamsūs kam-
peliai nebeatrodo tokie baisūs. Suvokdamas, jog ir aš,
visai to nenorėdamas, buvau uždaręs duris ir langus, kad
nepraeitų šviesa, nuo šiol juos plačiai atveriu visiems,
kurie bandė graužtis link manęs per mano nepasitikėji-
mą. Kiekvienas užsidaręs žmogus turi teisę ieškoti raktų
ir atidaryti visas duris ir langus, kad įsileistų sušildančią
šviesą.

Nuolat kurstyti savo atmintį neatsiekti — tas pats,
kas būti ant dujinės viryklės pamirštu greitpuodžiu, —
jis gi gali sprogti! Norėdamas išvengti sprogimo, ypa-
tingą dėmesį skiriu savo atminčiai, leisdamas atleidimo
vandeniui susiliesti su meilės karščiu. Šitaip atmintis tam-
pa mano drauge, su ja esu pašauktas būti vis švelnesnis.

Praturtėjusi atmintis padeda ne į viską žiūrėti per
daug rimtai. Neretai tie jaunuoliai, kuriuos priimu so-
dyboje, mane vėl sugrąžina į praeitį. Juose atpažįstu sa-
ve. Juose matau, koks buvau, ir viduje pasijuokiu iš to.
Ne, aš nesišaipau iš jų, tai jie man suteikia galimybę

pasijuokti iš savęs. Štai šis yra vagiliautojas. Jis man pasakoja, o aš juokiuosi. Prisimenu, kad ir aš buvau vienas iš jų. O šis pasakoja visokius prasimanymus ir fantazuoja, manydamas, kad taip mane dar labiau apvynios apie pirštą! Kad jis žinotų, kiek daug įskaitau šiame jo žaidime... Taigi man dažnai pasitaiko galimybė pasijuokti iš savęs. Tačiau svarbiausia yra tai, kad atpažindamas jų darbuose ir gestuose save, galiu išsaugoti begalinę viltį jais, kurios jiems patiems dar taip trūksta. Juk aš turėjau teisę pasikeisti, tad neturiu teisės galvoti, kad jie negali to padaryti.

Atleidimas nėra skirtas tik man. Nesu jo savininkas. Visi žmonės turi teisę būti atleidimo akcininkais. Aš maitinu savo atmintį daugybe džiaugsmingų, laimingų, šviesių dabarties akimirkų, kurios ima šokti kartu su visais mano skausmingais, pilnais ašarų, kančios, neapykantos praeities momentais, — jie susilieja į viena, ir padeda man gyventi.

„KOKS TĖVAS, TOKS IR SŪNUS“

Aš augau niekšiškame pasaulyje. Paliktas motinos ir mušamas tėvo. Tai buvo didžiulis smūgis, smūgis manosioms viltims. Dar vaikas trejus metus praleidau ligoninėje. Kadaisė to gėdijausi. Buvau įkištas į pataisos namus, nes priklausiau rizikos grupei. Mums sakė, kad nuo 75 iki 80 proc. smurtą patyrusių vaikų patys ateityje

elgiasi taip pat: „Koks tėvas, toks ir sūnus“. Net nugirdau vieną auklėtoją apie mane sakant: „Ką galime išspausti iš to vaikiščio su tokiais tėvais? Jis nebepataisomas, žlugęs!“ Tokie žodžiai daug žiauriau nei smūgiai — tai vilčiai suduoti smūgiai, nevilties sėklos.

Aplinka, iš kurios kilau, tikrai nebuvo svajonių aplinka. Bet per daug lengvabūdiška manyti, kad iš niekšiškos aplinkos kilęs žmogus negali iš jos išsivaduoti. Tai netiesa.

Iš pradžių aš buvau rasistas, ypatingas rasistas: nenkenčiau laimingųjų! Tačiau pats nusprendžiau, kad genetikos, likimo, paveldimumo įstatymai man neturės galios. Taigi nutariau, kad įgyvendinsiu savo svajones turėti žmoną ir vaikų. Man tai pavyko. Sukūriau šeimą, nors pats jos neturėjau. Ir to, kas aš esu dabar, negalėjau net įsivaizduoti. Kai kuris nors iš mano vaikų sako „mano tėveli“, tame žodyje „tėvelis“ telpa visi „mano tėveli“, kurių pats niekada negalėjau ištarti. Kiekvienas „tėveli“ yra tarsi šliūkštelėjimas gaiviu valymo skysčiu, nemokamas nuplovimas, leidžiantis vėl patikėti gyvenimu. Niekad su tuo neapsiprasiu. Koks geras spyris genetikai!

Paskui aš tapau skirtingumų kolekcininku. Mano draugai be galo skirtingi. Tapau kolekcininku, keliaujančiu per pasaulį, ir jau nebe mažame kaimelyje, bet didžiuliam pasaulyje galėjau stebėtis ir atrasti lig tol nepažintus dalykus. Aš pabandžiau gyventi, pabandžiau susituokti, pabandžiau būti tėvu. Koks tai nepaprastas

nuotykis! Visko turėjau išmokti, nes juk niekada neturėjau tėvo. Dabar tik pasijuokiu, kaip sureaguodavau, kai buvau ką tik vedęs. Štai tą dieną, kai gimė Eglantina, mano pirmas vaikas, viskas mano viduje apsivertė. Didžiulė laimės liepsna! Bijoju ją paimti į rankas, bet kartu sekiau auklę, kad ji nepadarytų nieko bloga. Aš net padariau jos pėdų antspaudus, iš baimės, kad kas nors man jos naktį nepavogtų! Tačiau jau rytojaus dieną Eglantina verkė mano rankose. Jaučiausi kaip tikras drimba, panikavau, o galvoje vis sukosi sena plokštelė: „Koks tėvas, toks ir sūnus. Šunys negimdo kačiukų“. Iš baimės būti blogas pasprukau: pabėgau nuo savo žmonos ir dukters! Dešimt dienų prabuvau miške, kovodamas su erzinančiais žodžiais, kurie daug baisiau nei smūgiai. Bet Martiną pasitikėjo manimi, ir aš nusiraminau, sudavęs netikėtą smūgį genetikai. Mano prisirišimas prie žmonos ir dukters buvo tvirtesnis nei praeities negandos.

Prieš kurį laiką vieną vakarą suskambo telefonas. Turėjau netrukus išeiti, labai skubėjau. Vis dėlto pakėliau ragelį. Maždaug trisdešimties metų vyras norėjo su manimi pasikalbėti.

„Jūsų knygoje skaičiau, kad žiaurumas nėra paveldimas, bet aš su jumis nesutinku. Mano tėvas smurtavo. Jis be jokios priežasties mušė mane, kai buvau vaikas, ir aš atkartojau tą patį. Aš nenoriu to, bet tai stipriau už mane. Nesugebu susivaldyti. Trankau savo mažytę šešių mėnesių dukrelę.“

Jis tramdė raudojimą. Net pamiršau, kad turiu išeiti, ir krestelėjau ant kėdės krašto. Jaučiausi kvailai. Leidau jam išsipasakoti.

„Man staiga, nei iš šio, nei iš to, užaina labai stiprūs žiaurumo priepuoliai. Kai nesmurtauju prieš dukterį fiziškai, dar blogiau - apsimetinėju... Paleidžiu ją nuoga po stalu, ant grindų... Nepajėgiu suprasti, kodėl vis stengiuosi ją pažeminti. Ką man daryti?“

Mane tai išmušė iš vėžių. Nežinojau, nei ką pasakyti, nei ką daryti. Jis prašė stebuklingų vaistų. Deja, tokių neturiu ir negaliu jam duoti. Mano viduje vyko kova, kad nepradėčiau jo smerkti. Ta maža kenčianti mergaitė priminė vaiką, koks ir pats buvau, o žmogus — tėvą, kuris mane mušė. Susikaupiu giliai savo širdyje ir su mane patį pranokstančia jėga įtikinėjau save: „Mylėk ją labai stipriai, neteisk, tai tavo brolis“. Ir štai lyg žaibas perskrodė mano dvasią ir širdį.

- Kuo tu vardu?
- Danielius.
- Gera. Danieliau, eik, paimk savo dukrytę.

Jis nuėjo jos ieškoti ir vėl paėmė ragelį. Aš tęsiau toliau:

- Dabar pasakyk jai, kad tu ją myli... Ir paprašyk jos atleidimo.

- Bet Tintai, juk ji nieko nesupranta, ji dar per maža... — paprieštaravo jis.

- Jei ji patiria tavo smūgius, tavo įniršį, galės priimti ir meilės bei atleidimo žodžius. Pasakyk juos jai.

Kitame laido gale išgirdau, kaip Danielius prašo savo mažąjį stebuklą atleisti ir ištaria, kad myli ją.

Aš išdrįsau „užkabinti“ ir jo santuokinių ryšių situaciją.

- Sakyk man, Danieliau, o su žmona gerai sutariate?

- Taip, ji nuostabi, ji myli mane.

Jis pakvietė ją prie telefono. Abu drauge jie atsuko ašarų kranelius. Pakviečiau juos abu į svečius.

- Tavo žmona, Danieliau, galės pabendrauti su manąja, mudu taip pat galėsime pasikalbėti.

Daviau jam savo mobilaus telefono numerį, kad galėtų paskambinti, kai norės.

Padėjus ragelį, širdis šokinėjo iš džiaugsmo. Danielius kalbėjo iš širdies. Nors iš pradžių pasijutau išmuštas iš vėžių, klausydamas jo toliau leidausi vedamas ir įkvepiamas atsiliepti į jo pagalbos šauksmą. Pajutęs, kad nėra smerkiamas, jis galėjo išpainioti visus mazgus. Ištardamas meilės žodžius ir paprašydamas dukrelės atleidimo, jis išsivadavo iš nuolatinių atkarojimų akligatvio ir įžengė į atstatymo alėją. Aš padėkojau Aukščiausiam. Nuo tol Danielius tapo man tikru broliu, o jo šeima - brangenybe.

Lidija, penkiolikos metų mergina, atėjo susitikti su manimi baigiantis konferencijai vienoje kolegijoje.

„Aš nebepasitikiu nė vienu žmogumi.“

Kai nedrąsiai paklausiau, kokia jos kentėjimų priežastis, ji išklojo viską, kas guli ant širdies.

„Aš niekad negalėsiu mylėti, nes nebuvau mylima.“

Nuo to laiko, kai mano motina susidėjo su kitu vyru, namie pragaras. Mano tėvas, taip pat ir broliai, peržengė visas ribas... Jis nuėjo per toli mano intymumo atžvilgiu... Apie tai papasakojau klasės draugei, o ji viską išklajo socialinei darbuotojai. Ta moteris atėjo su manimi pasikalbėti. Paprašiau, kad ji niekam nesakytų, ji pažadėjo. Tačiau aš klydau. Vieną vakarą, baigiantis pamokoms, manęs atėjo ieškoti policija. Visa klasė žiūrėjo į mane. Jaučiausi baisiai. Jiems tai buvo kaip spektaklis: jie manė, kad aš prekiauvau narkotikais ar dariau dar kokias nors nesąmones... Pateikusi liudijimus, sugrįžau namo. Manęs jau laukė tėvas ir broliai, kuriuos policija buvo aplankiusi. Kad jūs žinotumėt, kaip aš buvau sutikta! „Tu tokia kaip ir tavo motina! Še, kekše tu!“ Nuo tos dienos gyvenimas ir kitų žvilgsniai man pasidarė nebepakenčiami...

Visą savaitę būnu pensione. Seserys čia malonios. Bet negaliu pakęsti savaitgalių. Turiu virti tėvui su broliais valgyti, o jie visą laiką kartoja: „Kas čia per valgis, viskas pervirę... Tikra šliundra!“ Ir tėvas, ir broliai vis kartoja, kad esu kaip motina, kad baigsiu taip, kaip ir ji... Bet aš to nenoriu, Tintai, nenoriu! Nenoriu būti kaip motina, kuri prasidėdavo su pirmu pasitaikiusiu, tarsi mūsų visai nebūtų!“

Po pokalbio Lidija, šitaip bijojusi tapti tokia kaip motina, vis dėlto sutiko su mintim, kad tai neįvyksta automatiškai, kad jos ateitis nėra iš anksto nulemta. Jai pasisekė, kad pensione ją priėmė malonios seserys, ji

prisirišusi prie savo darbo. Gyvenimas jos nepagailėjo, bet ji turi labai gerą širdį. Aš įsitikinęs, kad ji taps moterimi, sugebančia kurti gražų gyvenimą, o ne kartoti tėvų klaidas.

SUDEGINTI PRAEITĮ?

Visą vaikystę mane lankė blogi prisiminimai, jie ateidavo padilginti mano atminties, kartais net sapnuose. Jaučiausi pasimetęs, be pusiausvyros. Tada reaguodavau taip: pabėgdavau arba griebdavausi smurto, ir kiti nepajėgė to suprasti. Tuo metu aš išgyvenau tai, ką galima būtų pavadinti sutrikimu. Niekaip negalėjau galvoti apie laimingą rytojų. Man atrodė, jog laikas eina be galo lėtai. Kentėjau, kad nesu normalus. Pavydėjau vaikams, kurie turėjo tėvus, senelius. Kitų gaunami meilės ir švelnumo ženklai bei dovanos mane be galo trikdavo. Jie man primindavo manąjį kitoniškumą. Kodėl jiems taip pasisekė? Man tai atrodė neteisinga. Kai jie važiuodavo atostogauti, sakydami, kad jų ten laukia tėvas, mama, seneliai ar dėdė su teta, būdavau vėl nusviedžiamas į savo vienatvę.

Kadangi nebuvau laukiamas, stengiausi būti nors išgirstas. Mintyse ir širdyje tapau meilės teroristu. Elgdavau sielvingai. Aš pritrenkdavau ir išvesdavau iš pusiausvyros mane supančius žmones. Mano kalba buvo vargana, ir aš įžeidžiančiais žodžiais bei gestais peržengdavau visas ribas. Taip netgi paskatindavau kitus išbraukti

mane iš savo planų, savo gyvenimo, nes savo reakcijomis keldavau baimę. Taigi sulaukdavau visiškai ne to, ko iš tikrųjų troškau. Nenorėjau daryti nieko pikta, bet vis iš naujo įklimpdavau tarsi į pelkę.

Praeities vaizdai grūmėsi mano atmintyje kaip aštriai briauniai akmenys. Norėjau iš jų įskelti kibirkštį ir užžiebtį didelę liepsną, ne tam, kad sušilčiau, bet norėdamas sudeginti atmintį. Kartais ta tuštuma, kurią pajusdavau esamu metu, būdavo tokia didelė, jog mano akys apsiblausdavo iš liūdesio. Noras turėti normalų tėtį sukeldavo kvailumo priepuolius. Paleisdavau į darbą kumščius, trankydavau į sieną, į bet ką, įsivaizduodamas, kad tai mano tėvas. Mano mintys blaškydavosi nuo vieno kraštutinumo prie kito. Galvoje viešpatavo didžiulė netvarka, kuri sukeldavo skausmą. Be galo troškau prisiglausti mamos glėbyje, laikyti už rankos tėtį, tapti visai mažu vaikiu, būti laukiamu sūnumi. Sunkiausia buvo tai, kad negalėjau verkti, mane valdė įniršis ir neapykanta.

Kai tik atsirasdavo proga, pabėgdavau į miškus. Eidavau pasiklaudyti šaltinio, upės, mane tai nuramindavo. Ieškodavau laukinių žvėrių, stirnų. Prisiartindavau prie jų. Ir stebėdavau. Jie taip pat žiūrėdavo į mane. Veikė tarsi magija, pajusdavau kažką gražaus ir lengvo, persikūnydavau į juos, jaučiausi esantis kaip jie. Bet tai tebūdavo trumpalaikis jausmas. Jie išdidžiai nueidavo, ir aš vėl atsidurdavau vienas su savimi pačiu. Tuomet praeities vaizdai vėl sugrįždavo ir imdavo mane persekioti. Bandydamas nuo jų pabėgti, kad jie manęs neap-

imtų ir neįveiktų, norėdamas išvengti tų minčių, eidavau iš miško ir keliaudavau į miestą. Ten darydavau visokias kvailystes ir kiaulystes. Akimirką mane tai nuramindavo, praeitis nugrimzdavo užmarštin.

Aš rengdavau kasmetinius pabėgimus. Tie risnojimo laikotarpiai būdavo varginantys, bet kartu raminantys. Nuo savo minčių pabėgdavau pasikliaudamas kūnu. Svajodavau susitikti žmones, kurie mane priimtų ir pasiimtų pas save kaip savo vaiką. Tai mane paveikdavo ir į blogą, ir į gerą. Motinos trūkumas buvo tarsi molio dauba, iš kurios negalėjau išlipti, nes nebuvo į ką įsitverti. Tokiais momentais smegenis pakutendavo mirties troškimas.

Kvailos mintys persekiodavo ne tik vaikystėje ir paauglystėje. Tai nutikdavo ir susituokus, kai pamažu suvokiau, ką reiškia mylėti ir būti mylimam. Kartais būdavau tarsi užmigdomas ir sugrąžinamas į praeitį. Atsitikdavo tai tada, kai šalia savo žmonos pasijusdavau esąs „išskirtinis“ vyras, kai vaikų akivaizdoje nesusivaidydavau, kai būdavau nekantrus su draugais, kai žmonos šeimoje jausdavau gėdą, kad nesu toks, kaip reikia, kai nepažįstami užkliudydavo mano automobilį, ir aš užsiplieksdavau. Maniau, kad jau esu ištrauktas iš anų laikų verpeto, bet staiga, be jokio perspėjimo, vėl nuvažiuodavau nuo bėgių.

Padedant žmonai, vaikams, žmonos šeimai ir draugams, tie mano kvailiojimai pasidarė retesni. Tačiau tai

neįvyko savaime. Ir tai nieko magiška. Išmokau gyventi su savo, deja, sužeistom mintim. Aš esu statytojas. Nusprendžiau, kad man pavyks, jei veiksiu kartu su tais, kuriuos myliu, kad turiu teisę juos nustebinti gerumu, taip, kaip pastoliai turi būti sutvirtinti, kad ir toliau teiktų prieglaudą bei apsaugotų namo gyventojus.

ŽIAURUMAS-TARSI MANYJE SNŪDURIUOJANTIS VULKANAS

Deja, manyje tarsi snūduriuojantis vulkanas tebėra žiaurumo užtaisas. Tačiau dabar jau išmokau gyventi su juo. Į tai nuolat atkreipiu dėmesį. Turiu būti labai budrus. Dabar jau niekam nebesuduodu, bet kartais, ypač ekstremaliose situacijose, apima baisus noras tai padaryti. Baisiai kankina tas polinkis į kraštutinumus. O kartais net neturiu kito pasirinkimo.

Vieną dieną sodyboje paprašiau Žerarą eiti kartu su kitais grėbstyti lapų. Žeraras, vyresnis už mane, buvęs elgeta. Jis trenkė man į veidą: „Man jaunesni neįsakinėja!“, ir išsitraukė peilį. Tada jau nebemąščiau. Tą patį akimirksnį pargrioviau jį ant žemės! Ir sviedžiau jam:

„Jei nori priklausyti mirusiųjų pasauliui, pats nusiuksi sprandą šliaužiodamas! Aš neieškojau tavęs! Pats pasiprašei į sodybą... Tad jei nori priklausyti gyvųjų

pasauliui, turi žiūrėti man tiesiai į akis, ir mokysimės žygiuoti kartu, vienas šalia kito...”

Tada ją paleidau.

Po to mėnesiai mažiau apie šį žiaurumo protrūkį, nuo kurio maniausi esąs išgijęs, ir kuris štai akimirksniu prasiveržė, man net nepastebėjus jo užuomazgų. Jis netikėtai užklupo ir pastvėrė mane. Jaučiausi blogai, kad štai vėl, per sekundę, tapau tokiu žiauriu. Bet šioje istorijoje mane nuramino jos laiminga pabaiga. Nes šis žiaurumas, ar greičiau mano pasakyti žodžiai išvedė į gera. Po šešių mėnesių Žeraras liudijo visų kitų vyrukų akivaizdoje, kad jis išsilaisvino tą dieną, kai nusprendė būti gyvas.

Vien balso intonacija gali sukelti mano žiaurumą. Kartais koks nors garsas atnaujina žaizdas, nesąmoningai nuneša praeitin arba į tokias praeities situacijas, kuriose emociškai sunkiai valdžiausi. Tai žinoma būna valdingi ar grubūs garsai arba tonai, bet taip pat veikia beviltiškas tonas, toks, kuriame skamba: „Tau nieko neišeis“. Nors tariami žodžiai būna pozityvūs, prigesęs balso tonas aiškiai rodo, kad trūksta tikrumo jais. Tonas sukonkretina žodžius. O žmonės, kalbantys tokiu balso tonu, įsitikinę, kad jie nedaro nieko bloga!

Erzina taip pat tie, kurie manęs klausia, bet neišgirsta ar nesiklauso mano atsakymo. Jie apsimeta, kad domisi manimi, bet iš tikrųjų jiems visai nerūpi, kuo aš gyvenu ir ką sakau. Staiga man ima rodytis, kad kalbu tuštumai.

Visi tie žmonės — valdingi, stumiantys į neviltį, abejingi - varo mane iš proto. Manau, kad tai susiję su mano vaikyste, kai manęs niekas nesiklausydavo ir turėdavau kaip nors pasireikšti, kad būčiau išgirstas, o vienintelis būdas, kuriuo tai galėjau parodyti, buvo smurtas. Daugelį metų nebepakėsdavau nieko, kas man primindavo praeitį, kas sugrąžindavo prie žiaurumo. Tačiau vis susidurdavau su situacijomis, kurios sugrąžindavo atgal. O kai padarai žingsnį atgal, niekada nežinai, ar už ko nors neužkibsi.

Padedamas Martinos ir vaikų, keičiu savo pirmykščius instinktus. Dabar, kad nekelčiau balso, išmokau jį moduluoti. Man pasisekė, jog mano vaikai turi gražiai subrendusias širdis. Kartą Eglantina ir Lionelis pakvietė mane kartu pasiklausyti muzikos. Matyt, jie pastebėjo ryšį tarp muzikos ir mano balso, nes pasakė:

„Žinai, tėti, tu labai pasikeitei, mes nenorėtume turėti jokio kito tėčio. Tačiau tau reiktų dar kai ką pakeisti... (Pajutau, kaip man skrandyje kažkas darosi.) Kai tu ko nors nori, tavo balsas pasikeičia, ir žvilgsnis taip pat — tai mus gąsdina.“

Tą dieną jie man paruošė didžiulę dovaną: jie man suteikė galimybę pasikeisti. Nuo to laiko aš esu budresnis savo balsui ir žvilgsniui, kai noriu ko nors paprašyti. Iš tikrųjų juk negaliu prašyti taip, tarsi man nenorėtų laisvai duoti to, ko prašau.

Mes negalime pasikeisti vieni patys, nes patys savęs

nematome. Kad mes, grubieji, sugebėtume valdyti savo žiaurumą, su mumis reikia kalbėti vilties tonu ir skambesiu.

Praėjus daugeliui metų, per kuriuos kitų ir savo paties meilės dėka išgijau nuo daugelio gyvenimo žaizdų ir sutvirtėjau, dar liko vienas dalykas, kuriam tebesu be galo jautrus. Tai automobilis. Jei šiuo klausimu kas nors mane užkabina, sulaukia atgal, nes būdamas su savaisiais aš juos perdėtai globoju. Negaliu pakęsti, kai per įžūlius vairuotojus pavojuje atsiduria nekaltos gyvybės.

Kartą su sūnumi Lioneliu važiavau savo keturračiu. Staiga žybtelėjo stabdžių žibintai automobilyje, kurį vairavo kažkoks vaikėzas. Ėmiau stabdyti kaip išprotėjęs. Lionelio galva atsitrenkė į priekinę stiklą. Mačiau, kaip tas šmikis nuvažiuoja, pasityčiodamas ir man rodydamas pirštą. Man kraujas užvirė. Visiškai įsiutęs ėmiau jį persekioti, nebegalėjau savęs kontroliuoti. Pavijęs ištraukiau jį iš to kledaro. Trankiau jį tol, kol Lionelis patempė mane už rankos: „Ne, tėti, nedaryk to, tėti, baik.“ Jis maldavo visa savo esybe. Tik tai išgelbėjo šį išsišokėlį. Kai vėl įsėdau į automobilį, Lionelis pasakė: „Tėti, aš didžiuojuosi tavimi. Tu šaunuolis!“ Tuomet karštis mano galvoje atlėgo ir perėjo į širdį. Ačiū tau, sūnau. Man buvo gėda dėl to, ko vos nepadariau. Tavo meilė ir tavo maldavimas, tau net nežinant, man labai padėjo. Lionelio dėka išmokau sugyventi su savo jautrumu, esu budrus ir netikėtai ramesnis.

Matote, kad net tada, kai pasikeičiame, mums gali vėl užplaukti, bet mus mylinčių ir pasitikinčių žmonių dėka turime teisę nustebinti patys save. Ir mūsų nusiviliavimai atsitraukia užleisdami vietą ramybei.

Mano žiaurumas šiek tiek sukreivino mane. Bet ir „kreivi“ žmonės nebūtinai duoda blogus vaisius. Jei mūsų gražioje šalyje išrautume visa, kas yra kreiva, nebeturėtume nei alyvmedžių, nei vynuogienojų, nei alyvų, nei vyno... Kadangi esu kreivokas, norėdamas nepalūžti, įsigijau atramą. Ją aš vadinu Aukščiausiuoju: tai tvirta ir tiesi atrama, kuri netrūnija.

IŠSIVADUOTI IŠ GĖDOS RATO

Pradėjus keistis ir tikėti, kad mano gyvenimas dar nėra prarastas, kad dar liko nesužaista partija, mano praeities dvokas vis dėlto imdavo ir sugrįždavo. Jutau gėdą ir pykau ant kitų už tai, ką jie buvo man padarę, bet ir pats buvau ne geresnis. Buvau pridaręs daug bloga ir labai mažai ką gera. Tačiau gyvenimas suteikia progų susitikti atgailaujančių žmonių, kurie buvo gerokai mus pralenkę savo klaidomis, tačiau dabar pastebime, kokie jie gražūs. Ir tai sustiprina.

Kai man pasakodavo apie tokius žmones, artindavau prie jų. Kiti bandydavo mane švelniai įspėti: „O, šis tai buvo toli nuėjęs“ arba: „Šis sugebėjo atsistoti ant kojų“, arba dar: „Toji tai mus nustebino... Po viso to,

kaip ji gyveno lig šiol!“ Mane tai suintriguodavo. Gėdindamasis kartais stebėdavau juos tik iš tolo. Tačiau, laimei, buvau grožio vagis (kai kito sieloje pamatydavau kažką gražaus, iškart imdavau ir išbandydavau tai pats). Jutau, kad tie žmonės laimingi. Jie stengėsi ištaisyti praeities klaidas, blogį, kurį buvo padarę, tačiau jie nė iš tolo nepanėšėjo į paniurėlius. Jie spindėjo džiaugsmu bei vidine ramybe, ir aš troškau patirti tą patį. Jie patys nežinojo, koks vilties kvapas sklido nuo jų: „Jei jiems pavyko, kodėl man turėtų nepavykti?“

Tačiau gėda man trukdė eiti pirmyn. Kai tik užstrigdavau, ji atskubėdavo manęs paerzinti, tyliu balseliu kartodama: „Tu sapnuoji, mano drauge, su tokia praeitimi, kokią tu turi, cha, cha! Tau niekada nepavyks...“

Tada man padėdavo pakilti draugai bei šeima. Ir kiekvieną kartą atsitiesęs vėl pajudėdavau žingsneliu į priekį. Tai, kad mano praeitis nėra labai graži, dar nereiškia, kad neturiu teisės atsiraitoti rankoves ir su dar stipresniu įniršiu kovoti, mokydamasis daryti gera.

Kaskart, kai padarau gerą darbą, jaučiuosi tarsi prieš veidrodį, kuriame matau save besišypsantį gyvenimui, o gėda vis mažiau mane erzina.

Tie, kurie atsitiesia, tampa šypsenomis tamsoje.

VERKTI

Mes visada svajojame apie tai, ko neturime. Kai kurie svajoja tapti princais, o aš svajojau būti tiesiog normaliu mažu vaiku. Troškau būti vaiku, turinčiu teisę verkti ir prisiglausti tėvų glėbyje. Man būtų patikę, jei manęs būtų išklausę, jei kas nors būtų stebėjęs mano vaikiškas pastangas ir su pasididžiavimu jas pagyręs, jei kas būtų išbaręs, kai peržengdavau ribas, jei mano gimtadienis būtų buvęs laukiama ir graži šventė, jei mane būtų lepinę, kalbėję su manimi apie šeimos rūpesčius, apsupę švelnumu, jei man būtų sakę: „Aš tave myliu“. Bučiny, paglostymas, apkabinimas būtų švietę tarsi žiburys košmariškų sapnų naktimis. Nebūčiau į tai spjovęs! Būtų patikę, kad kas nors būtų mane globojęs. Būtų patikęs kasdienis gyvenimas įprastinėje šeimoje, kur žmonės stengiasi mylėti vienas kitą. Būčiau norėjęs žaisti kaip normalus vaikas, būti tiesiog vaiku pagal savo amžių.

Būčiau džiaugęsis, jei man būtų leidę verkti. Kai globos namuose naktimis verkdavau, liepdavo nustoti arba trenkdavo antausį „Paryžius-Brestas“. Arba šliūkšteldavo į veidą vandeniu iš ąsočio šaipydamiesi: „Verksnys, gerai gerai, mažiau myžiosi!“ Tokie veiksmai skaudindavo taip pat, kaip ir tėvo smūgiai. Neleisti vaikui ar net suaugusiajam išsiverkti - tai tas pats, kas uždrausti puodžiui suminkštinti jo apdirbamą molį.

Jau būdamas auklėtoju ne kartą girdėjau pačius kiečiausius šaukiant: „Man nusibodo, Timai, aš nebegaliu!“ Jie rėkdavo garsiai, kartais tebeeidami keliu, užsimetę kuprinę ant pečių. Eidavau jų pasitikti. Ir aš regėjau pačius kiečiausius iš kiečiausių puolančius man į glėbį ir verkiančius kaip mažutėlius. Reikia begalinės drąsos, kad išdrįstum svetimam žmogui atverti savo sužeistą širdį, kurią vis stengeisi paslėpti po kietu kiautu.

Nesvarbu, kokio amžiaus tu būtum, verkti nėra gėda. Vyrai irgi turi teisę verkti. Ašaros nuvalo ir nuramina žaizdas. Kai išdžiūvusi žemė bent kartą gauna drėgmės, ji persikeičia.

Mūsų gražiojoje Prancūzijoje oras kartais būna verksmingas. Ima lyti, ir tada staiga atsigauna lapai, atgyja medžiai, atvėsta stogai, mašinukės išvažiuoja į nemokamą plovyklą, keliai ima švytėti švara. Lietus nebepalieka ant mūsų dulkių. Trukdydami vaikui verkti, kai nemėgstame jo lietingo oro, išauginame jį grubų. Juk po lietaus dangų papuošia vaivorykštė.

ĮNIKĘS Į ADRENALINĄ

Audringais mano jaunystės metais daug mano draugelių įklimpo į narkotikus. Susidurdavau su tuo, nes būdavau su jais. Tačiau jų metamorfozės su savo pasekmėmis mane juokino. Kartu su savo geriausiu bičiuliu

griūdavom, stebėdami jų elgesį, ypač grojant muzikai. Atrodė, kad jie vaikšto ant debesų, tarsi laikytų plytą ant savo makaulės vis ją sukiodami, bandydavo pamatyti savo bambą. Jie juokdavosi kaip užstrigusi plokštelė. Net droviausieji tapdavo plepiaais. Jie tikrai atrodė juokingi. Pasakodavo mums savo vizijas. Būdamas su jais, klausydamasis muzikos, parūkydavau žolės, bet jos poveikis neatrodė ypatingas.

Tas, kurį mylėjau, tapo narkotikų vergu. Praradau jį kaip ir daugelį kitų draugų. Jie vis sakydavo: „Mes kontroliuojam situaciją, mes dar neįklimpę“. Ir štai vieną gražią dieną perdozuoja. Pasekmės: rytą pasklidusi žinia, sukelianti skausmą visiems pasiliekančiesiems. Man tokia mirtis atrodė beprasmiška. Ji visiems atnešdavo skausmo.

Narkotikai manęs netraukė. Tai buvo ne mano kablyukas. Aš ir be to buvau jau gerokai įklimpęs! Mano narkotikai buvo adrenalinas, veiksmas. Kol buvau vaikas, baimę man keldavo sesuo, motina, geriausia draugė. Tačiau man patiko bijoti. Baimė įsupa tave visą. Ir puldavau į jos glėbį kaip pas mamą. Kai policija manęs ieškodavo, širdis daužydavosi taip smarkiai, jog bijodavau, kad ji manęs neišduotų. Susigūždavau baimės glėbyje, įtemptais kaip lankas nervais. Pabėgimas man buvo tapęs tikriausiu narkotiku.

Tiesa, vieną kartą buvau sumaišęs vaistus su alkoholiu. Rezultatas ne koks. Staiga taip užsidegiau, kad

niekaip nebegalėjau susivaldyti. Geriausias draugas parvedė mane namo. Bet vos tik jis išėjo, išlaužiau duris. Rytojaus dieną nubudau daržinėje, daugiau nei už kilometrą nuo namų! Galvoje daužėsi būgnai, atrodė, kad žengdamas priekin vis tiek einu atgal! Kai draugas mane surado, papasakojo visas tą naktį mano iškrėstas kvailystes. Negalėjau patikėti - lyg būčiau ne aš. Tas skausmas galvoje ir tuštuma atmintyje tikrai išgąsdino. Nuo to laiko niekada nebepreisiliečiau prie tų šlykštynių.

Tą pačią dieną nustojau gerti alkoholį. Tik daug vėliau išgėriau šiek tiek bordo vyno su savo žmona ir uošviu, ir tuo gardžiavausi. Tačiau nenoriu, kad alkoholis valdytų mane. Esu alkoholiko sūnus, tad turiu būti budrus. Žmonėms, kurie ypač stengiasi man įpilti dar taurelę, uždedu ranką ant jos ir sakau: „Nenoriu, kad įpročiai įveiktų mane“.

Pats gražiausias narkotikas man - vytiis gyvenimą.

MIRTIS AR GYVENIMAS?

Sako, retai pasitaiko, kad vaikas mėgintų nusižudyti. Tačiau iš patirties galiu teigti, kad priverčiau apsimeluoti statistiką trimis bandymais. Vis dėlto gyvenimas manęs norėjo labiau nei mirtis: man nė karto nepavyko... Ir dėl to nesisieluju!

Pirmą kartą surijau nemažą krūvą tablečių, kurias pasivogiau iš pataisos namų ligoninės. Pasekmės: vėmimas

ir sugrįžimas į tą pačią ligoninę, šį kartą per pagrindines duris. Tik gydytojas nieko neįtarė. Jis liepė iškišti liežuvį ir pasakė: „O, jaunuoli, jums angina kaip reikiant!“

Antrą kartą man galėjo būti maždaug vienuolika metų. Keturiose iš vaikų namų gyvenome pas žiaurią ir gobšią ūkininkę. Ten nebegalėjau daugiau iškentėti, taurė buvo perpildyta. Mintį pakišo nelaimingas atsitikimas, per kurį mirė vienas medkirtys. Užsilipau ant didžiulės rąstų krūvos kaimyniniame miške. Užsimerkiau ir šokau. Kritau devynis metrus. Rezultatas: išnirimas... Ir kaip premija stiprus antausis nuo maitintojos už sukeltą įspūdį!

Trečias bandymas po mėnesio, mano gimtadienio išvakarėse. Šį kartą nutariau kartis. Labai tyliai atsikėliau, kad galėčiau paslapčiomis nuslinkti į sodo gale esančią būdelę. Tenai padariau viską kaip reikia: užverčiau kanapinę virvę ant sijos, pasilipau ant pakojo, ir šokau. Rezultatas: ant galvos užkritusi sija ir įnirtingas lupimas už pastogės sulaužymą.

Paauglystės metais nuolat persekiojo savižudžio dvasia. Visai nesilaikiau įsikibęs gyvenimo, todėl rizikuodavau kraštutiniais pavojais. Leisdavausi bėgti. Juk nepriklausiau jokiam žmogui ir nebuvo atsakingas už jokią kitą.

Žvelgiau į mirtį kaip į neišvengiamumą. Kadangi vis tiek vieną ar kitą dieną visi turėsime mirti, tai man atrodė normalus dalykas, tuo viskas užsibaigia. Ne-

jausdavau liūdesio dėl kieno nors mirties. Net nesuprasdavau, kaip žmonės gali liūdėti. Juk žemėje gyvename laikinai. Sakydavau žmonėms: „Vieną dieną tu čia atsiradai, bet kažkada reikės pasitraukti ir palikti vietos kitiems“. Tikinčius bandydavau įspausti į kampą savo negailestinga logika: „Tai ką? Tu tiki rojumi, sakai, kad ten gerai, ir nenori ten nueiti? Reikia žinoti, ko nori!“

Aš pats nesiprašiau gyventi. Nesirūpinau savo gyvybe. Ir visiškai nesibaiminau pavojų. Tūkstantį kartų galėjau žūti avarijose. Daugelis man kartojo, kad toks elgesys — savižudiška kvailystė. Ir tai buvo tiesa. Aš žaidžiau su gyvybe, žaidžiau gyvenimu ir mirtimi.

Negaliu atsistebėti, kaip aš pasikeičiau! Pakankamai to nė nepastebėjau, kol kartą vos išvengiau mirties automobilio avarijoje. Tai buvo prieš penkerius metus. Keturis kartus apsiverčiau su savo senučiuke mašinėle. Regėjau mirtį iš arti. Ir rėkiau Dievui Tėvui: „Ne, aš nenoriu mirti, aš noriu būti tėvu!“ Tuo metu mes laukėme Timotiejaus, ketvirto mūsų vaiko. Vis kartočiau šiuos žodžius kaip užsukta plokštelė, kol pagaliau automobilis sustojo. Aš išlindau. Išskylai skirtas stalelis išlaidė mano autobusiuką ant bedugnės krašto! Koks tada buvau laimingas!

Būdamas vaikas, troškau naikinti, norėjau sunaikinti save, geidžiau mirties. Suaugęs trokštu gyventi kuo ilgiau, kad niekada neapsiprasčiau su ta meile, kurią jaučiu savo šeimai ir draugams. Koks kontrastas! Jei nori

kurti - jau esi vedamas troškimo gyventi. Gali dėkoti už tai; pamažu, pagal savo tempus išgyti; tiesiog — išdrįsti egzistuoti.

DRĮSTI PATIKĖTI GYVENIMU

Iš tiesų labai sunku patikėti gyvenimu po to, kai vaikystėje buvai auklėtas šoko terapija. Iš pradžių tikėjau, kad mano tėvas pasikeis. Paskui, pagyvenus ligoninėje ir vaikų namuose, mano širdis užsivėrė. Viduje vis augo neapykanta, grauždama mane iš vidaus. Kaip tik neapykanta tėvui man tapo priežastimi gyventi. Kiekvienas naujas meilės ar saugumo trūkumo pajutimas augino žiaurumo ir kerštingumo raumenis. Kiekvienas kito vaiko mamos, tėčio ar senelių gestas būdavo tarsi smūgis, augindavo mano pavydą ir grąžindavo į vienatvę. Tai buvo stipriau už mane, nepajėgiau to suvaldyti.

Neįgalūs mano draugai vieni iš pirmųjų sugrąžino gyvenimo skonį. Dvejus metus gyvenau su jais. Juos nešiojau, rengdavau, prausdavau, maitindavau, vesdavau į tualetą, eidavau pasivaikščioti su šiais savo broliais ir sesėmis, meldžiausi su jais. Jų širdis toli gražu nėra neįgali. Jie domisi tavimi. Paklausia, kas tu esi. Neįgalus žmogus pirmas prieina prie tavęs. Jei jam patinki, pasakys, kad esi malonus, pakvies nelaukdamas atlygio, pasakys, kad tave myli. Jei sutiksi jį po trijų ar šešių mėnesių, prisimins tavo vardą. Kai kurie sveikieji norėtų

padaryti pasaulį be neįgalių žmonių. O aš dėkoju, kad jie yra. Gal tai sukels šypsena, bet man jie atrodo patikimesni nei sveikieji. Jie moko mane, kaip nepasidaryti neįgalios širdies žmogumi.

Jų dėka pamažu visiems tiems gražiems gestams, anksčiau sukeldavusiems pavydą ir žiaurumą, mano viduje atsirado rami vietelė. Išdrįsau susitikinėti su visais tais ponais ir poniomis, kurių veiksmai, požiūriai, elgesys buvo neįprasti. Mums nereikia sutarti laiko ar ieškoti pažinčių, kad galėtume prieiti, pažvelgti į neįgalų žmogų. Tas jų švelnumas, geraširdiškumas, jų balso skambesys, akių švytėjimas, jų gebėjimas prisitaikyti prie tavęs buvo tai, prie ko aš mečiausi lyg Paryžiaus balandis prie jam nusviestų trupinių. Tokie momentai nepasimiršta ir padeda iššluoti viduje slepiamą neapykantą.

Gyvenimas man suteikė tokių dovanų, kurių vertę supratau tik gerokai vėliau. Nes pačių mano vargų įkarštyje tie žmonės atėjo paglostyti mano širdies. Jie buvo gražūs savo širdimi ir elgesiu, dalijantys gėrį ir nelaukiantys atsako. Jie padėjo, net pats to nežinojau, nesuvokiau. Neretai mes gauname ar duodame nežinodami. Ir kurią nors dieną nustembame pamatę savo širdyje pražydusią naują gėlę. Klausiamo savęs, iš kur ji? Prisimename kokį nors žodį ar gestą iš praeities. Netyčia susitikimo metu nukritusi sėkla išdygo širdies slaptoje.

Daugelis žmonių mano, kad visas gyvenimas — tik vargas. Jie nedėmesingi tam, kas pozityvaus įvyksta jų

gyvenime. Jie nepastebi tų paglostymų, kuriuos patiria. Jiems visa yra juoda, ir jie patys barsto tamsą. Ilgainiui nuvargsta patys ir nuvargina tuos, kurie yra aplink. Kai jie per savo atminties rėtį persijoja gyvenimo įvykius, išbarsto visus trupinėlius ir pasilieka tik dumblą! Jie nepabando praturtinti savęs!

Kai koks nors žmogus blogai kalba apie savo tėvus, visų pirma labai dėmesingai nepertraukdamas išklausu. Paskui kartais jo paklausiu, ar tikrai iš tėvų neprisimena bent vieno gero dalyko, tada pasidaliju savo patirtimi: „Matai, iš savo tėvo prisimindavau tik smūgius. Tik daug vėliau sužinojau, kad jis rankomis plaudavo mano vystyklus!“

Jei užkimbame už to mažo gero dalykėlio, kurį pamatome kitame, atveriamo duris tam, kas įmanoma.

Tikėti gyvenimu - tai susitikti su žmonėmis, kurie myli, duoda ir patys gardžiuojasi gyvenimu. Žmona man suteikė begalinį troškimą tikėti gyvenimu. Ji nešiojo savyje mūsų vaikų gyvybę.

Ji moka taktiškai ir švelniai iš manęs pareikalauti to, ką savyje turiu geriausia. Jei priešinuosi, ji laukia tarsi „užsispyrėlė“, tarsi įrankis, padedantis apdirbti akmenį ir suteikti jam formą. Kai Martiną šypsodamasi savo gražia šypsena pažvelgia į mane ir sako: „Timai, atsargiai, tu slysti“, ji nesumurkdo manęs, o kaip tik savo pasitikėjimu pakelia. Tuomet galiu jai atnešti savo padėkos gėlių puokštę. Tai nelengva, bet kaip gera, kai pavyksta, nors ir pavėluotai, kad ir ilgai vilkus kojas!

Norint patikėti gyvenimu, nereikia bijoti gėdos, pavydo, baimės, ašarų. Reikia artintis prie tų, kurie trokšta gėrio. Jau nuo pirmos dienos gyvenimas išsaugojo tai jūsų širdžiai, protui, atminčiai. Kiekvienas yra pašauktas duoti tai, ko kiti negalės duoti.

Išdrįsti tikėti gyvenimu — išmokti padėkoti savo šypseną, elgesiu. Nieko nėra privaloma. Mes galime tapti nenumatytų dalykų Rokfeleriais*.

Prieš patikėdamas gyvenimu, aš jį vos iškenčiau ir klausinėjau „kodėl?“, o paskui: „kodėl gi ne?“ Vakar man sakė, kad esu kreivas, ir tai skaudindavo. Šiandien plačiai išskėstomis rankomis aš dėkoju net ir už savo praeitį; juk negalėčiau būti šiandien be to, kas buvau vakar.

TIKĖJIMO KRIZĖ

Aš tapau tikinčiu žmogumi, krikščioniu. Nebijau to pasakyti. Tačiau nesu toksai krikščionis, kuris viską žino, turi atsakymus į visus klausimus. Darau ne mažiau kvailysčių už tuos, kurie nėra krikščionys. Ir jokių būdu nebandau jų erzinti Dievu. Stengiuosi kuo labiau gyventi su Juo savo kasdienybėje, o ne įkyrėti kitiems kalbomis apie Jį.

Svarbiausia malda, kurios Dievas iš manęs prašo - tai pagarba kitam ir viso to, kas slepiasi pačioje širdies

* Džonas D. Rokfeleris (John D. Rockefeller) - garsus fondo vargšams JAV įkūrėjas (*red past.*).

gilumoje, atidavimas Jam. Taigi atsikėlęs ryte pavedu jam visus esančius namie. Vakare taip pat. Kartais jiems pasakau: „Pasimelsiu už tave“ arba „Prisiminsiu tave“, tačiau niekada: „Aš tave pavedu Dievui“.

Sakau sau, jog turiu gyventi taip, kad tie, kurie nėra gavę tikėjimo, panorėtų paklausti, kodėl taip elgiuosi. Tik tada galėčiau su jais pasidalyti savo paslaptimi: „Mano variklis yra meilė, mano benzinas - pagalba, kurią gaunu iš gerojo Dievo“.

Nelengva yra liudyti savo tikėjimą ir dalytis Dievo meile. Tai rimta ir sunkiai įvykdoma programa. Kad kitiems ji nepasidarytų gąsdinanti, pareikalauja iš mūsų daug subtilumo. Tikėjimas yra turtas. Jam galime pritaikyti tai, ką motušė Rotschild kalbėjo savo anūkams apie daug materialesnius turtus: „Jūs galėsite susilaukti atleidimo už tai, kad esate turtingi, darydami daug gero“. Toji motušė Rotschild, aukodama savo lėšas, pasėjo daug gerų sėklų, kurios sudygo ir davė vaisių ligoninėse, mokyklose, kitose įstaigose. Mes taip pat galime sulaukti atleidimo už tai, kad turime tikėjimą, tik darydami daug gero aplink mus.

Liudyti savo tikėjimą — tai liudyti gyvąjį Dievą kas dieną, ne tik per šventes. Mylintys žmonės, dosnūs ir geranoriški, užkrečia kitus. Kaip tikinčių žmonių mūsų gali paklausti, ir mes negalėsime atsakyti. Tačiau dėl to nereikia apsisistatyti gynybine siena, o kaip tik stengtis būti atviriems, ieškoti. Neturintieji tikėjimo gali padėti mums augti Dievo meile. Jie neleidžia mums apsnūsti ir nuobodžiauti. Mes galime tapti gėrio nešėjais.

Mums neįmanoma prasiskverbti į kito širdį nei į jo slapčiausius klausimus, mintis, atmintį ar ritmą. Dalytis Dievo meile — tai pasėti dirvoje - širdyje — keletą grūdų. O visas sėjėjo darbas - tik išberti grūdus. Tai, kas vyksta žemės gelmėje, paslėpta jo akims. Jis tik viliasi, kad blogi orai nepakenks tam, ką jis pasėjo. Jam telieka laukti ir tikėtis. Atėjus laikui, užaugęs derlius gali sužavėti ir nustebinti sėjėją.

Dalytis Dievo meile jokių būdu nereiškia Jį visiems teigti ar primesti, kaip darė fanatiški užkariautojai. Dievo primetimas visokiais „reikia“ gali paskatinti „tikėjimo krizę“. Kad Dievas nepasidarytų nesuvirškinamas, Jį sutikusieji žmonės turėtų atrasti labai subtilių būdų Juo dalytis. Norint išvengti ir skrandžio, ir tikėjimo pažeidimų, reikia jausti saiką.

Mes galime tik papasakoti apie Jį, bet ne nepriverti tikėti. Reikia palikti laiko suvirškinti. Turime suvokti ir tai, kad galime susižeisti, atsitrenkę į kito laisvę pasakyti „ne“. Tačiau jei mes būsimė kantrūs ir kupini meilės, susidūrę su visais „kodėl“ ir „kaip“, jei dalysimės Dievu, Jo nepasisavindami, jei vengsime būti tikinčiaisiais su užkietėjusiais viduriais, tada Dievas gyvens mumyse ir kituose.

Susidūrę su tikėjimo įkarščio apimtu žmogumi, galvojančiu, kad pas Dievą galime nueiti tik tiesiu keliu, nepamirškime jam pasakyti, kad Dievas mėgsta rašyti tiesiai, bet kreivomis linijomis. Norint įsitraukti į Dievo

planą, reikia mokėti ir pristabdyti, ir kontroliuoti savo greitį. Misticizmo liga iš pradžių nėra pavojinga, bet į ją reikia nuolat atkreipti dėmesį. Verta atsiduoti ir leistis būti vedamam subtilaus bei kompetentingo vadovo, gera dalytis su kitais tikinčiaisiais. Tai padeda geriau įskaityti, koku keliu sukti toliau.

Dievas neprimeta savęs. Jis leidžiasi priimamas ir kaip kiekvienas jautrus svečias mėgsta kuklias mūsų širdies paruoštas vaišes. Jis mėgsta susitikimus akis į akį, širdis į širdį. Jis neniekina aštraus maisto! Neverta nieko bijoti, Jam galime paduoti viską. Jis nėra komplikotas, nes buvo griežtai auklėjamas. Būkite su Juo paprasti (Jis pats yra paprastas).

Jausdami Jį šalia savęs nurimstame, pasijuntame ypatingi. Taigi kai tik galite, kai to norite, nebijokite Jo pasikviesti į svečius. Jis ne iš tų, kuris nuobodžiautų ar jums įvartytų nuobodulį.

Nežinau, kaip Jam tai pavyksta, bet Jis mane nuolat stebina. Jis turi gerą humoro jausmą. Tai Jį labai atjaunina. Ir Jis nė kiek nesensta. Jam patinka keliauti po širdis.

ĮŽENGTI PRO SIAURUS VARTUS

Iš pradžių, kai panorau iškopti iš savo neapykantos ir žiaurumo galeros, nenorėjau nieko girdėti apie Dievą, ypač dėl to, kad sutikti tikintieji man paliko kartėlį. Jie sakė, jog Dievas yra Tėvas. Gerai, bet jei jis būrų toks

kaip manasis, kas liktų ant žemės! Jie sakė, kad Dievas yra Meilė, bet kurgi meilė tų žmonių, kurie Jį myli? Jie gelia kaip gyvatės, sakydami: „Jei taip elgsiesi, būsi nu-
baustas, nenuėisi į dangų“. Aš tokiems buvau tik blogio sūnus: „Koks tėvas, toks ir sūnus...“ Tie, kurie Dievo vardu teisia kitus, tampa tikrais raganiais. Jie atitolina nuo Dievo ir sukelia pasiūlykštėjimą.

Laimei, aš sutikau ir tikrų Dievo įsimylėjėlių, tokių, kurie buvo tikri gėrio įrankiai. Jų kantrumo ir meilės veiksmų dėka Dievas apsigyvena žmonėse. Jie nieko nesitiki atgal, nesiima smerkti ar apkalbėti. Šitaip jie leidžia Dievui įžengti pro siaurus vartus. Prisijaukindamas savo žaizdas ir tu turi teisę Jį atpažinti, vadinti Jį tokiu vardu, koku nori. Aš Jį vadinu Aukščiausiuoju. Kiti Jį vadina Meile, Apvaizda, Likimu. Kiekvienas sužeistas žmogus turi teisę išsivaduoti iš tų žaizdų meilės dėka, meilės, kurią laikui atėjus jis galbūt pavadins Dievu.

Meilė, apvaizda, likimas sutinkamas kiekvieno žaizdotos širdies ir atminties žmogaus kelyje. Žmonės, veikiantys Dievo vardu, prikelia meilę ir apvaizdos veikimą. Jie palydi kitą naujojo likimo keliu. Jų gana daug, todėl gaunantysis nesijaučia skolingas. Jie niekada neaukština savęs, jie tarnauja.

Po daugelio metų suvokiame, kad Dievas mūsų niekada nebuvo palikęs. Priešingai, jis mums leido gyventi laisvai. Jis toks kantrus, kad gali sutikti su tuo, jog ne iš karto Jį pavadinsime vardu. Tačiau jis geba suprasti širdies virpesius.

Kiekvienam žmogui palikta teisė nežinoti, kad Dievas padėjo jam išsivaduoti; kada nors labai netikėtai jis tai supras. Kiekvienas žmogus turi teisę pakilti ne dėl savo tikėjimo Dievu, bet dėl kitų suteiktos meilės. Juk gali nutikti taip, kad vieną dieną visa gauta meilė padės apčiuopti Meilės buvimą ir pavadinti šią meilę Dievu.

„BUČINIAI Į PAČIĄ ŠIRDĮ“^u

PAŠLUOSTĖ IR RANKŠLUOSTIS

Į atmintį giliai įsirėžė pirmasis mano susitikimas su busimąja žmona. Tai atsitiko Žano Vanjė (Jean Vanier) Arkoje. Nuvažiavau ten susitikti su savo bičiuliu kunigu tėvu Toma Filipu (Thomas Philippe), kuris man buvo tapęs tikru draugu*. Martiną ateidavo į Arką tris dienas per savaitę, ji padėdavo priimti atvykusius žmones. Aš gi buvau vienas iš atvykusiųjų, tad teko su ja turėti reikalų. Susidūriau su Martina virtuvėje. Nė nemirktelėjusi, ji įdarbino ir mane.

- Sakyk, ar negalėtum nueiti į sodą ir atnešti svarainių? Tai būtų labai miela.

* Žanas Vanjė ir tėvas Toma Filipas (1905-1993) - Arkos bendruomenės, įsikūrusios 1963 m. Troly-Brej (Trosly-Breuil) miestelyje, prie Kompjeno (Compiègne), pradininkai.

Susierzinęs tariau sau: „Nori svarainių? Gera, gausi jų!“

Įsiutęs nulėkiau į sodą. Nukračiau svarainį, surinkau visas kiek tik radau dėžių, pridėjau jas sklidinai ir sukroviau priešais virtuvės duris, vedančias į sodą. Trindamas rankas maniausi: „Na štai, gražuole, užspausta tarp savo svarainių!“ Tačiau viskas pasisuko kitaip: visai pamiršau duris, vedančias į kiemą. Martiną toliau sukiojosi virtuvėje, nė kiek nesistebėdama atgabentu milžinišku derliumi, kuris užblokavo jos duris. Na, ir įvarė mane į kampą! Klausiau savęs, kas toji „ragana“! Tais laikais dar negalėjau įsivaizduoti, kad moteris man gali nurodinėti. Ilgainiui kaip ir svarainiai subrendau.

Tą patį vakarą prie stalo valgiau nosį įbedęs lėkštėn, paslapčiomis ją vis nužiūrindamas. Visi su ja bendravo, ir ji kiekvieną priimdavo. Visą laiką šypsojosi. Kitą rytą sutikusi mane pasisveikino: „Sveikas, mažasis bro-lau“. Jei ji būtų buvusi berniokas, mielai būčiau trenkęs antausį...

Po kelių savaitių, šeštadienį, atvykęs pasimatyti su tėvu Toma Filipu, vėl ją sutikau. Nesyk per dieną pagavau save, kad jos ieškau. Ir net imu šiek tiek liūdėti, kai jos nepamatau. Jos atidumas, jos švelnumas kitiems mane nervino ir kaitino smegenis. Truputį pavydėjau visiems tiems žmonėms, nuolat ateinantiems jai išsipasakoti. Mano skoniui ji buvo per daug populiari. Kai pagaliau ir aš galėjau su ja susitikti, ji priėmė mane su didžiuliu atvirumu, pasiruošusi atidžiai išklaudyti viską, ką pasakosiu. Mane tai erzino, bet kartu ir patiko... Tiesiog

užkibau - išsipasakojau jai. Rytojaus dieną man buvo gėda dėl tokio netikėto išsiliejimo. Atrodė, lyg būčiau leidęs kažkam save pasisavinti. Visą likusį savaitgalį elgiausi kaip negrabus meškinas.

Taigi mes savaitgaliais matydavomės Arkoje iki tos dienos, kai ji išvyko atostogų į Graikiją. Iš ten sugrįžo visa įdegusi ir atvežė dovaną. Tačiau kai man ją įteikė, pasielgiau kaip koks gyvulys: nusviedžiau dovaną į rožes. Reikia pasakyti, kad tuo laiku aš troškau moterų. Jos man atrodė suktos, ir visai nenorėjau patekti į jų tinklus. Pastebėjęs, kad jos užkimba, darosi su manimi pernelyg malonios, sakydavau sau: „Ne ne, nereikia, jei dėl to atsidursiu nebevaldomose situacijose. Jokiu būdu neturiu prisirišti, kad paskui nereiktų kentėti“. Šitaip aš mėgindavau žmones... Kartais net iki kraštutinumų. Priverčiau ir Martiną patirti didžiulius išmėginimus. Kai ji būdavo su manimi maloni, darydavausi dar bjauresnis, dar kvailesnis ir grubesnis, nei iš tikrųjų buvau.

Tada vienas draugas Žanas Bertranas man pasakė:

- Timai, ar žinai, kodėl apsimetinėji mulkiu, kai būni su ja?.. Nes tu bijai ją mylėti...

Labai susinervinęs jam atšoviau:

- Ką čia šneki nesąmones...

Vis dėlto jis buvo teisus, tik aš nenorėjau to pripažinti. Tą vakarą, apmąstydamas jo žodžius, vijau šią mintį sau iš galvos kaip įkyrią musę: „Ne, tikrai ne, ši mergina ne tau. Tu gerai žinai, kad ji tetrokšta vienos tikros meilės savo gyvenime. Pažiūrėk į save, kokį gyvenimą

tu gyvenai! Ne ne, esate ne iš to paties kvartalo. Ji tau per gera“. O iš tikrųjų aš draudžiau sau net leisti ją pamilti, gniaužiau savo jausmus. Ir tik daug vėliau supratau, kad buvau ją įsimylėjęs, nors pats to nežinojau.

Išskridau į Kanadą, kur prabuvau aštuoniolika mėnesių, paskui į Italiją ir Austriją. Taigi dvejus metus nemačiau Martinos. Tačiau likau artimas laiškais, nors visada galvojau, kad ji man nepasiekiamo. Melsdamasis už ją paprasčiausiai prašiau, kad ji rastų gerą vyrą.

Ir štai vieną dieną, pats nežinau kodėl, pasijutau tarsi traukiamas sugrįžti į Paryžių. Vakare išvykau iš Zalcburgo, kad pakankamai anksti atsirasčiau Paryžiuje. Penktą-valandą ryto jau stovėjau priešais vienos draugės namus XV kvartale, kur ji gyvena dviejų kambarių bute. Paskambinau į duris. Džiaugdamiesi susitikimu, nepaisant tokio ankstyvo meto (mano skambutis ją prikėlė iš lovos), kartu papusryčiavome.

„Tavęs ieško tokia Martina. Jai reikia pagalbos sutvarkyti butą. Imk, čia jos telefono numeris.“

Devintą valandą paskambinau jai.

— Sveikas, mažasis brolau, kur tu esi? Paryžiuje?

— Taip, penkioliktame. Atvykau šiąnakt. Tau manęs reikia?

— Taip, aš remontuoju butą Vinez gatvėje, prie Trokadero.

— Aha, tuoj atvažiuosiu.

Dešimtą valandą jau įsiveržiau į Martinos namą, užkopiau begalę laiptelių ir paskambinau į duris. Martina

atidarė, pažiūrėjo į mane ir broliška apkabino. Paskui parodė man darbus, ir mes kibom į juos. Visą dieną dažiau, pjausčiau, šlifavau, stačiau spintas. Pavakare, kai jau ilsėjaisi, Martiną man prisipažino meilėje. Ji pasakė, kad ryte, atidariusi duris, pasijuto tarsi gavusi nušvitimą. Šis pareiškimas užgriuvo mane kaip žaibas iš giedro dangaus. Jaučiausi visai pribaigtas. Mėnesiais meldžiausi, kad ji gautų gerą vyrą. Ne mane! Tad pabandžiau ją atvesti į protą:

„Ne, ne, ne! Nieko nebus. Tu nusišneki. Mes ne iš to paties laivo, ne iš tos pačios aplinkos. Nereikia maišyti pašluosčių su rankšluosčiais...“

Tačiau nieko negalėjau padaryti. Ji buvo visiškai tikra savimi.

„Aš pamačiau tavo širdį“, — kalbėjo ji.

O iš tikrųjų tai buvo Didžiojo Boso užmaišyta košė. Aš pats nebuvau nieko sumanęs. Atvažiavau padėti Martinai sutvarkyti butą, ir viskas. Negalėjau net įsivaizduoti panašaus pokšto! Tačiau esu laimingas, kad ji išdrįso sumaišyti, juk virtuvėje pašluostė visada guli šalia rankšluosčio.

„MANO AKYSE TU ESI TYRAS“

"Tik iš lėto, pamažu papasakojau Martinai visą savo praeitį. Nedrįsau visko iš karto atskleisti. Galvojau, ji mane paliks, jai bus gėda, nebegalės manim pasitikėti. Iš tiesų tikėjausi paties blogiausio. Tačiau mano žmonos

širdis be galo graži. Ji nesmerkė manęs, tik gražiai pažvelgė ir pasakė:

„Mano akyse ir mano širdyje tu esi nekaltas, aš myliu tavo širdį“.

Visko tikėjausi, tik ne to. Pajutau, kaip širdyje atsi-
klaupiau. Pačiam vidurvasary nukrėtė drebulys.

Mano žmona nuolat kartodavo, kad pirmiausia ji pamatė mano širdį. Ji atskyrė tai, kas buvo gera manyje.

Žaviuosi tuo, nes turėjo būti nelengva tai pastebėti.

Kartais mano praeitis ją priblokšdavo, bet mylinčios moters švelnumas niekada nesusilpnėjo. Niekada nebuvo taip, kad ji klausytų manęs abejingai. Mano mylimosios reakcija į manąją praeitį buvo tarsi tolumas metimas, nusviedęs mane gerokai į priekį kryptimi, kuri vadinama „Kvietimas gyventi iš naujo“.

KAIP ATKIMŠTI GERO VYNO BUTELĮ

Mano integracija į žmonos šeimą vyko su didele humoro doze. Martinos šeima kilminga ir turėjo gražią praeitį Prancūzijos istorijoje, o aš pats augau be šeimos. Buvome kaip Gražuolė ir Valkata. Tai išmuša iš vėžių.

Iš pradžių tikrai netrūko anekdotiškų situacijų. Nežinojau, kaip reikia rengtis, kaip elgtis. Viską suprasdavau pavėluotai. Darydavau viską kaip kiti, bet visada vėluodamas, kaip tikra beždžionė. Pagaliau tapau labai

atidus. Tai buvo didelis išmėginimas. Žmonos šeima taip pat labai stengėsi priimti neįprastą mano elgesį.

Nemėgau valgymo prie stalo — tikra kankynė. Iškart supanikuodavau atsidūręs priešais įvairiausio dydžio ir formų lėkštes, šakutes, peilius, šaukštus, nuo mažiausios iki didžiausios sustatytas įvairių išlinkimų taures. Pamažu išmokau „gerų manierų“, bet tai man nesutrukdydavo vis tiek ką nors supainioti. Uošvis, atidarinėdamas bordo butelį, sukdamo jį kaip gražią merginą, kalbėdavo apie sijoną, šlaunis, aromatą... Aš sekdavau jį... O paskutiniu momentu, prieš pildamas vyną, jis paklausdavo savęs, ar nesijaus kamščio skonis. Visas tas maivymasis tiesiog susukdamo galvą! Vieną kartą paėmiau butelį, paragavau vyno ir kategoriškai pareiškiau: „Jaučiasi kamščio skonis...“ Tai truko tik sekundės dalį, bet atmosfera atšalo... Daug vėliau supratau savo pašaipą iš tų, kurie eikvoja tiek laiko, kad pasimėgaudami atidarytų gero vyno butelį, tačiau pats nežinojau, kaip atsiverti ir įžengti į šeimos gyvenimą. Kaip vis dėlto gera pagaliau tai suvokti.

Aš, klajoklis, nepratęs prie šeimos gyvenimo, negalėdavau išsėdėti prie stalo iki pabaigos. Vos pajutęs per didelę įtampą, palikdavau savo uošvius ir eidavau į sodą pasikalbėti su senais kaštonais. Tik per kurį laiką išmokau, kad aplankyti kaštonų dera eiti iki galo išbuvus šeimos draugijoje.

Išliejau daug prakaito, kai įžengiau į uošvių šeimą su visais jos įpročiais, elgesio būdu. Jausdavausi pasimetęs,

nebebuvo į ką atsiremti. Svajojau apie šeimos gyvenimą, bet štai jis man pasirodė toks baisus! Aš svajojau apie meilę, tačiau kasdieniai susidūrimai su ja mane gąsdino. Sunku buvo įžvelgti meilę ir švelnumą per jų elgesio manieras, išsilavinimą. Maniau, kad tai netikra, tik vaidyba. Jaučiausi kaip Moljero pjesėje. Atrodė, jog jie tik apsimeta, kad myli. Prireikė net penkerių metų patikėti tikrumu.

Dar vienas labai sunkus dalykas — matyti, kad mano žmona yra laukiama. Ji buvo namų dukra, o mano svainiai — tų namų sūnūs. Aš taip pat buvau kaip sūnus, tačiau būti „kaip“ nėra tas pats, kas būti tikru sūnumi. Sitai sunku išgyventi, kai esi našlaitis. Pastebi tai, ko kiti negali pamatyti, pvz., mamos prisirišimą prie sūnaus. Jos švelnumo gestai natūralūs ir spontaniški, nes ji kadaise buvo palinkusi prie jo lopšio. Tai labai skaudina našlaitį, kuris pagalvoja: „Aš niekada to nepatyrčiau ir nebepatirsiu“. Tada jis apsišarvuoja, negalėdamas atsipalaiduoti. Pats augęs be šeimos, turėjau nuolat stengtis būti su žmona, su jos šeimos nariais. Negalėjau sau ištarti: „Dabar aš jau žinau, kaip daroma, žinau, kur padėta druska, galiu pasiimti ką nors iš šaldytuvo...“ Esu tikras, jei būčiau augęs šeimoje, mano žmona taip pat būtų dėjusi pastangų integruotis į *manąją* šeimą.

LEISTI SPINDĖTI KITIEMS

Be galo vertinu savo uošvį, kuris buvo man labai atidus. Visų pirma, jis puikiai priėmė žinią apie mūsų santuoką. Vėlesniais metais mudu praleidome labai daug laiko kartu. Su juo patyriau tai, ko negalėjau išgyventi su savo tėvu. Jaučiau, kad galiu laisvai jo klausinėti apie visą gyvenimą. Buvo galima pamanyti, kad tai nemandagu, tačiau mano uošvis atsakydavo iš visos širdies.

Jis man labai padėjo, nes iš pradžių jaučiausi kaip svetimkūnis, su savo darbininko amatu atsidūręs šeimoje, kur žmonės užėmė tam tikrą „padėtį“. Nebesupratau, kas aš esu, nuo to jaučiausi pavargęs. Kompleksavau dėl savo elgesio, dėl amato... Žodžiu, dėl visko. Ko gero, uošvis pajuto, kas dedasi su manimi, nes kartą, vaikštinėjant miške, jis ištiesė ranką ir tarė:

„Žinote, jei yra žmogus, dėl kurio aš niekad neturėsiu rūpesčių, tai jūs! Kad ir ką darytumėte, jūs vėl atsistosite ant kojų. Dėl jūsų aš visai nesijaudinu, jums visada pasiseks“.

Jo žodžiai pasirodė tokie netikėti, bet aš buvau tikras, jog juos jis sako nuoširdžiai ne todėl, kad suteiktų man malonumo. Kai esi jaunavedys, turintis paprastą bitininko amatą, tokie žodžiai padaro daug gero ir suteikia pasitikėjimo ateitimi. Taip pat elgiuosi su savo vaikais ir visais abejojančiais, kuriuos sutinku. Pastebėjęs, jog kažkuriam negerai, iškart prisimenu, kiek gero man padarė atviras padaršinimas.

Mano uošvis buvo be galo gražus — tiek fiziškai, tiek dvasiškai. Jis daug meldėsi, buvo rafinuotas ir labai protingas, gerbiantis kiekvieną. Žmonės eidavo pas jį kalbėtis, ir jis nė vieno neatstumdavo. Kartą pristačiau jam vieną savo draugę, buvusią prostitutę. Jai buvau tapęs broliu. Ir netikėtai mano šeima tapo jos šeima, o mano uošvis - jos „tėtušiu“. Jie daug diskutuodavo tarpusavyje. Jis išties visą savo dėmesį buvo sutelkęs į ją (nes prieš jį esantis žmogus visad jam būdavo vienintelis. Jis tikrai juo domėjosi). Nevengdavo kalbėtis filosofijos ir teologijos temomis su mano drauge, kuri išsyk pasijuto vertinama. Jos širdis ir protas augo, yrėsi vis tolyn nuo to gyvenimo, į kurį ji buvo įtraukta. Mano uošvis taip sugebėjo prie jos prisitaikyti, kad po jo mirties ji galėjo sakyti: „Su Tėtušiu mes filosofuodavom“.

Šitaip mano uošvis elgėsi su visais, pavyzdingai buvo įvaldęs meną pamatyti gera kituose ir sakyti gera. Jo mirtis man buvo didelis šokas. Kai kurie žmonės valandų valandas praleidžia blizgindami savo automobilį ar papuošalus, o jis sugebėdavo priversti spindėti žmones, nesvarbu, kas jie buvo: darbininkai, menininkai, politikai, teisininkai, gydytojai... Jis domėjosi visomis sritimis. Bendraudamas su juo, nepasijusdavai nei žemesnis, nei suglumintas, pasijusdavai, kad esi įdomus.

Paklaustas, į ką norėčiau būti panašus, atsakau: „Į savo uošvį“. Aš jo nemėgdžioju, nes negalime kito pamėgdžioti, bet jo pavyzdys mane įkvepia. Tai žmogus, einantis prie kito, klausiantis ir išklausantis, švelnus,

prisimenantis, parodantis, kad priešais jį esantis žmogus yra vienintelis. Man tai - tikrasis aristokratiškumas.

Didingas dalykas susitikti tokius žmones. Tam tikra prasme mano uošvis atstojo man tėvą labiau nei tikrasis. Mano akyse jis buvo nesenstantis. Jo entuziazmas, jo tikėjimas, jo gerumas ir atidumas mane sutvirtindavo ir uždegdavo. Daugeliu požiūrių jis buvo kaip vaikas, mokantis džiaugtis. Deja, tasai, kurį pamilau kaip tikrą tėvą, per daug anksti iškeliavo į Dangų. Jo išėjimas atrodė kaip tikra vagystė, dėl to labai kentėjau. Tada jau buvau tikintis, tad išreiškiau Gerajam Dievui visą savo nepasitenkinimą. Tačiau sykiu dėkoju Jam, kad leido sutikti šį žmogų mano kelyje.

Savo tėvo netekau tais pačiais metais, kaip ir uošvio. Jaučiu, kad šios dvi mirtys padėjo man suprasti mirties prasmę. Prireikė šių dviejų skausmingų išgyvenimų, kad suprasčiau, koks brangus dalykas yra gyvenimas, bet taip pat ir mirtis - ji neišvengiama, su ja reikia keliauti kartu kaip su gyvenimu.

GĖLIŲ PUOKŠTĖS

Stengiuosi kas dieną savo žmonai padovanoti bent po vieną puokštę gėlių. Ne visada tai lengvai pavyksta. Mano puokštės nekvepia, bet ir nenuvysta - tai mano pastangos.

Aš bijojau būti blogu tėvu. Iš pradžių nenorėdamas pridaryti per daug klaidų, palikdavau Martiną tvarkytis

vieną, viską pavesdavau jai. Tačiau ji priminė, kad vaikų laukėme kartu, ir aš surizikavau eiti auklėjimo take-liu. Kadangi pats niekada neturėjau tikro tėvo, nežino-jau, kaip turiu elgtis, tad su Martiną sykiu turėjau ir mokytis. Atsitikdavo taip, kad leisdavau tai, ką reikėda-vo drausti, ir atvirkščiai. Apšaukdavau vaikus už kokią šunybę dar jų neišklausęs, o paaiškėjus, kad tai įvyko netyčia, dar labiau susierzindavau dėl staigios savo reak-cijos. Aptardavome tai kartu su Martiną, aš pajėgiau aptramdyti savo kraštutinumus, kurie gali atrodyti ne-reikšmingi, bet yra reikšmingi.

Mokiausi kasdienio gyvenimo. Nebuvau įpratęs pa-kilti nuo stalo ir atnešti pamirštą indą, nurinkti lėkštes po valgio. Atsakyti į telefono skambučius, užpildyti ofi-cialius dokumentus, atsakyti į laiškus - visa tai patikėda-vau Martinai, naudodamasis savo kaip vyro autoritetu. Tačiau gyventi kartu - tai mylėti švelnumu, atidumu ki-tam. Norint pajusti malonumą gyvenant dviese ar kelie-se, reikia kuo toliau nustumti visus vyrų giminę aukšti-nančius principus. Man nebuvo lengva su tuo susitaikyti.

Štai čia prisidėjo tikrieji draugai. Bruno - visiška mano priešingybė: dekartiškos dvasios, puikiai išsilavi-nęs, turintis gerą profesiją. Jo intelektas man apsukdavo protą. Kartą per bendrą vakarienę abu su žmona pasiti-kėdami kalbėjo, kaip trūksta tarp judviejų harmonijos. Viduje pasijutau nepatogiai. Sakiau sakau, kad tokie da-lykai nepasakojami. Tačiau iš tikrųjų, to nė nežinodami,

jie giliai mane sujaudino. Tą dieną supratau, kad šis inžinierius yra toks pat kaip aš, menkas bitininkas, - mes abu, Bruno ir aš, turime stengtis labiau mylėti žmonas. Jos abi augino mažus vaikelius, todėl mažiau dėmesio teko mums, o dar nuovargis. Švelnumas ir jausmingumas tarsi nuslopo, o nuotaikų svyravimai sustiprėjo. Tačiau šį svyravimą gali nuraminti mūsų pastangų puokštės. Pagalba žmonoms kasdieniuose darbuose - suplauti indus, sutvarkyti vonią, aprenkti ir maudyti vaikus, išsiurbti kilimą — tarsi puokštės, suteikiančios kvapą meilei. Mūsų draugų paprastumas ir pasitikėjimas labai padėjo. Nebesijutau vienišas su savo pastangomis labiau mylėti žmoną. Pagalvodavau apie Bruno, kuris už aštuonių šimtų kilometrų darė tą patį.

Mums pasisekė rasti ypatingus draugus. Daugybę kartų valgydami ar vaikštinėdami kartu turėjome progą išklaudyti vienas kitą, išgirsti naujų idėjų, kaip komponuoti puokštes.

Maža paslaptis: kokia nors pastanga, vienam atrodanti visai paprasta, kitam gali būti labai nelengva. Niekad pakankamai neįvertiname ir nepasakome kitam to, ką gero jis yra padaręs.

Pastangos yra kaip gėlės. Auginame jas tam, kad galėtume įteikti mylimam žmogui.

DVIEJŲ ŽMONIŲ TRIŪSAS

Jaunimas manęs dažnai klausia: „Kodėl jūs vedėte?“ Atsisakyti šio įsipareigojimo būtų buvę tas pats, kas atmesti gyvenimą. Prie ano pragariško gyvenimo pripratusiam vaikui tebuvo dvi išeitys: toliau gyventi taip pat, - tačiau žinojau, ką tai gali duoti, - arba kurti kažką nauja.

Dar mažą mane paliko motina. Baimė būti vėl paliktam stipriai paveikė mano elgesį, todėl neprisirišdavau prie jokios moters, nes bijojau kentėti.

Tačiau kai tarp manęs ir Martinos gimė meilė, ji papasakojo man savo vaikystės svajonę: svajonę apie meilę, kuri nestovi vietoje, bet kuri nuolat auga ir niekada nesibaigia - meilę amžinybei. Širdies gelmėje aš svajojau lygiai taip pat! Dėl to ir ryžausi.

Santuoka man yra panaši į didžiulį lauką. Iš pradžių reikia jį įdirbti, pažinti vienas kitą, apgludinti savo skirtumus. Susitikusios dvi skirtingos būtybės iš pradžių tarsi vagoja viena kitą savo skirtumais. Tačiau tai tėra pirmasis etapas. Gražiausia tai, kas vyksta jau įdirbus žemę: sėja, derliaus nuėmimas. Per sėją kiekvienas daigina meilę kito širdyje. O ar matėte kada valstietį, kuris nustotų dirbti suaręs lauką ar jį apsėjęs, dar nesulaukęs derliaus?

Santuokos pradžioje sutikdavome pagyvenusių, jau patyrusių porų, kurios tvirtino: „Na taip, dabar jūs

mylite viens kitą, bet vėliau pamatysite...” Ir išties jie pasakodavo mums apie kai kurias problemas kaip apie neįveikiamą kalną. Tačiau netrukus pastebėjome, kad tų problemų priežastis - bendravimo trūkumas. Jie neskirdavo laiko pasikalbėti, nebesugebėdavo to padaryti.

Su Martiną visuomet skiriame tam laiko. Reguliariai pakviečiame vienas kitą į restoraną ne todėl, kad norisi ten eiti, bet tam, kad galėtume netrukdomi kalbėti, skirti dėmesį vienas kitam. Restorane sprendžiami ne tik verslo, bet ir meilės stiprinimo reikalai.

O kartą, kai buvome apvogti, viena draugė netgi užsakė mums vakarienę dviems.

Šitaip visada galime vienas kitam pasakyti, kas gerai ir kas negerai, paprašyti atleidimo. Tada visos tos kasdienybės smulkmenos, kurios būna tarsi nuodai, nebegali susikaupiti į krūvą ir pavirsti dinamitu.

Labai gerai žinome, kad esame netobuli. Daugelis žmonių, jausdami savo netobulumą, puola į depresiją ar kančią. Jie taip norėtų būti tobuli, kad nebepajėgia priimti nei savo, nei kitų netobulumo. Tada viskas blogai. Jie pyksta, paskui ima pykti, kad supyko, šitaip įsisukdami į ydingą ratą, kol nebeišsiveržia iš sukimosi spirale. O meilėje juk svarbiausia tobulėti, bet tai visai kas kita. Daug paprasčiau tobulėti nei būti tobulam. Mylint iš mūsų tereikalaujama kas dieną žengti po mažą žingsnelį tobulumo link, vienam dėl kito, vienas kitam.

BŪTI TĖVU...

Man pačiam, neturėjusiam tėvo, būti tėvu yra didžiulė dovana, kurios žodžiais nenusakysi.

Mane dažnai persekiojo baimė būti blogu tėvu. Kartą Martiną pasakė:

„Turėtum atsiprašyti Eglantinos, tu buvai neteisus“.

Iš tikrųjų buvau ne itin malonus savo dvylikametei dukrai.

„Gera gerai, rytoj pasistengsiu“, - atsakiau.

Buvau įsikandęs šitaip kalbėti, bet tai nepalengvino Eglantinos skausmo.

Tą patį vakarą dalyvavau Mišiose. Meldėmės už taiką. Staiga suvokiau, kad esu niekšas, veidmainis. Meldžiausi už taiką pasaulyje, o nesugebėjau jos sukurti savo šeimoje. Vos sugrįžęs iškart nuėjau ir pasibeldžiau į Eglantinos duris, norėdamas paprašyti atleidimo. Galiu jus užtikrinti, tai daug skaudžiau nei lazdų smūgiai. Eglantina mane išklause, ištiesė rankas, apsikabino ir pasakė:

„Mes juk mylime vienas kitą, tėti...“

Ji man tai pasakė be galo jaudinančiu balsu ir žvilgsniu! Išėjęs iš kambario, supratau, kad mano dukrelė, pati to nežinodama, išlaisvino mane iš pasmerkimo paveldėjimu: „Koks tėvas, toks ir sūnus“. Dar tą patį vakarą suvokiau, kad žemėje esu ne tam, kad kartočiau tą patį, bet kad kurčiau kažką nauja.

Nuo to laiko mano baimė būti blogu tėvu gerokai sumažėjo. Nėra tokio vadovėlio, kuris išmokytų būti

idealiu tėvu. Tenka patiems išmokti kalbėtis, siūlyti vieni kitiems veikimo būdus, dalytis savo širdies nuotaikomis. Kai nežinome, kaip reikėtų elgtis, kaip būti tuo, kuo turime būti, kodėl nepasikalbėjus apie tai su vaikais, žmona, tėvais ar draugais?

Šiame apgaulingame pasaulyje išmokome bendrauti telefonu, internetu, net per palydovą. Galime net pasiklausti, ar pas jus, už šimtų kilometrų, geras oras. Tačiau dažnai užmirštame paklausti, ar giedra jūsų pačių širdyje.

Išgyventi tėvystę panašiai kaip vairuoti automobilį. Kartais tiesiog skriejame, o kartais įklimpstame. Kai taip atsitinka, neverta per prievartą kažką daryti, geriau iššokti iš savo keturračio, atsitraukti, įvertinti situaciją ir, jei reikia, paprašyti pagalbos. Taigi šeimos gyvenime tas pats — reikia išmokti paprašyti pagalbos.

Mylėti savo vaikus — tiesiog beprotiškas nuotykis! Kiekvienas vaikas yra kaip negyvenama sala, jį reikia išmokti atskleisti akimis, gestais, balsu, atrasti labiausiai tinkamą priėjimą prie jo, kad neišgąsdintum. Kiekvienas vaikas yra nepakartojamas, mokantis mane tapti tėvu. Būti tėvu - tai neaprėpiamas, bet kartu išmušantis iš vėžių dalykas.

Kartą mano antrasis sūnus Lionelis iškrėtė šunybę ir man to nepasakė. Jam tada buvo keturiolika: paauglys, su kuriuo tikrai sudėtinga bendrauti. Vis dėlto norėjau, kad jis pasiaiškintų. Norėdamas, kad jis pasitikėtų ir prisipažintų, užtikrinau jį:

„Žinai, jei pasakysi teisybę, aš tavęs nebausiu“.

Nepaisant šio pažado, atsakymas neatrodė panašus į tiesą. Tačiau primygtinai nereikalavau ir išėjau. Apie tai galvojau visą naktį. Šis įvykis nedavė man ramybės. Kodėl jis melavo, nors aš ir pažadėjau nebausti? Ry tą mes kartu išvažiuojame automobiliu.

- Lioneli, žinau, kad tu man vakar prikabinai makaronų, bet gal tai mano kaltė. Tada pasakyk: tavo tėtis nėra tobulas, norėdamas gerai pasielgti, jis kartais suklęsta. ...

Stojo tylą. Paskui, tarsi už liežuviu traukiamas, drebančiu balsu jis pasakė:

- Taip, vakar pripasakojau tau kvailysčių, man taip nutinka net nenorint... Nes kartais tu mane gąsdini. '

Širdis atsidūrė kulnuose.

- Kada, kada taip buvo?

- Kai man buvo dešimt metų, po pralaimėjimo teniso varžybų finale tu mane smarkiai apšaukei...

Ir tada prisiminiau, kaip anąkart nusivažiavau. Aprėkiau jį už tai, kad pralošė finale, nors jis žaidė geriausiai, kaip tik galėjo, su tikrai daug stipresniu varžovu. Mane užgavo jo pralaimėjimas. Pamiršau, kad tenisas yra tik žaidimas. Smarkiai vėluodamas, iš visos širdies prašiau atleidimo:

- Tavo tėtis myli tave, ir jei tu matai, kad peržengiu baltą liniją, pasakyk man, nenoriu, kad tai kartotųsi.

Sūnui prireikė ypatingos drąsos ir nuoširdumo pasakyti, kad bijojo manęs.

Tada supratau, kad mes, dideli, suaugę, būname tarsi siaubą keliantys milžinai. Vaikai nenori mūsų nuvilti, o užspausti į kampą prikuria istoriją, nes teranda tokį būdą išsivaduoti. Nuo tos dienos padedamas vaikų dariau viską, kad daugiau nenuvaryčiau jų į akligatvį.

Kiekvienas mano vaikas moko mane pasakyti „taip“ tiems netikėtumams, tai beprotybei būti tėvu. Mano troškimas bet kokia kaina būti geru tėvu kartais juos išmušdavo iš vėžių. Nenorėdamas, kad mano vaikai patirtų tai, ką buvau patyręs aš, kartais griebdavausi kraštutinumų. Bijojau juos išleisti pas draugus, leisti keliauti vieniems, ypač mergaitėms. Savo žmonos, jos kantrybės, diplomatiškumo ir meilės dėka pamažu išsivadavau iš savo baimių. Sutikau, kad mano vyriausioji dukra vyktų į Airiją ir JAV. Gera yra pasitikėti.

Atrodė kvaila, kai mano antroji duktė Kateri paprašė manęs leisti išvažiuoti į pensioną už šešių šimtų kilometrų! Nebūčiau tėvas, jei išleisčiau savo vienuolikos metų dukrelę į pensioną! Kateri man parašė nuostabų laišką ir padėjo ant lovos:

„Tėveli, aš noriu važiuoti į pensioną. Nepagalvok, kad tai dėl to, jog esi blogas tėtis. Tu esi geras tėtis ir aš tave labai myliu...“

Širdis nesuminkštėjo netgi po tokio gražaus laiško.

Nuėjau pasikalbėti su viena kontempliatyvia vienuole, kuri man tarsi slapta motina. Tai moteris, visiškai atsidadusi Dievui ir kartu labai žmogiška. Ji išklusė,

nugrimzdo savo mintyse ir papasakojo, kad ji, irgi būdama devynerių, paprašė savo tėvų išleisti važiuoti į pensioną, o tai rodo tvirtą vaiko charakterį ir nėra ko klausinėti Kateri priežasčių, tai ne visada paaiškinama. Ji suteikė man stiprybės. Grįžau namo nusiraminęs. Kateri išvažiavo į pensioną ir dėl to nesigailiu.

Su ketvirtuoju sūnumi Timotiejumi, kuriam dabar penkeri, viskas atrodo lengviau. Mėgaujusi kiekvieną su juo praleista akimirka. Dabar aš ramesnis, kantresnis. Išvykus iš namų liudyti, būna labai sunku jo nematyti. Kartą, — jam buvo ketveri, - Timotiejus mobiliarajame telefone paliko balso žinutę: „Tėti, ką tu darai? Man liūdna, kad tavęs nėra“. Ir po daugybės bučių bei trumpos tylos pasakė: „Aš siunčiu bučinius į tavo širdį, tėti“. Išklauses likau tiesiog sukrėstas. Septynias dienas vis iš naujo klausydavausi tos žinutės. Paskui, kad neužmirščiau, užsirašiau šiuos žodžius į sąsiuvinį.

Vis dėlto nėra neįmanoma būti tėvu, nors pats jo neturėjai. Reikia būti maldautoju, prašyti, imtis ir išbandyti... Juk galima išbandyti skudurus, mašinas ir sofas. O būti tėvu — išbandyti visa tai, kas gali sukurti pasitikėjimą.

Vegetuodamas ligoninėje, kentėdamas pataisos namuose ir gatvėje, net negalėjau įsivaizduoti, kad kada nors sūnus man ištars tokius gražius žodžius: „Tėti, aš siunčiu bučinius į tavo širdį.“

„JŪSŲ VAIKAI AUGS TIEK, KIEK AUGS JŪSŲ MEILĖ

Kai Martiną laukėsi mūsų pirmojo kūdikio, susitikome su Marta Roben (Marthe Robin), kuklia „Meilės židinių“ įkūrėja. Ta proga ji mums padovanojo vieną nuostabią frazę. Prisipažinau jai, kad bijausi būti tėčiu. Ji nusijuokė, po to atsakė: „Jūsų vaikai augs tiek, kiek augs jūsų meilė“. Ir viskas. Susidūręs su žmonėmis, kurie papasakoja man savo problemas, sakau sau, kad Marta Roben skyrė šiuos žodžius ne tik mums. Jie turėjo didžiulį poveikį mano širdyje, suteikė tokį pasitikėjimą, kad pagalvojau: „Turiu perduoti juos ir kitiems.“

Brangūs busimieji tėvai, brangūs jaunuoliai, kurie susituoksite, atminkite, kuo labiau mylėsite vienas kitą, kuo labiau vaikai bus jūsų meilės liudininkai, tuo labiau išvengsite juose kylančių baimių, tuo labiau sustiprinsite gelminį pasitikėjimą. Jiems neteks nerimauti ir klausinėti savęs, ar tėtis ir mama neišsiskirs, ar jie myli vienas kitą. Šitaip jų pasitikėjimas nebus pakirstas. Palydėsite juos laisvės, o ne kalėjimo link. Tačiau tai nereiškia, kad būdami vyru ar žmona nebeturime teisės būti netobuli. Tik ši teisė būti netobulam nepanaikina teisės parodyti, kad mylime vienas kitą. Netobulumas ne toks baisus, kai tarpsta meilė ir kai paprašome vienas kito atleidimo. Netgi gerai, kad vaikai gali sau pasakyti: „Tėtis ir mama nėra tobuli, bet stengiasi vienas kitą mylėti“.

Jie patys vėliau supras, kad turi teisę į meilę, kuri nėra tobula, bet nuolat stengsis būti geresnė. Šitaip elgdami si užkertame kelią baimėms.

Dar vienas dalykas, sukeliantis daugybę baimių, — tai juslingumas ir seksualumas. Mano nuomone, mūsų visuomenė neparuošia jaunimo santuokos tikrovei. Prieš jiems susituokiant, turėtume įspėti apie daugelį dalykų, bet mažai kas tai daro. Niekas nepasakoja apie teksiančias išgyventi vidines kovas. Nekalbu apie tas, kurias norime patirti, su kuriomis susidurti esame pasiruošę, bet apie tas, kurių negalime numatyti ir kurios gali pasėti nesantaiką. Galime gerokai nustebti, kad susituokę patiriame visai ne tokių išbandymų, kokių tikėjomės. Ir užuot juos išgyvenę, drąsiai juos pasitikę ir įveikę, galime būti gundomi pasprukti. Man išties būtų labai pravertę, jei būčiau įspėtas apie kai kuriuos dalykus. Būčiau laimėjęs nemažai laiko. Su Martina kai kuriais atvejais būčiau elgęsis maloniau.

Štai pavyzdys: santuokos pradžioje visiškai priklausiau žmonai ir ji man. Netrukus ėmėme laukti kūdikio. Nėštumo metu Martiną žinojo viską: ji nešiojo kūdikį, jautė jį. Ji sakydavo, kad juda, o aš uždėdavau ranką, ir jis nebejudėdavo... Per vėlai. Taigi buvau vis vėluojantis liudininkas. Ir tai mane gąsdino...

Po devynių laukimo mėnesių mūsų pirmasis kūdikis štai su mumis, ir staiga Martiną turi pasidalyti tarp Eglantinos ir manęs. Vadinasi, sumažėjo dėmesio, sumažėjo švelnumo. Ji jau nebebuvo vien su manimi.

Šitokio išbandymo nesitikėjau. Tokios situacijos netikusios, keliančios įtampą viduje ir poroje. Jos suteikia progą įskaudinti kitą, tad tenka iš naujo atgauti pasitikėjimą. Todėl mūsų draugams, jaunimui, mūsų vaikams reikalingas emocinis, juslinis, seksualinis ugdymas. Ne tam, kad žlugdytų meilę, bet kad leistų jai suspindėti. Tą ir bandau daryti, nes pats dėl to kentėjau.

STRAIPSNIS APIE GYVENIMĄ

Nedaugelis žmonių žino savo mirties valandą — tik nuteistieji mirti ir nusprendę patys pasitraukti iš gyvenimo. Tačiau ir jie gali suklysti: vieni — kai nepavyksta savižudybė, kiti - sulaukę malonės arba matydami, kad jų egzekucijos metas atidedamas vėlesniam laikui.

Gimimas ir mirtis yra ypatingos akimirkos, kviečiančios mus pas save be atskiros perspėjimo. Peržengdami per abejas, tiek per gimimo, tiek per mirties duris, mes leidžiamės į nuotykią, kur turėsime viską atrasti iš naujo.

Kartą vienas mokinys per filosofiją manęs paklausė:

„Jei jums praneštų, kad po penkiolikos minučių mirsite, ką darytumėte?“

Niekad nebuvau apie tai susimąstęs, nes esu žmogus, daugiau gyvenantis esamuoju momentu, o ne vadovaudamasis, kas būtų, jei būtų.

Kol buvau jaunesnis, ir gyvenimas buvo beskonis, krėsdavau dideles kvailystes, kad tik nebūčiau pamirštas. Dabar aš esu vyras, tėvas, turiu tikrų draugų. Esu laimingas. Nebėra taip kaip anksčiau. Kasdien patiriu gėrį. Tai didžiausia dovana. Vis dėlto patyręs sunkią gyvenimo pradžią, dažnai bijausi, kad tas gėris vieną dieną baigsis. Tačiau stipriai kaučiausi, siekdamas pratęsti jį iki pat mirties.

Jei turėčiau laiko, parašyčiau gražų visuotinį laišką, kur padėkočiau už švelnius žvilgsnius ir gestus, už visa tai, ką gavau iš kiekvienos sutiktos širdies.

Pirmiausia rašyčiau savo žmonai Martinai, kuri, nepaisydama mūsų skirtumų, išipareigojo keliauti santuokos keliu. Paskui savo keturiems vaikams: Eglantinai, Lioneliui, Kateri ir Timotiejui, atsiprašyčiau, kad nebuvau tobulas tėtis ir padėkočiau jiems už pagalbą tobulėti. Aš klaupiuosi savo širdyje prieš geras ir gražias jų širdeles. Tačiau nepasakosiu jums visko, ką jiems parašyčiau.

Taip pat parašyčiau savo draugams iš įvairių šeimų bei kultūrų. Jie padėjo man pasikeisti ir nesijausti vienišam, kai teko patirti išbandymų.

Galiausiai parašyčiau visiems jaunuoliams, kuriuos turėjau progos susitikti, našlaičiams, nuteistiesiems ir daugeliui kitų. Kiekvienas iš jų sustiprino mano troškimą mylėti. Jūsų dėka supratau, kad kančios dydis nesusijęs su tuo, kokiam sluoksniui priklausai. Be galo jus visus myliu. Tegul jumyse gyvena gėrio viltis.

Pažvelgčiau į gamtą, į gyvūnus, kurie buvo tokie svarbūs mano kasdienybėje.

Jei tai būtų vakaras, įsižiūrėčiau į žvaigždėtą dangų. Žvelgdamas į jį, noriu dėkoti Begaliniam, kurį aš vadinu Aukščiausiuoju.

Paskutines man likusias minutes norėčiau stoti tikrai Esančiojo akivaizdoje arba priešais mažą kryželį, kuris primintų man, kad gyvenimas yra be galo brangi dovana. Ją norėčiau atiduoti Tam, kuris pats pažino gyvenimą, mirtį ir vėl Gyvenimą, paduoti Jam ranką ir savo širdį, kad nepasimesčiau, nes pats kelio nežinau.

Mažytė paslaptis: aš esu didžiulis gyvenimo gurmanas! Aš jus taip myliu! Kas žino, ar aš nenorėčiau pasilikti su jumis žemėje? Tarkime, norėdamas išvengti bet kokio troškimo sugrįžti atgal, sudariau sutartį su visais Danguos šventaisiais, žinomais ir ypač nežinomais, kad jie leistų man atsiduoti „kuo ramiau“. Ir atsidūręs anapus: „Kū kū!“, lauksiu jūsų tenai.

Taigi nepamirškite, kad nuo šaltinio išteka upeliūkščiai, upeliai ir upės, suplukdantys vandenį į jūrą. Visa kyla iš šaltinio.

NEATPAŽINTI KARALAIČIAI

„AR TĖVAI IŠSISKYRĖ DĖL MANĖS?“

Dauguma į sodybą atvykstančių jaunuolių yra iš iširusių šeimų. Jie jaučiasi atsakingi už tai, kas nutiko jų tėvams, jų pečius slegia nepakeliama našta, kurios jie neturėtų nešti. Štai laiškas vienam iš tų jaunuolių, apimtam kaltės jausmo.

„Tu manęs klausi, ar tavo tėvai išsiskyrė dėl tavęs. Ne, galiu tave užtikrinti, būdamas vaikas, tu negali tapti savo tėvų skyrybų priežastimi. Tau atrodo, kad yra būtent taip, bet tai visai neatitinka tiesos. Tu turi teisę suprasti, kad *negali būti* šia priežastimi, net jei tu jauti kitaip. Net jeigu tau kas nors tvirtino, kad tu ir esi šių skyrybų priežastis, melavo, norėdami suversti visą kaltę tau. Skyrybų priežastis - tėvų širdžių ryšys, jų santykiai. Tu negali būti priežastimi - ji negali būti nei tavęs, nei tavo krečiamose išdaigose.

Tavo tėvai kartą susitiko šioje milžiniškoje Žemėje, kartu nusprendė įsipareigoti vienas kitam ir kartu kurti ateitį. Tu tapai jų susitikimo dovana, siurprizu. Tavęs laukė, ir štai: tuk tuk, tu atsiradai. Tu esi dviejų žmonių kūdikis, jų įsipareigojimo priminimas, nes kai tik du žmonės suartėja, įsipareigoja vienas kitam. Sis įsipareigojimas gali trukti ribotą laiką arba tęstis. Tai gali būti tik kūnų, o ne širdžių įsipareigojimas, bet vis tiek tai yra įsipareigojimas.

Kol esi vaikas, negali būti atsakingas už suaugusiuosius. Juk nė vienas vaikas pasaulyje nebuvo pradėtas tam, kad rūpintųsi savo suaugusiais tėvais, kai jam tėra aštuoneri, dešimt ar šešiolika metų. Paskui, tėvams jau pradėjus senti, sutinku. Bet tik ne tada, kol nesuaugai. Suaugęs žmogus pats priima sprendimus, įsipareigoja, juos įgyvendina, vaikas dar mokosi ir bręsta. Jis turi regėti prieš save suaugusiuosius, kad turėtų iš ko mokytis. Mes, suaugusieji, turime žinoti šią užduotį. Jei vaikai prastai supranta gyvenimo dalykus, vadinasi, blogai juos mokėme. Būna taip, kad suaugusieji bijo šios užduoties, tada ima elgtis ne taip, kaip derėtų suaugusiesiems, o kaip vaikai, nors seniai tokie nebėra. Jiems pasidaro sunku apsaugoti tave, savo kūdikį, tave paskatinti, sustiprinti, nuraminti, suteikti pasitikėjimo: „Kaip nuostabu tai, ką tu darai!“, nurodyti ribas, kad nenuklystum: „Atsargiai!“ Tačiau nepamiršk, kad tavo gyvenimas visuomet išlieka neįkainojama dovana.

Mums, tėvams, meilės augimas panašus į besistiebiančią medį. Ateities planai yra kaip šaknys, o šakos ir žiedai — kartu kuriamas grožis. Tačiau medžiui reikia dėmesio, jo negali pasodinti bet kur. Reikia nugenėti nudžiūvusias šakas, kad jį mažiau draskytų vėjas, tada jis šoks dėkingumo šokį, apsipildamas naujais žiedais.

Tačiau medis gali palūžti, kaip ir tėvų meilė. Galbūt juos vis dar slegia praeities žaizdos, tiesiog juos paralyžuoja. Be to, visi tėvai, net to nenorėdami, kartais įskaudina vienas kitą. Ir tokios žaizdos gimdo nesupratimą, žudančią tylą, neatleidimą. Dėl žaizdų išbėga syvai, išdžiovindami visą medį.

Tu pats esi savo tėvų žaizdų, ginčų, bėgimo kitur liudininkas, bet tai ne tavo kaltė. Priešingai, tu esi gėris, likęs iš jų meilės.

Tave sužeidė tėvų skyrybos, tačiau dabar svarbu, ką tu darysi su šia žaizda. Įskiepyti medžiai taip pat buvo sužeisti, bet jie duoda gardžiausių vaisių. Neleisk savo syvams bergždžiai ištekti per atvirą žaizdą. Gali joje kažką įskiepyti. Artėja tavo sužydėjimo metas, nepamiršk to. Išnaudok tuos nesuvokiamus išbandymus, kad galėtum atsinaujinti. Tada nebekartosi to, kas buvo. Tiems, su kuo tu norėsi kurti gėrį, galėsi pasiūlyti savo veikimo būdus. Ir ateis laikas, kai džiūgausi, patraukdamas prie gėrio savo vaikus, draugus, kaimynus.“

MILŽINAMS PATIKĖTA PASLAPTIS

Vaikai, patyrę smurtą iš savo tėvų, prieš patikėdami šią paslaptį suaugusiajam, pirma išsipasakoja draugui ar draugei. Deja, tam draugui ar draugei nelengva suprasti, kaip pasielgti. Viena jauna mergina manęs klausė:

„Kaip padėti draugei, patiriančiai tėvo smurtą?“

Tegaliu nurodyti šiek tiek tokias gaires ir visiems, kurie pirmieji išgirsta tų jaunų skaudinamų žmonių paslaptį, pasakyti štai ką:

„Reikia labai mylėti tau išsipasakojusį draugą. Jei dėmesingai jį išklausysi, užsimegs pokalbis. Tavo draugystė jam taps ramybės ir prieglobsčio vieta. Atsiliepdamas galėsi jį palydėti nešant skundą ar nuvesti pas kompetentingą vaiko teisių žinovą. Tačiau jei jis tam dar nepasiruošęs, tada nieko nedaryk. Jokių būdų jo neišduok. Nieko nedaryk už savo draugo nugaros, be jo sutikimo.

Reikia būti dėmesingam kenčiančiajam, palikti jam laisvę paprašyti pagalbos tada, kai tam ateis laikas, ir niekada širdyje nelikti abejingam tam žmogui. Reikia būti su juo sunkiu metu ir dar labiau paskui. Kai vaikas, taip pat ir suaugęs, įgyja pakankamai pasitikėjimo ir tvirtumo pateikti skundą, tikrieji išbandymai tik prasideda. Deja, teisingumo sistema yra kaip didžiulis kamštis. Nagrinėjama tiek daug bylų, kad tenka ilgai laukti, dažnai atsakinėti į tuos pačius klausimus. Šis maratonas

sukelia begalinę kančią. Per visą tą ilgą laikotarpį būna sunku patikėti rytojui“.

Suaugusieji skaudinamiems vaikams atrodo kaip milžinai. Milžinai traukia prie savęs, bet gali ir išgąsdinti. Šiurkštus balsas gali nutildyti vaiką kaip priešais medžiotoją atsidūrusį žvėrelį. Visi tie, kurie bendrauja su kenčiančiais vaikais (policininkai, teisėjai, mokytojai ir kt.), turėtų pasirūpinti savo balso tonu, - tai tarsi pirmoji atrama globos reikalingo vaiko prisijaukinimo kelyje.

NUO SPAUDIMO PRIE DEPRESIJOS

Baigiantis vienai konferencijai, prie manęs prisistatė vaikinukas:

„Ar galėčiau su jumis susitikti prie išėjimo?“

Susitikome ir išėję iš mokyklos vaikštinėjome. Jis man papasakojo apie kančios pilną savo gyvenimą. Pakviečiau jį atvažiuoti pas mus sausio 1-osios savaitgalį, kai į namus turėjo suvažiuoti daug labai skirtingo jaunimo. Aš jaučiau, kad tai jam gali būti į gera.

Po mėnesio Silvianas atvyko, nešdamas ant kupros savo rūpesčių maišą. Išklausiau jį. Jo pasakojime tarsi priedainis vis kartodavosi viena frazė: „Šeima mane apleido“. Kai jis išsikalbėjo, paklausiau:

- Abu tėvai tave paliko?
- Taip.

- Kiek tau buvo metų?

Ir tada, užuot aiškiai atsakęs, jis ėmė pasakoti kitą istoriją. Jo tėvai buvo pasiturintys, bet tas „apleidimas“, kurį jis minėjo, kitoks, nei aš įsivaizdavau.

- Aš visuomet teikdavau malonumą savo tėvams. Visada buvau pirmas klasėje, tiek pradinėje, tiek koledže, tiek licėjuje. Ruošiausi specialybei, kurią jie man parinko. Įstojau į inžinierių mokyklą, ką tik ją baigiau...-

- Tai nuostabu!

- Aš norėjau daryti visai ne tai! - įširdo jisai. - Aš noriu visai kitos profesijos...

- Kokios?

- Nežinau...

Ir jis vėl ėmė kartoti: „Jie mane paliko“.

Pats būdams tėvu, gerai žinau, jog nėra jokio vado-vėlio, kaip tapti tobulu tėvu, jo ir negali būtų nes kiekvienas vaikas yra unikalus ir kiekvienas tėvas taip pat! Tai, kas tinka vienam, gali pasirodyti netinkama kitam. Todėl ir Silvianui pasakiau:

- Negali būti, kad visa, ką darė tavo tėvai, yra juoda. Turėjo būti ir kokių šviesuliukų?

- Ne, jiems terūpėjo mano pasiekimai. Turėjau visą laiką dirbti ir dirbti. Negalėjau patirti nesėkmės studijose, nes jie pasiaukėjo dėl manęs. Žinoma, jie didžiavosi manimi ir sveikino, kai įstojau, bet netrukus jų spaudimas pasidarė dar stipresnis nei anksčiau. Jiems niekad nebuvo toks, kaip reikia. Kartą, kai nusprendžiau savaitgalį negrįžti namo, nes norėjau daugiau

padirbėti ir truputį atsikvėpti kur kitur, o ne vien traukiny, jie nepatikėjo manimi ir nutraukė išlaikymą. O kai paskambinau, juos tedomino mano pažymiai. Dabar, jau baigęs studijas, tikėjausi, kad pagaliau būsiu laisvas. Tačiau ne, jie spaudė susirasti darbą. Tada jau trūko kantrybė. Nebenoriu jų daugiau matyti.

- O tu susiradai darbą?

- Ne.

Tuomet atėjo laikas valgyti. Pažadėjau vėliau pratęsti pokalbį. Prie stalo sėdėjo įvairiausių žmonių. Silvianas nesunkiai pritapo ir kartu su kitais plovė indus. Jis šauniai bendravo.

Silvianas atrodo gerai. Jis yra protingas, bet depresija visai visai šalia. Užbaigęs studijas nuolat klajoja tai pas vienus, tai pas kitus, jis nebeturi kur gyventi, ne kartą yra tekę miegoti lauke. Jis įsitikinęs, kad nieko nesugeba, ir mano, jog bet koks darbas gaunamas tik per pažintis: „Jei neturi pažinčių, viskas veltui“, — yra sakęs man.

Jo viešnagės metu mane sukrėtė vienas dalykas. Jis dažnai sakydavo: „Ar norite, kad jums padėčiau?“, ir likdavo stovėti vietoje, sustingęs kaip sniego senis. Kartą teko Silviano akivaizdoje paimti kito sunkiai nešusio žmogaus naštą. Pasinaudodamas ta proga, pasivedžiau jį į šalį ir paaiškinau, kaip užmegzti gyvus santykius:

„Gerai, kad pastebi, jog kam nors reikia tavo pagalbos, bet žodžius paversi darbu tik tada, kai pereisi nuo klausimo „Ar norite, kad jums padėčiau?“ prie tvirtinimo „Aš jums padėsiu“.

Jau tą pačią dieną mačiau, kaip pasinaudojo mano patarimu. Pagyriau jį už tai ir paraginau pasitikėti saviimi. Garsiai ištartas padėšinimas yra vaistas, kuris brangiai nekainuoja.

Išvažiuodamas iš šių namų, jis jautėsi tvirtokai pasiryžęs. Po kurio laiko gavau iš jo gražų laišką, atsiųstą iš Anglijos kartu su angliškos karamelės dėžute. Ne tik kengūros sugeba daryti vis naują šuolį!

Studijos ir jam užkrauti švininiai šarvai buvo kelias į depresiją. Tai galėjo baigtis daug blogiau. Norint gerai suprasti ir suvirškinti didelį studijų krūvį, būtini ir suoleliai poilsiui. Puikiai susitvarkęs naująjį gyvenimą, Silvianas galės juo pasidalyti su savo tėvais.

ŠEIMA IR VISUOMENĖ

Būti tėvu - tai būti ugdytoju, o būti ugdytoju - tai patraukti prie gėrio. Vaikai nepriklauso mums, jie tik mums patikėti, tad turime rūpintis jais.

Abu tėvai dalydamiesi tuo, ką pastebi ar pajaučia, padeda vienas kitam labiau mylėti ir tobulėti ugdant vaikus.

Ugdant visada susiduriama su išorės įtaka: madomis, išgirstomis mintimis, kitokiais įsitikinimais. Šeima gali pasijusti sutrikdyta, tačiau šis kontaktas su išore skatina pagilinti savo įsitikinimus arba pakeisti tai, kas turi būti keičiama. Tėvai turi išklausyti vaikų reikalavimus,

kalbėtis, svarstyti ir veikti dėl vaikų gėrio. Kai vaikas kažko nori ir vienas iš tėvų pasako „taip“ arba „ne“, kitas negali sakyti priešingai. Jei tėvų nuomonės skirtingos, turi tai susiderinti tarpusavyje, kad vaikas nekenktų dėl jų nesutarimo.

Reikia mokėti laukti ir kreipti vaiką vis didesnio gėrio link, įvertinti ir nuovargio bei nuotaikų svyravimo momentus, kurie nemažai pasako apie žmogaus būseną. Žinant, kad kiekvienas vaikas yra unikalus, privalu atsižvelgti, įsiklausyti ir pripažinti, kad ne visada bus galima iš karto rasti sprendimą, nes kiekvieno ritmas labai skirtingas.

Reikia garsiai įvertinti padarytą pažangą, juk garsiai pasakomi ne tik neigiami dalykai. Gėris taip pat turi teisę būti pripažintas, kad galėtų plačiau sklisti. Įvertinti žmogaus pastangas - tai suteikti galimybę tapti dar geresniam (aš daugelį kartų kartoju „reikia“, bet norėdamas ne pamokslauti, o pats tai įsikalti į galvą!).

Gerau auklėti vaiką - tai jį pakelti, o ne pažeminti. Taigi su pasitikėjimu jį išleisti, leisti jam nustebinti mus savo unikalumu, garsiai jam kartoti, kad jis yra nuostabi dovana ir visuomet yra laukiamas. Ugdyti - tai priimti, gauti, įspėti, išklausti, kalbėtis, apginti, uždrausti, leisti, reikalauti, pakelti, drąsinti, stiprinti, būti tikram.

Suaugę vaikai užims aktyvų vaidmenį visuomenėje, darbe, kitoje veikloje. Išmokti gyventi šeimoje - tai ir išmokti gyventi visuomenėje. Auklėti šeimoje - tai padėti jiems suprasti, kaip gyventi visuomenėje.

ŽIAURUMAS: PAGALBOS ŠAUKSMAS

Seniai žinau, kas yra žiaurumas. Sodyboje priimame tuos, kurie taip pat žino, kas tai yra. Mačiau žiaurumą anksčiau, tebematau jį dabar. Koks jis iš tikrųjų? Ką jis slepia?

Žiaurumas visuomet yra šauksmas, kreipimasis, slepiantis koki nors sužeidimą. Darželinukas, įžeidžiantis savo auklėtoją, pats virpa iš skausmo tarsi paukštelis, keliantis triukšmą, nes nori pranešti, kad yra alkanas.

Vaiko švelniai neįspėjus, kad nedera taip kalbėti ar elgtis, nepasiūlius kitų veikimo variantų, tai taps įpročiu, kuriuo jis mėgins žaisti. Tačiau, kaip ir kiekvieno pavojingo žaidimo atveju, turi būti nustatytos ribos ne tik mokykloje, bet ir namie.

Būtina, kad jį supantys suaugusieji su juo kalbėtųsi ir bendrautų, bandytų ne pasmerkti, o mylėti. Žvilgsnis, parama, pagyrimas ir ribų nustatymas - tai tarsi proteinai ir vitaminai, padėsiantys vaikui nepadauginti žiaurumo dozės. Vaikai yra linkę sekti kieno nors pavyzdžiu. Nežinantys ribų jie pastūmėjami į žiaurumo bedugnę.

Vaikas, sugrįžęs po pamokų, pasakoja tėvams, ką veikė: jei jo klausysimės ir domėsime jo šnekomis, tada vystysis jo kalba, tariaimi garsai bus ramūs, tvirti ir suprantami. Bet jei į vaiko troškimą pasidalyti dienos išpūdžiais pavargę tėvai sausai atrėš: „Ką čia burbi? Šneki

nei šį, nei tą... Palik mus ramybėje“, jis pasijus neįdomus. Tada ieškos kitų būdų, kad juo susidomėtų, jo kalbėsena nuskurs, o labiausiai prasiverš nervai.

Žiaurumu reikia rimtai susirūpinti, taip, kaip rūpinamės užėjusia migrena. Deja, dažniausiai neatsižvelgiama į tokius vaikų galvos skausmus. O kai namie į tai nekreipiama dėmesio, tie skausmai tiesiog gniaužia gerklę, štai tokios būsenos, pasiruošę smurtauti, jie išeina į gatvę.

Jaunuoliui, apkaltintam nepagrįstais priekaištais, namai ir mokykla pasidaro nyki ir svetima vieta. Jis ima ieškoti panašių į save — ir atranda. Susibūrę pakeičia pasaulį. Jų kalbėsena pažeista, jie stengiasi atmesti visa, kuo jie skiriasi, o žiaurumas įgauna žaidimo formą. Jie tarsi žaistų kėgliais, ir nemėgsta, kad nors vienas liktų nenumuštas. Norėdami patraukti dėmesį, jie užkabina tai, kas draudžiama. Laikydami kartu ir dalydamiesi patirtimi, suteikia vienas kitam pasitikėjimo.

Jie išklauso vieni kitus, pastebi vienas kitą ir pasijunta įdomūs. Žiaurumas - jiems tarsi šilumos teikiantis apsiaustas. Jie nebepakenčia blaivaus proto balso ir vengia reikalavimų, pasiduodant fantazijoms atitolsta nuo realybės. Tada ir prasideda alkoholis, tabletės, dopingas... Lėkimas automobiliu ar dviračiu suteikia stiprių įspūdžių, kurie sukelia adrenaliną. Jie mano esą herojai! Panašiai kaip jaunas dinamiškas darbuotojas jaučiasi privalęs šokti prisirišęs guma, laikydamas rankose savo portfeliuką, kad įrodytų sau, jog jis vyras. Kiekvienas, kaip tik gali, ieško pripažinimo...

Mes, suaugusieji, turime priiimti rimtą atsakomybę už didėjančią smurtą, kuris ir atsiranda dėl mūsų aplaidumo. Mes bijomės būti gėrio misionieriais, nedrįstame iš jauno žmogaus pareikalauti to, ką jis turi geriausia, nes bijome konflikto, bijome pasirodyti senamadiški. Mes prisidengiame laisvės principu. Tačiau geriausias žiaurumo priešnuodis - tikra meilė, dėmesys vaikui, laikas, skirtas jam išklausti, pasikalbėti apie jo atradimus, jo džiaugsmus ir rūpesčius, ribų nustatymas. Vaikui, kuris pasijaučia pripažintas, nebereikia įsiplieksti ir griebtis žiaurumo. Jis nori įsitraukti į visuomenės gyvenimą, suvaidinti joje statytojo, o ne griovėjo vaidmenį.

Kartą buvau nuvykęs liudyti į vieną mokyklą. Po kurio laiko vienas šešiolikos metų vaikinukas bandė nusižudyti. Jis paliko raštelį direktorei, tačiau jam nepavyko pasiekti tikslo. Direktorė nuvyko jo aplankyti į ligoninę. Jie pasikalbėjo. Direktorė, sužinojusi, kad vaikinukas norėtų atvažiuoti pas mane, paskambino man. Mes su šeima sutarėme, kad išėjęs iš ligoninės jis gali savaitei atvykti į mūsų namus. Direktorė jam apmokėjo traukinio bilietą.

Atvažiavęs Yvas papasakojo visą tą pragarą, kurį išgyveno nuo keturiolikos metų: vagystės, narkotikai, muštynės. Paskui atėjo eilė jautriai temai.

- O kaip su tėvais?

Jis ilgai tylėjo ir paskui atsiduso.

- Jie pasityčiojo iš manęs. Jau dveji metai gyvenu

vienas. Kai jie skyrėsi, pasidalijo baldus, katiną, šunį, o aš likau gyventi vienas pats.

- Kaip tai?

Matydamas, kad nesupratau, jis pasakojo iš naujo:

- Na taip, jie man išnuomojo kambarį, kad jiems netrukdyčiau, nuolat papildė šaldytuvą. Kiekvieną pirmadienį, grįžęs iš mokyklos, randu nukrautą stalą.

- O tu nenori gyventi su jais?

Tyla. Yvo akys apsitraukė migla.

- Mamos draugelis nenori, kad jiems trukdyčiau. Tėvas taip pat nori gyventi savo gyvenimą.

- Ar tu jiems sakei, kad norėtum būti pas vieną iš jų?

- Taip, bet tėvas man atsakė: „Argi nematai, kaip mes dėl tavęs aukojamės? T u jau turi savo butą. Daugelis jaunuolių tik svajoja apie tokį gyvenimą. Ko tu dar dejuoji?“ Niekad nesu laukiamas pas juos vakare ir neturiu jų trukdyti. Kam man daugiau reikia tokio gyvenimo! Norėjau viską užbaigti, kad jiems daugiau netrukdyčiau ir jie nustotų aukojęsi.

- O kokia tavo svajonė, Yvai?

- Aš nebeturiu svajonių!

- Bet giliai širdyje, Yvai?

Vietoj atsakymo tesulaukiau gilaus atodūsio ir gūžtelėjimo pečiais.

Tą vakarą man paskambino jo tėvas.

- Aš nesuprantu savo sūnaus. Po viso to, ką mudu su motina dėl jo padarėme... Mes išsiskyrėme geruoju. Drauge darėme visa, ką galėjome, kad jam būtų lengviau.

Nuomojame jam kambarį netoli mūsų, pusiaukelėje tarp motinos ir manęs. Jam nieko netrūksta.

Išklausiau jo neteisdamas. Paskui tariau:

- Yvas norėtų gyventi pas kurį nors iš jūsų. Visas kvailystes jis daro, kad būtų pastebėtas, šaukdamasis pagalbos. Jam dar reikia pabūti jūsų vaiku.

Tėvui sunku buvo manęs klausyti. Paklausiau, ar jis žino „La Redoute“ katalogą*. Jis pasakė:

- Nesuprantu, ką tai turi bendra su mūsų pašnekesiu.

Aš pakartočiau:

- Ar jūs žinote „La Redoute“ katalogą?

Tyla. Leidau jam pamąstyti, o paskui paaiškinau.

- Paimkite Yvą pas save penkiolikai dienų. Jam reikia kambario jūsų namuose, o ne tūnoti vieniui vienam savo butelyje. Pabandykite penkiolika dienų, ir jūs pamatysite. Turime teisę išbandyti net tik „La Redoute“ apdarus.

Yvas nuvažiavo pas savo tėvą. Stengėsi abu - tėvas ir mama taip pat. Dabar Yvas laukiamas. Jo tėvas tapo tėveliu, o ne vien tariamu tėvu, tikru, mokančiu duoti ir priimti.

Iš nevilties Yvas buvo įklimpęs į smurtą, narkotikus, smulkias vagystes. Jis išsikrapštė mokytojų, direktorės dėka. Jie neapsiribojo tik mokykliniais reikalais, tik mokymo programomis, norėdami pasirūpinti Yvu.

* „La Redoute“ - populiarius Prancūzijoje įvairių prekių katalogas (*red. past.*).

Jie nesidangstė fraze: „Man nemoka už socialinį darbą!“ Laimė, kad yra tokių mokytojų, mokyklų vadovų, auklėtojų, kurie neapsiriboja savo vaidmeniu ir pagelbsti jaunam žmogui nepasimesti.

Būtina padėkoti visiems, drįstantiems mylėti savo darbą, besirūpinantiems mokiniu ir ieškantiems išeities neskaičiuojant savo laiko, negalvojant apie nuopelnus, visiems, gebėjusiems paskatinti jaunuolį, kuris nebegalėjo spėti kartu su programa, nes jo širdis skendėjo liūdesyje, o noras mokytis buvo paralyžiuotas. Ačiū už tai, kad prisidėjote kuriant gėrį, kad sušvelninote žiaurumą mokykloje. Ačiū, kad neklausėte tų, kurie nenori apsiskunkinti ir sako, kad tai tik lašas vandenyne.

Kartą man paskambino vaikų teisėjo padėjėja:

- Pone, pas mus yra jaunuolis, Milu, kuris niekaip nenustoja krėtęs kvailysčių. Jis norėtų atvažiuoti pas jus ir užbaigti visa tai.

Mes pasikalbėjome, ir aš jai išaiškinau mūsų taisykles:

- Bet kuris žmogus, norintis pas mus atvažiuoti, turi pats savais žodžiais parašyti prašymą.

- Jis gėdijasi savo prancūzų kalbos, nes daro daug klaidų.

- Nieko tokio, aš taip pat jų daug padarau. Pakenka, kad jis rašytų nuo savęs. Jokių būdų nepadėkite jam, nes paprašydamas pats, jis jau pradeda žingsniuoti gėrio link. O daryti kažką už jį - tai neleisti patikėti, kad jis

tam pajėgus. Jeigu atsiųstumėte jį pas mus jam pačiam to neprašant, būtų tik laiko gaišimas.

Vis dėlto Milu parašė. Kadangi nesuskubau atsakyti, pats man paskambino:

- Alio, čia Milu, aš jums rašiau, ar galiu atvažiuoti? Kada?

- Po dešimties dienų...

- Dešimt dienų! Tai labai daug. Aš prekiauju narkotikais; negalėsiu nustoti, jei liksiu čia!

- Pabandyk tą dešimtį dienų, paskui man paskambinsi.

- Tikrai, aš negalėsiu taip ilgai ištempti.

- Klausyk, tu man paskambinsi, kaip tarėmės, o tada žiūrėsim. Stenkis kiek pajėgsi, pakalbėsime apie tai.

Po dešimties dienų labai anksti ryte sučirškė telefonas.

- Labas rytas, pone, čia Milu. Man nepavyko, aš neatsilaikiau.

- Na gerai. O kiek laiko ištvėrei?

- Keturias dienas.

- Atvažiuok, laukiu tavęs.

- Pone, aš galiu atvažiuoti? Kada?

- Šiandien! Pasakyk, kelintą valandą atvažiuosi, pasiimsiu tave iš stoties.

Jo balsas buvo kaip iš po žemių. Jį nustebino tai, kad sutikau jį priimti, bet juk jis stengėsi nustoti, o tai ir yra svarbiausia.

Taigi pavakare nuvažiavau į stotį pasitikti Milu. Perone man šypsojosi vaikinukas, balta kepuraite su

snapiu ant galvos, prašmatniai apsirengęs, užsimetęs kuprinę taip, kad gerai išryškintų raumenis. Mane tai prajuokino, nes prieš kokį dvidešimt metų pažinojau vieną tokį, kuris elgėsi ne ką geriau...

Kol kilome tuos septynis kilometrus nuo stoties iki namų, Milu niekaip nenustojo žvilgčioti į automobilio veidrodėlį, pasitikrindamas, ar jo šukuosena vietoje, - bet pavojaus tam negrėsė, jis buvo beveik plikas. Vis tapšnojo sau, kartodamas:

- Kaip čia gerai. Oi, kaip čia gerai.

Viduje aš juokiausi. Kurį laiką patylėjęs paklausiau, kodėl jis norėjo ir nusprendė atvažiuoti pas mus.

- Manęs nebuvo, kai jūs lankėtės mano mokykloje. Buvau išsiųstas, nes pridariau kvailysčių. Kai grįžau, pavaduotojas drausmės reikalams mane paauklėjo ir pasakė, kad pagrindinio dalyko mokytojas nebenori manęs matyti, nes aš esu destruktivus elementas, darau blogą įtaką. Pasiginčijus jis man papasakojo apie jus, kad primate jaunuolius kaip aš. Pasakojo, jog jūs irgi turtėjot audringą praeitį ir galėtumėt man padėti... (mačiau, kaip jo kakta susiraukė) išsikapstyti.

- Ar turį kokį tikslą? Ką norėtum daryti vėliau?

Jutau, kaip jis pagyvėjo.

- Būti asmens sargybiniu.

- O lia lia! Tai nelengva!

Jo veidas aptemo.

- Kodėl? Jūs manot, kad negalėčiau?

Aš patikslinau:

- Ne ne, aš to nesakiau. Tik sakau, kad tai sunkus darbas... O kaip sekas su teisėju?

Tada Milu išpasakojo savo nuotykius. Tikras trileris ir jokio pavojaus užsnūsti. Tuos septyniolika metų jis neleido veltui.

- O kaip sutari su tėvais?

Čia, supratau, įžengiau į pavojingą zoną.

- Aš pats esu kilęs iš Maroko, buvau įvaikintas prancūzų šeimoje, tačiau jie išsiskyrė. Pradėjo savo gyvenimus. Motina susilaukė savo vaiko, tėvas taip pat. Jis nebėra mano tėvas, nieko nebenoriu apie jį girdėti! Niekada jam neatleisiu!

Stojo tylą. Supratau, kad reikia keisti temą.

Sodyboje Milu pamažu, bet nelengvai apsiprato. Jam trūko miesto, taisyklės jį gerokai erzino. Dažnai jis susikraudavo daiktus ketindamas išvažiuoti. Tada sakydavau: „Tai tavo reikalas. Jei tau geriau grįžti į miestą ir turėti reikalų su teisėju, viso.“ Jis padėdavo atgal kuprinę. Milu buvo daugiau nei geranoriškas. Po kiekvieno atitolinto išvykimo jis atverdavo širdį.

Jis turėjo neįtikėtiną gebėjimą išsisukti. Jis įgijo tris visrakčius, su kuriais atsidarydavo įvairiausias duris.

„Kaip juos įsigijau? Visai lengvai. Vieną - kabindamas paštininkę, kitus du — sudarydamas sandėrį. Taip galėdavau keisti laiptines.“

Turėjo būti karšta miegoti įsibrovus. Teturint šešiolika! Niekas neregėjo jo gudrybių. Mokytojai, tai sužinoję, išgriuvo. Matydami jį apsirengusį firminiais

drabužiais, įsigijusį motorolerį ir mobilųjį, nieko nepagalvodavo.

Jis turėjo laukinį nepažabotą temperamentą. Būti šalia jo - tai tas pats, kaip dalyvauti rodeo ant vapsvos įgelto žirgo. Jis baisiai mėgo pasišaipyti iš kitų, juos pažeminti ir įerzinti. Pats vaidino gaidžiuką, o moteris vadindavo taip, kad net ausys linkdavo. Sugalvodavo naujų žodžių kiekvienai savaitės dienai. Kartą pasakiau jam:

„Tu gyveni mūsų šeimoje. Aš turiu žmoną ir dvi dukras. Ir čia apie moteris ir merginas kalbama padoriai, supranti, švariai?“

Po to, kai prieidavau prie jo, jis šnabždėdavo: „Atsiprašau, Timai.“ Nesuprasdavau, kodėl. O taip būdavo tada, kai jis savo įpratimu vėl per riebiai ką nors numesdavo.

Su laiku Milu pavyko pasikeisti. Mačiau, kaip jis tapo švelnesnis, sugebėjo mandagiai išklausti moteris ir netgi gražiai apie jas kalbėti. Tereikėjo paprašyti iš jo to, ką turi geriausia, kad jo žodinis smurtas būtų uždarytas į praeities saugyklą.

Išvažiavus iš mūsų, Milu tėvas ir motina daug pagelbėjo susirandant butą. Mačiau jo tėvą kartu su juo. Tai širdies žmogus. Jie abu stengėsi prisijaukinti vienas kitą, tas pats ir su mama.

Dabar Milu rečiau bando pažeminti kitus. Jis toliau tęsia mokslus, o kadangi turi prekybininko talentą, kartu mokosi ir profesijos, sukasi kaip tikras princas. Jis gerai įsibėgėjo naujame kelyje.

Žmonės, padėję Milu sušvelninti jo žiaurumą, buvo įvairūs. Tai pagrindinio dalyko mokytojas, kuris atkreipė į tai dėmesį, nes siekė apginti kitus moksleivius, pavaduotojas, kuris atliko savo darbą ir išvijo jį, bet sykiu skyrė laiko ieškoti išeities, o tai nepriklauso jo pareigoms, vaikų teisėjas, su pasitikėjimu sutikęs, kad Milu keliems mėnesiams išvažiuotų į kitą departamentą. Mūsų vaikai ir kiti jaunuoliai, kuriuos buvom priėmę tuo pačiu metu kaip ir jį, padarė šią naują Milu kovą vaisingą, taip kaip ir jo tėvai, stengdavosi jį suprasti. Tačiau pagrindinis šio pasisekimo meistras buvo pats Milu. Jis norėjo pasikeisti ir rado būdą tai padaryti.

Kaip žiaurumas gali atsirasti prancūzų šeimos įvairinto vaiko širdyje? Mokykloje iš jo šaiposi vaikai ir lyg akmenis svaiddo žodžius: „Melagi, tai ne tavo tėvai“. Šitaip jie primena apie jo kitoniškumą, kurį dar labiau sustiprina tai, kad jis negali prieiti prie panašių į save: tie, kurie panašūs į jį, kalba arabiškai, o jis - ne. Jis pasidaro tarsi skirtybių vėjų blaškomas vėjarodis. Kai kurie tokiais atvejais „nuplaukia pasroviui“, likusieji pradeda gyventi gindamiesi, smurtaudami. Jie ima atsilikti, ir tai dar labiau paryškina jų kitoniškumą. Tačiau šis atsilikimas nėra nepataisomas. Juk ir dviračių lenktynėse kai kurie atsiduria gale, bet tikėdami savimi, padrąsinti ir sulaukę pagalbos, jie gali pasivyti lyderių grupę ir gal net nustebinti mus pergale.

Smurtas mokykloje ir gatvėje, aišku, neišnyks stebuklingai, bet tai įmanoma. Padedant daugeliui — mokytojams, direktoriams, priimančioms šeimoms, tėvams, draugams, laikui - žiaurumas išsikvepia. Jei mokyklose, gatvėje būtų daugiau prekiaujančių gėriu, smurtas dar greičiau išgaruotų.

Kodėl kaltę dėl žiaurumo primetame blogai sėklai ar piktžolei? Juk yra visai ne taip! Jeigu darželyje įsike-roja piktžolės, kaltė tenka aplaidžiam sodininkui, o ne piktžolei. Žiaurumą, pereinantį iš mokyklos į gatvę, sukelia tie jaunuoliai, kuriais nebesirūpinama arba rūpinamasi nepakankamai. Kaip ir dirbant sode, čia reikia susiplanuoti darbus, reikia išpurenti dirvą, išrinkti piktžoles, išgražinti sklypą. Reikia bendrauti su vaiku, tarsi sėtume daržovių sėklas, paaiškinti jam, kas yra gera, kas pavojinga, ko nereikia daryti, nustatyti ribas. Vienas augalas, kėsindamasis į kito erdvę, užgožia saulę ir trukdo augti kitam. Reikia mokyti gerbti kiekvieno erdvę ir kitoniškumą. Augimas darželyje visuomet sukelia nuostabą, žavi ir kaskart būna kitoks. Vaiko augimas irgi be galo stebina.

Vaikas, tapęs vyru ar moterimi ir pajėgęs įgyvendinti savo planus, pajunta poreikį papasakoti apie savo sėkmę. Tačiau daugelis vaikų, pašauktų tapti suaugusiais, buvo palikti patiems sau. Kokią kovą jie turėjo išgyventi! Tačiau nieko nėra prarasta. Jiems reikia pagalbos ir gudrumo, kad nenuleistų rankų. Reikia garsiai

drąsinti mažus vaikus, mergaites, berniukus ir pavėlavusius suaugti — jie turi teisę pamėginti išsiskirti gėryje. Tegul tie, kurie augo dėmesio kupinoje aplinkoje, skiria šiek tiek laiko augusiems nesvetingoje ir abejingumo pilnoje aplinkoje.

Žiaurumas visuomet yra neaiškiai tariamas besiblaškancio jaunuolio žodis. Įsiklausykime į jį, išklauskime jaunuolį. Mokykime jį aiškos minties, žodžių, veiksmų.

LAIKAS IŠKLAUSYTI

Žiniasklaidoje ir ministerijose pagrįstai nerimaujama dėl augancio nusikalstamumo, tačiau apie nusikaltamumą kalbėti apskritai man pačiam būtų sunku. Už žodžio „nusikalstamumas“ aš regiu veidus. Į nusikaltamą veiklą įsitraukę vaikai ir jaunuoliai alsuoja begaliniu skausmu. Juos degina nusivylimas rytojumi. Siekdami nuraminti tą skausmą ir peršokti dieną, jie suranda savas priemones: kvaišalus, alkoholį, tabletes.

Nė vienas vaikas nesugenda ir neįsivelia į nusikaltamumą pats vienas. Klausydamasi Frederiko, Milu, Amaso, Žeromo, Gofrua ir daugelio kitų, matau juos be galo skirtingus, iš įvairios aplinkos, bet visi jie bodisi mokykla, yra tylos ir vienatvės baimė. Suaugusiuosius, tėvus tiesiog suvalgo šiuolaikinio gyvenimo ritmas: jie skuba apsirūpinti, užsitikrinti, kad neliktų „ant ledo“. Vaikai lieka vieni nuo rytinio iki vakarinio tėvų pabu-

čiavimo, duoto paskubomis arba net visai pamiršto. Jie susiduria su neištesėtais pažadais: „Žinai, sekmadienį ateisiu pažiūrėti, kaip žaisi futbolą“, pavirsta į „Atleisk man, neateisiu, savaitė buvo tokia varginanti“. Arba po prisipažinimo: „Tėti, aš tavęs laukiau prie išėjimo“ pasigirsta atsakymas: „O šakės, pamiršau!“ Kas gi lieka iš šeimos gyvenimo, kai jis sukasi apie visur esantį įsibrovėlį — televizorių.

Tas nuolat atidedamas, pamiršamas laikas išrausia galias, slepiamas žaizdas. Suaugusiųjų žodžiai pasidaro tušti ir beverčiai. Vaikas nebelaukia tėvų prie mokyklos durų, ir namie jo niekas nelaukia. Ten tuštuma ir nykuma. Tada keliauja kitur, iš tolo stebi jaunuolių grupes, jų varžosi ir kartu trokšta įsitraukti. Mato, kaip jie juokauja, erzina praeivius. Pagaliau išdrįsta su jais užmegzti kontaktą. Susitinka juos kiekvieną dieną gatvėse, skveruose ar kitur. Tada jis nebesijaučia vienas - tampa grupės dalimi. Integruojasi naujoje šeimoje. Dičkliai stengiasi jį priblokšti ir erzina: „Dar niekad to nedarei, žioplys...“ Ir štai tuomet jaunuolis žengia pirmą žingsnį. Jis atsipalaiduoja, kad įtiktų kitiems.

Grupė jaunuoliui tampa kaip jo laukianti šeima. Čia jam ištiesiama ranka, čia pasisveikinama, domimasi kiekvienu, pasaulis čia keičiamas šūkavimu. Reklamos sukelia norą turėti vis daugiau. Vyresni draugeliai jį pamoko, kaip lengvai užsidirbti pinigų. Tie visi bendrai išgyventi akimirksniai suteikia jėgų padaryti tai, ko pats vienas niekada neįsivaizdavo padarysias.

„Seniai“, tėvai, paliekami sau. Dažniausiai jie atsi-peikėja tik tada, kai reikia eiti vaiko ieškoti policijoje arba pas teisėją. Kai kurie sureaguoja teigiamai, pasi-stengia vaiką suprasti, jam padėti. Kiti, deja, pasimeta, nebežino, ką daryti. O yra ir tokių, kurie nedaro nieko. Atstumas tarp jų ir vaikų dar padidėja - dėl nesupratimo, nesugebėjimo išgirsti pagalbos šauksmo: „Padėkite, ateikite manęs, nepalikite manęs vieno!“

Šiais laikais lekia visi. Vis gausėja komunikacijos priemonių: mobilusis telefonas - puikus dalykas: galime susisiekti su bet kuo ir bet kur — restorane, automobilyje, traukinyje, tualete. Tačiau toks stiprus progresas nesvetimas ir nusikalstamumui. Greit susisiekama, greit atsikratoma žmonėmis, tiesiog per kelias minutes...

Priimdamas jaunuolius savo sodyboje, turiu eiti visiškai prieš srovę tam pašėlusiam lėkimui. Aš neskaičiuoju laiko, skiriu jo tiek, kiek reikia. Sodyboje norime išsaugoti šeimynišką atmosferą atramos trūkstantiems jaunuoliams: kad jie galėtų atrasti šeimą, kurioje kalbamasi, kur jų žodis yra svarbus.

Reikėtų pagausinti tokių priėmimo vietelių, kur laiko skiriama kiekvienam, kur laikas tampa pašvęstas pačia tikriausia — religine — šio žodžio prasme. Todėl ilgai klausydamasis Milu, o paskui išėjęs ir susitikęs Francį ar Vanesą, turiu jiems pažadėti, jog pasimatysiu su jais po valandos arba rytoj, kad jie nepradėtų ko nors išsigalvoti, nepasijustų mažiau mylimi ir neimtų manyti, kad

juos apkalbėjome. Didelėse priėmimo vietose neįmanoma pašvęsti tiek laiko. Ir tai primena jaunimui niekad laiko neturinčius tėvus: „Per daug užimti, per daug pavargę!“ Be to, auklėtojams kartais tikrai sunku išvengti sąmoningo ar nesąmoningo šališkumo: tada vaikinukas, kuriam nebuvo skirta dėmesio nei laiko išsikalbėti, gali supykti ant to, kuris tai patyrė. Ir jam kyla pavojus nusiristi, sunaikinti tai, ko negavo pats.

Taigi privalu gausinti nedidelių priėmimo oazių, kur būtų gerbiamas kiekvieno individualumas ir unikalumas.

RESTAURUOJAMOS PILYS

Fredą, jauną žmogų, sutikau viename licėjuje. Jis išbrido iš narkotikų ir atvažiavo liudyti apie tai. Jis papasakojo man savo išgyventą pragarą.

„Kartą, grįžęs iš mokyklos, parodžiau tėvui savo pažymių knygelę su prastais pažymiais; jis man trenkė ant ausį, aprėkė ir ėmė šaukti motinai: „Ei, ar matei, koks žioplys! Negaliu patikėti! Negali būti, kad jis mano... Sakyk, jis nuo kito, ne nuo manęs?“ Kiek patylėjęs, prislėgtu balsu pridūrė: „Kad ir kaip būtų, tai ne geriausias dalykas, kurį padarėm tą vakarą. Geriau reikėjo susilaikyti“.

Tie žodžiai Fredui buvo atstūmimo pradžia. Gyvenimas nebeteko prasmės. Jis tapo nuo savęs bėgančiu šešėliu, bastūnu, ieškančiu išsigelbėjimo narkotikuose.

Fredas užsiima tapyba ant stiklo ir labai gerai groja gitara, taip pat daro skulptūras; yra labai gabus, bet kartu savos praeities vergas. Jis išsikapstė iš narkotikų, tačiau tebealksta pripažinimo iš savo paties šeimos. Jis klaidžioja savo skausme kaip apgirtęs, be kompasu plaukiantis laivas. Fredas, taip kaip ir Lidija bei daugelis kitų, tapo XXI amžiaus juokdariu, vis klaidžiojančiu ir ieškančiu vilties. Šie jaunuoliai geraširdžiai ir jie tetrokšta išgirsti gerą žodį, pajusti meilės žvilgsnį...

Markas į mūsų sodybą atvažiavo šešioms mėnesiams, su teisėjo žinia. Jis paskutinis čia atvykęs jaunuolis. Marko praeitis pilna gilių kančios pėdsakų ir įvairiausių klystkelių, tačiau jam nusibodo toks chaotiškas gyvenimas. Ateityje jis norėtų dirbti apsaugininku.

Tai tikrai karštakraujis vaikinukas, tiesiog degantis įkarščiu. Mokau jį nukreipti savo energiją į gėrio kūrimą. Visuomenės akyse jis viso labo vaikėzas, greitai besirittantis į pakalnę. Atsidūręs teroristų ar bepročių rankose, jis taptų pavojingas visuomenei, tačiau aš žinau, kad jis gali išbristi, ir suteikiu jam tą šansą. Kai jis pasistengia, ką nors gerai atlieka, pagiriu jį: „Markai, tai šaunu“. Jis nieko nesako, suraukia antakius, o rytojaus dieną vėl stengiasi ir žiūri, ar aš ir toliau tai pastebėsiu ir pasakysiu. Jei nepasakyčiau to garsiai, būčiau paskutinis niekšas.

Gėris ir Grožis turi būti pastebėti. Mes visuomet labai greitai pasmerkti, jei kas ne taip, bet labai šykštine

žodžių savo vaikui, vyrui, žmonai, draugams pasakyti: „Aš tave myliu, tu nuostabiai tai padarei!“ Kaip liūdna dėl to! Nes padrąsindami ir garsiai pasakydami: „šau-nu“, sėjame gėrio daigus.

Kodėl nekalbama apie tinginiaujančius vaikus, apie suaugusiuosius, kartais palūžtančius ir griūvančius kaip remontuojami barakai? Restauratoriai, atliekantys griūvančių pilių ar namų, senovinių baldų ar automobilių restauravimo darbus, moka aistringai pasakoti apie savo užsiėmimą. Jie rodo geriausius savo darbus kaip nuostabiausią šedevrą. Kiek galėtume pasiekti, jei išdrįstume pažvelgti į vaikus ir suaugusiuosius, galvodami, kaip juos atstatyti ir restauruoti!

Žvelgdamas į Fredą, Marką ir kitus, drįstu turėti tiek pat vilties, kaip matydamas restauruojamą apgrivusią pirkį. Esu jų progreso liudininkas. Mes mylime vieni kitus, nes jie žino, kad jais pasitikiu, o jie pasitiki manimi. Matau, kaip jie keičiasi, ir priverčia mane atsi-klaupti savo širdyje.

Aš pats apverčiau aukštyn kojom savo likimą, kad galėčiau jį atstatyti iš naujo. Į jų širdį taip pat įžengė viltis, kaip saulė į namus.

Visi turite teisę būti. Neklausykite tų, kurie nebeturi vilties jums. Kiekvienas esate unikalūs. Ir kiekvienas galite būti stebuklu.

MES VISI ESAME ELGETOS ... PRAŠANTYS ŠVELNUMO

Aš myliu gatvės žmones. Kai susitinku kokį benamį, ledai ištirpsta. Patyrinėju jį žvilgsniu. Jei užsimezga kontaktas, prisistatau:

„Aš Timas. O tu?“

Jis pasako savo vardą. Tada tęsiu toliau:

„Atvažiavau iš Pirėnų. O tu?“

Ir įvyksta stebuklas: imame kalbėtis apie savo šeimas, vaikus. Galiu jus užtikrinti — tai visa perkeičia.

Kitą dieną ar po mėnesio praeidamas pro šalį prisimenu jo vardą. Tuomet jis dar plačiau nusišypso, o akys paslapčia sudrėksta.

Kitą kartą jis man sako: „Sveikas, Timai!“, pamiršdamas visus žmones, prieinančius prie jo.

Tada juokdamasis jam primenu:

„Paskubėk, pražiopsosi savo laimikį!“

Jis man atsako karalaičio šypsena.

Visiems ponams ir ponioms pritinka būti prašytojais. Visi esame elgetos. Vieni prašo valgyti ir gerti, o kiti maldauja nuoširdaus bendravimo. Kai kurie keliauja į banką maldauti paskolos. Daugiau ar mažiau visi esame gabūs prašytojai. Būname patikrinami ir įvertinami, kad išpildytų mūsų prašymus.

Taip, aplinkui tiek vargo ir skurdo, ką daryti? Kam pirmiausia pagelbėti? Galbūt šis nutikimas, įvykęs mano dukrai Eglantinai, suteiks šiokį tokį atsakymą.

Vieną vakarą, kai buvau Paryžiuje, pakviečiau Eglantiną į restoraną. Vakaras buvo nuostabus, vakarieniavome jaukioje aplinkoje. Išeidamas iš restorano nupirkau dukrai rožę. Už kelių žingsnių sutikome vaikėžą, pasikabinusį plakatą: „Aš alkanas“. Mes nuėjome savo keliu. Po kokių dvidešimties metrų tariau: „O jeigu jis iš tikrųjų alkanas?“ Įjungėme atbulinį bėgį.

- Labas vakaras, jūs norėtumėte valgyti? Ar mėgstate viską?

- Taip, pone.

Nuėjome jam nupirkti kebabo ir keptų bulvyčių. Jis pasivijo mus ir paprašė padavėjo daugiau mėsos nei bulvyčių. Laukdamas, kol bus paruošta, prisistačiau jam. Jis man irgi pasakė savo vardą. Tada jam atnešė valgį. Jis padėkojo ir mus paliko. Matėme, kaip nuėjęs pasislėpė prie Švento Severino bažnyčios, atsisėdo ir visais dantimis kibo į savo davinį. Kaip jis buvo išalkęs! Mudu su Eglantina buvome laimingi. Dukra manęs paklausė:

„Tėti, kaip sužinoti, kam iš tikrųjų reikia pagalbos?“

Mano atsakymas buvo panašus į šį.

„Kai žmogus alkanas, pasiūlai jam valgyti pagal savo širdies išgales. Nesvarbu. Jei jis nusviedžia tai, ką pasiūlei, vadinasi, jo prašymas buvo netikras, tačiau įteikta dovana tau nebepriklauso. Reikia išmokti duoti ir nesi- tikėti atlygio. Jei duodi ir lauki padėkos - tavo dovana

nenuoširdi. Ji prašantį vargšą padaro dar didesniu vargšu. Duok ir traukis šalin.

Tu pati dabar studijuoji ir neturi daug pinigų. Jei iš savo kišenpinigių gali prašančiam pasiūlyti duonos ar pyragėlį, jau gerai. Bet tau nereikėtų nerimauti ir visko atiduoti. Tai mes, suaugusieji, dirbantys ir gaunantys pastovų atlyginimą, turėtume rūpintis tais, kurie gyvena šalia. Tau reikia toliau gilintis į studijas, gyventi ir neapsisunkinti pasaulio vargais, tačiau tau nedraudžiama pasisveikinti. Nuoširdus žvilgsnis pakelia tą, kuris ima slysti. Net ir suaugusieji neturi galios suteikti visiems vienodas sąlygas, bet kiekvienas savo kelyje sutinkame žmonių, kurie nespjauna į gerą žvilgsnį, gerą žodį. Šiek tiek skirto laiko daro stebuklus. Mano pajamos neleidžia man finansiškai pagelbėti visiems vargšams, bet tai man netrukdo juos kuo labiau vertinti, juk tai nieko nekainuoja. Saulė pakyla ir sušildo Žemę su visais jos gyventojais. Pasisveikinimas, šypsena, dovana minutė gali pabudinti saulę įskaudintoje širdyje, sužeistoje atmintyje. Ne tik saulė turi teisę šildyti žmones. Tu taip pat gali tapti saule tam, kuriam jos reikia. Nebijok pabandyti“.

Man atrodo, kad elgetavimas yra šaukimasis meilės, šaukimasis gyvybės. Ar reikia pasidaryti vargšu, kad pradėtum maldauti? Argi bedarbis ar bedarbė, sugrįžtantys namo taip ir neradę darbo, nėra kaip elgetos, prašantys pripažinti jų gebėjimus? Gyventi be darbo - maldauti rytojaus.

Kartą sutikęs keturiasdešimtmetį baltmarškinį vyriškį paklausiau, ką jis dirba. Atsakymas atskambėjo iš pačios gelmės. Jo akys sudrėko, balsas virpėjo:

„Aš praradau darbą! Bet sunkiausia tai mano šeimai. Sūnui buvo gėda mokykloje pasakyti, kad aš nebeturiu darbo. Jis nebeparsiveda į namus draugų. Mūsų gyvenimo būdas pasikeitė. Man atrodo, sūnus pyksta, kad aš be darbo“.

Padėkojau tam žmogui, kad pasidalijo savo širdies nuotaikomis. Teniso varžybose sutikęs tą vaikinuką, pasakiau, kad jo tėtis geras žmogus ir kad gali juo didžiulis. Po kurio laiko šis vyriškis susirado darbą. Jo šeima patyrė sukrėtimą, bet jiems pavyko pereiti šį išbandymą ir sustiprinti meilę.

Nesuskaičiuojama daugybė meilės prašančių maldautojų. Tarp jų atsiduria mergina, nusprendusi išsaugoti kūdikį, nepaisant kraštutinių sąlygų. Ji patiria tėvų, draugo spaudimą daryti abortą, kad šeima išvengtų negarbės, kad niekas jos nepančiotų. Ji mato, kaip draugas nusiplauna, vos išgirdęs apie būsimą mažylio atėjimą. Ir ši jauna mergina, nešiojanti savyje didžiulį gyvenimo slėpinį, tampa meilės maldautoja. Instinktas ją ragina neatmesti gyvybės, kurią ji nešioja savyje.

Ačiū, nuostabioji mamytė, išdrįsusi eiti nežinomybės keliu. Tu meldei artimųjų meilės ir pripažinimo, bet nieko negavai. Tu nepatiri meilės, kurią turėtum gauti iš savo artimųjų. Nepaisant to, tu drįsti viską

atiduoti, palikti savo baimes, vienatvę. Tu atrandi ir dovanoji tai, ką turi savyje: pačią gražiausią - gyvybės - dovaną.

Jaunuole, tapusi moterimi, ačiū tau, tavo vaikas, kurį tu drįsti dovanoti pasauliui, taps naujumo kūrėju.

Tačiau kiek daug yra kitų moterų, taip pat maldaujančių meilės, pagalbos, bet taip apleistų, kad jau nebegali savo jėgomis eiti iki galo. Joms ir jų lobiui užsiveria visos durys - neprasiveria į džiaugsmą kviečiančios langinės. Šios moterys renkasi tai, kas be galo sunku jų širdžiai. Turėtume jas ne smerkti, bet stengtis mylėti, kad pagaliau vieną dieną jos galėtų sulaukti ir duoti pasauliui pačią gražiausią dovaną, kurią moterys visada duodavo — gyvybę.

Nors motina mane paliko ir gyvenimas buvo pragariskas, galiu nuoširdžiai paliudyti ir iš tiesų pasakyti: „Ačiū tau, mama, už suteiktą gyvybę. Tu negalėjai manęs auginti, bet tu mane nešiojai ir suteikei gyvybę. Tik šios didžiulės dovanos dėka dabar esu laimingas vyras. Ačiū, mama“.

Jauną merginą išprievartauja nenormalus tėvas ar mamos draugelis. Motina užmerkia akis, nenorėdama prarasti savo draugo. Tuomet jauna mergina atsiduria toli nuo šeimos, valdiškuose namuose, kur nėra švelnumo, jos atmintis įskaudinta ir sužeista, naktimis galva plyšta nuo košmarų. Pati to nenorėdama, ji taip pat

tampa meilės maldautoja. Jos gyvenimas pasidaro lyg judantis smėlis. Kas ją palaikys? Kas ją nuramins nuo jos blogų sapnų? Kas ją kantriai pasitikės? Kas ją mylės dėl jos pačios ir artinsis prie jos lyg prie šventyklos? Ji turi teisę į visa tai, ir dar daugiau. Taip, ji graži ir turi teisę būti tokia. Ji turi teisę maldauti iš vyro to, ką jis turi geriausia.

Daugelis tėvų taip pat yra maldautojai. Jie patiria savo tėviškumo ir motiniškumo varganumą, kai vaikas nuklysta gąsdinančiais keliais - narkotikų, alkoholio, smurto, vagysčių, daužymo. Būdamas narkomano, alkoholiko, anoreksiko, bulimiko, depresuojančio, neįgalaus vaiko tėvu, vis tiek esi tėvas, kuris klausia: „Kas bus su mano vaiku?“ Taigi tėvai taip pat maldauja iš draugų, iš gydytojų patarimo, gelbstinčios išeities.

Mama, likusi viena su nuolat kvailystes krečiančiu sūnumi, skuba maldauti išeities, norėdama išgelbėti sūnų. Ji išbando viską, ką jai pataria socialinė darbuotoja, psichologas, teisėjas ir kiti. Kartais labai padeda vien nepasmerkiantis išklauskymas, nuoširdus priėmimas. Ačiū jums, tėvai, kad maldaujate pagalbos tiems, kuriuos mylite.

Niekas negali apsidrausti nuo kančios. Tačiau pačią didžiausią kančią mes išgyvename savo širdyje ir atmintyje. Kaimynas, deja, už mus nepakovos.

Net ir tie, kurie turi pastovų darbą, taip pat maldauja. Kai jie eina į banką prašyti paskolos, jų klausiama: „Ar jūsų sveikata gera?“ Šitaip kartą policininkas motociklininkas man pasipasakojo:

- Tikiuosi, kad mano tyrimai bus geri, nes kitaip negalėsiu pasiimti paskolos namo statybai.

Atsakiau jam:

- Bet tu turi gerą darbą policijoje!

- Taip, bet jei tau prireiks dializės, paskolos imti jau nebegalėsi.

Aš net prisėdau: net ir tai ne pyragai!

Vieną vakarą greitajame traukinyje Paryžius-Bajonė vyriškis paklausė traukinio kontrolierių, ką daryti, kad jo sūnus dauniukas gautų invalidumo kortelę bilietų nuolaidai. Tėvas paaiškino, jog visur kreipėsis, bet niekas aiškiai neatsakė. Kontrolierius pasistengė jam mandagiai išaiškinti, kad jo sūnaus negalia nenumatyta taisyklėse! Sistema nuvertina žmogų ir sugrupuoja į kategorijas, uždaro į stalčiukus.

Tėvai ir mamos, mylintys savo neįgalius vaikus, nenustokite maldauti. Prašykite meilės, kuri išliktų. Tegul tie, kuriems labiausiai reikia, bus išklausyti ir vertinami. Labai daug žmonių maldavo padaryti nuolydžius, kad galėtų įvažiuoti į viešas vietas, stovėjimo aikšteles. Visa tai buvo gauta tik prašančiųjų dėka.

Mes visi esame tie, kurie maldauja gyveninio. Bet tai joks trūkumas, priešingai. Mūsų gaunama duona - netikėtas rytojus. Mes turime teisę išgyti, mums turi priklausyti viltis. Galiausiai juk ji priklauso tam, kuris jos trokšta. Priimdami kitų kitoniškumą, jų chaotišką

kasdienybę ir nė lašelio nesmerkdam, tarsi abiem rankomis ištiesiame jiems vilties duonos.

Elgetaujama ne tik gatvėse, tai daroma visur. Bet kokio amžiaus žmonėms - vaikams, moterims, vyrams - kartais tenka kažko prašyti, nesvarbu, turi tam talentą ar ne. Gera žinodamas, kad ir man kurią dieną teks maldauti, noriu jau nuo šiol išmokti gerbti kitą ir jo prašymą.

„ATĖJAU PAS TAVE, O TU MANĖS NEPRIĖMEI“

Priimti kitą man yra realybe tapusi vaikystės svajonė, ją įgyvendinu atverdamas duris sunkumus išgyvenantiems žmonėms. Kai pats gyvenau gatvėje ir miegodavau dviračių garaže, sakydavau sau: „Jei iš čia išsikaptysiu, niekada nepamiršiu, iš kur esu atėjęs“. Užaugęs buvau kiek primiršęs šią svajonę, tačiau gyvenimas neužtušuoja giliausių vaikiškų minčių. Kai sutikau Martiną, visus savo planus, svajones užsibrėžėme paversti tikrove. Kartu su visu gražiu planų sąrašu Martiną pasidalijo ir svajone apie priėmimą. Ji užaugo nuostabioje šeimoje, jos tėvai plačiai atverta širdimi priimdavo pusbrolius ir draugus. Jie buvo katalikai, bet ne „užkietėję“. Puikus pavyzdys - Martinoje.

Galėjo nutikti taip, kad tik aš būčiau puoselėjęs šią didžiulę svajonę, o mano žmonai ji būtų nerūpėjusi. Tačiau mes susipažinome tėvo Toma Filipo „fermoje“.

Šioje Arkos fermoje ir sveikieji, ir gyvenimo palaužtieji valgė prie to paties stalo, miegojo po tuo pačiu stogu. Manau, kad toks paprastas priėmimas, kurį ten patyrėme, mus paruošė tam, ką išgyvename savo pačių namuose.

Kaip sakiau, mes buvom sutikę ir Martą Roben jos „fermoje“, Šotonef-de-Galor miestelyje.

Šių dviejų priėmimo vietų garbei mūsų namai vadinasi Dievo Motinos sodyba. Mes čia esame durininkai, o tikroji namų šeimininkė visiems be išimties tiesia rankas. Jūs ją pažįstate. O jei ne, paskambinkite man, aš jums pristatysiu ją...

Pirmas, kuriuo viskas prasidėjo, buvo vaikinukas, vardu Rožė, senegalietiškos kilmės pagal tėvą ir prancūzų pagal motiną. Ji norėjo bet kokia kaina sutikti Kalėdas Lurde. Prieš tai Rožė stipriai svaiginosi narkotikais. Atvažiavęs keturioms dienoms, pasiliko su mumis pusantro metų. Mes galvojome vienu metu priimti ne daugiau kaip vieną žmogų, paskui - ne daugiau kaip du, tačiau mes, namų durininkai, gerokai apsirikome: nuolat gyvendavo iki keturių jaunuolių, neskaitant visų tų, kurie užsukdavo kelioms dienoms.

Iš pradžių priimdavome žmones, turėjusius problemų su narkotikais ir alkoholiu. Ir labai nustebome, pamatę, kad norintys atvykti pas mus slegiami dar kitokių kančių. Tai privertė pakeisti buvusius įpročius. Vienintelis dalykas, bendras visiems pas mums priimamiems

žmonėms, - tai būtinybė žingsniuoti kartu su jais, būti šalia, būti labai dėmesingiems jų sužeistai atminčiai ir širdžiai.

Labai norime, kad gyvenimas pas mus būtų šeiminiskas ir laiko užtektų kiekvienam. Kai žmonių yra per daug, net nenorėdami leidžiame kasdienybėje įsisaknyti pavydui bei įtarumui. Nebespėjame laiku sureaguoti, ir įvyksta sprogimas. Todėl darome viską, kad išvengtume tokių traumų.

Nepriimame nė vieno, kuris asmeniškai nepaprašė. Atsiunčiamas jaunuolis - nemotyvuotas jaunuolis. Kai jam teks kovoti su savo senais įpročiais, jis nenustos man kartoti, kad atvažiavo čia ne savo noru, o savo senių, auklėtojo ar teisėjo siūstas... Tai garantuota nesėkmė, be to, dar vienas jam nereikalingas adresas.

O jaunuolis, kuris pats pasiprašė atvykti, žino, kaip sunku bus išsikapstyti, bet jis nori to. Prireikus iš naujo viską sustatyti į vietas, pakanka pasakyti: „Jau nusivažiuo-ji, geriau keliauk sau, mes tavęs neprašėm atvažiuoti“, ir įvyksta stebuklas - jis vėl ima kovoti. Juk jis pats čia atvažiavo. Jei pradėtų krauti daiktus, nugalėtų jo išdidumas.

Mūsų vaikai irgi atlieka labai svarbų vaidmenį. Daugelį kartų jie mus nustebino. Tai augantys būsimi mokytojai, ir labai neblogi. Jie užmezga ypatingus ir kartu skirtingus ryšius su kiekvienu atvykstančiu asmeniu, o šie jiems patiki tokius dalykus, kurių niekada nepasakytų nei man, nei Martinai. Jaunimui, aišku, čia turi reikšmės amžiaus skirtumas. Būdami su mūsų vaikais,

jie nepatiria to autoriteto santykio, kurį gali jausti iš mūsų. Tačiau mūsų vaikai netampa tik draugeliai draugeliams. Jie moka kaip reikiant paerzinti tą, kuris nusivažiuoja. Jaunuoliui, pradėjusiam krėsti kvailystes ir per daug nusiritusiam prie senų įpročių, jie meta klausimą: „Kada tu išvažiuoji?“ Ir jaunuolis iš karto atsipeikėja. Jis susivokia atsidūręs prie išėjimo durų. Kai jo elgesys jau įgrįsta mums, tėvams, jis mano, kad tai normalu ir per daug nesusirūpina. Tačiau jei *netgi* vaikams įgriso... Jis supranta, kad čia nieko gero. Tada prisimena, jog pats pasiprašė čia atvažiuoti, ir prasiblaivo. Jis nenori krautis daiktų, todėl stengiasi vėl atsistoti ant kojų. Ir žengia dar vieną atsinaujinimo žingsnį.

Gyvūnai taip pat suvaidina puikią rolę. Patys kiekiausi, išgirdę pasiūlymą paimti į rankas ėriuką, triušį ar mažiuoką labradorą, išsigandę traukiasi, šaukia, kad nenori. O po kelių dienų pamatome juos šalia šių gyvūnėlių, su įkarščiu pasakojančius jiems savo gyvenimą. Šitaip tie, kurie nieko nesipasakoja, išsaugo savo vidinės dykumos gabalėlį naujiesiems draugams. Vidokas, mūsų šunelis labradoras, yra išskirtinis auklėtojas. Jis valandų valandas stebi ir klausosi labiausiai sužeistų. Jis visai nekvailas, nes gerai žino, kad jam visuomet bus atsidėkota švelniu paglostymu!

Martiną pagiria jaunuolius, kai jie tvarkingai apsi-
rengia. Jie mėgsta jos su meile pagamintą valgį. Labai

dažnai ji užmezga ryšį su jų šeimomis. Martinos požiūris be galo pozityvus. Ji padeda jiems tvarkyti oficialius dokumentus. Juk tų jaunuolių kančios suformavo kompleksą, dėl kurio jie vengia imtis dokumentų ir plunksnos. Martiną juos palaiko ir padeda. „Martina, ar turi voką?“, rytojaus dieną nuskamba jau kitas klausimas: „O pašto ženklą?“, ir galiausiai: „Ar galėtum išsiųsti mano laišką?“ Šitaip jie žingsniuoja išorinio pasaulio link, į visuomenę.

Pas mus paskutinis atvykęs jaunuolis priima naujai atvykusį: parodo jo kambarį ir paaiškina taisykles. Tai išvaduoja mane nuo policininko vaidmens. Mano uždavinys yra daugiau reikalauti iš jų to, ką jie turi geriausia, ir garsiai įvertinti padarytą pažangą.

Darbo ritmas iš pradžių būna tiesiog juokingas, bet kas dieną jis auga. Panašiai kaip akys, ilgą laiką buvusios patamsyje, ima iš lėto apsiprasti su šviesa.

Sunkiausia būna juos išmokyti atsikelti. Tai *kiečiausia* taisyklė, didžiausias vargas. Jiems nepatinka eiti gulti vakare, todėl ir keltis ne pyragai. Pasiteisinimas nesuskambėjusiu ar neišgirstu žadintuvu kartojasi kaip sugedusi plokštelė, nieko nauja. Būti dėmesingam žadintuvui - tai pirmas svarbus žingsnis, norint pradėti realų gyvenimą. Kai jie pradės dirbti ir kokią pirmadienio rytą, po pernelyg aktyvaus savaitgalio pavėluos į darbą, šefas daug nesismulkins ir teks skausmingai atsisveikinti su darbu.

Paskui tenka mokytis gyvenimiškų įgūdžių: kaip rengtis, šukuotis, gerai kvėpėti, pasisveikinti. „Jei tau reikia

pasiskambinti, padaryti kopiją, pasiskolinti įrankį, gali to paprašyti ir palaukti sutikimo.“ Prašydamas atprasi nuo noro vis kažkuo pasinaudoti.

Pasakymas: „Ar norite, kad jums padėčiau?“ dažniausiai būna neveiksmingas. O „Leiskite jums padėti!“ kreipia į aktyvų veiksmą. Tai jau nebe tušti žodžiai, bet veikimas. Imantis veiklos, mintys, kūnas bei atmintis nebeturi laiko kapstytis vienoje vietoje kaip vištos. Daromės gyvu žmogumi, norinčiu pajusti kasdienybės pulsą.

Aš stebiu visus jaunuolius, kuriuos priimame pas save, tačiau nežiūriu į juos kaip į sugadintus ar užribio žmones. Tiesa, būna, kad iš pirmo žvilgsnio imu teisti. Pamatęs kokį vieną susivėlusiais plaukais ar skylėtais drabužiais, noriu jam pasakyti: „Ne, pas mane nėra vietos“ arba „Aš esu pavargęs“. Bet taip nutinka, kai sprendi pagal išvaizdą... Tada pats trinkteliu sau į kuprą ir sakau: „Pakrutink makaulę, keisk požiūrį“. Ir po kurio laiko gyvendamas su jais dažnai būnu nustebintas, nes matau, kad tikrai atgyja viltis. Dar po kelių mėnesių pastebiu, kad jie yra princai. Žinoma, jie nespindi, bet jie neprieštarauja ir leidžiasi nublizginami. Tada jie sušvyti labiau nei sidabrinai indai. Aš tesu durininkas ir savo širdyje klaupiuosi prieš šiuos karalaičius. Kai visa tai, kas buvo paslėpta, atidengiama, pasimato visai nebloga prekė.

Priimdami kitą žmogų, esame tarsi kalno papėdėje.

Nepažįstamasis vedasi tuo vieninteliu jam skirtu take-
liu - vingiuojančiu į viršūnę.

Iš pradžių daugiausia priimdavome suaugusiuosius; bet paskutiniaisiais metais vis daugiau jaunuolių — keturiolikos, penkiolikos, šešiolikos metų - atsiduria už savo namų durų. Mokyklų arba įstaigų direktoriai, teisėjai, auklėtojai, socialiniai darbuotojai atsiunčia juos pas mus, bet visuomet su jų pačių sutikimu. Dažnai pakanka čia pabūti kelias dienas.

Mes nuolat atsiklausiamo savo vaikų, ar jie nori, kad toliau tęstume šią veiklą. Jie visada mums pritaria. Priėmimas įmanomas tik kiekvieno iš mūsų dėka. Jis keičiasi priklausomai nuo mūsų vaikų amžiaus, taip pat dėl to, kad aptariame tai šeimoje. Mes nesiekiame kiekybės. Būna laikotarpį, kai atsisakome priimti, nes mūsų vaikams reikia didesnio dėmesio.

Mes nesame nepamainomi. Tegul kiekviena šeima, norinti pagelbėti jaunam ar nebe visai jaunam žmogui, padeda papildomą lėkštę, paruošia kambarį, kur jis būtų priimtas, palydimas keitimosi keliu.

Dėl tam tikrų žaizdų prasiveržia jaunuolių pavydas, perdėtas jautrumas, nežabotas noras susikrauti daiktus. Šitaip jie šaukiasi meilės, todėl negalima jų palikti vienu. Galbūt yra daugiau žmonių, puoselėjančių panašų rūpestį sunkumus išgyvenančiais jaunuoliais, ir turinčių jiems vietelę savo širdyje, savo šeimoje ir namuose. Skatinti priimti kitą - tai svaigintis viltimi. Vilties dozės padauginimas nekenkia augimui.

Jeigu esate pasirengę priimti kitą, bet jūsų namai per maži, nepamirškite, kad pasikviesdami vienišą žmogų jaukių šeimyninių pietų arba kur nors kartu nuvykti taip pat galite padaryti daug gera. Kad jūs žinotumėte, kaip nušvinta saulė, kai žmogus pasijunta laukiamas! Kur nors pasikviesdami vieną gyvenantį žmogų nebeleidžiame jam klampoti po savo vieatvę.

Jei jūsų draugai augina neįgalų vaiką, pasikvieskite jį į svečius. Pažeisto kūno ar intelekto žmogus turi nepažeistą širdį. Pabandykite, ir pamatysite, kaip tai stipru. Savo širdies švelnumu jis paglostys jūsų širdį, nuo to neskaudės. Be to, leisite jo tėvams šiek tiek atsiplūsti. Jo tėvai yra kaip tie „Tour de France“ lenktynėse dalyvaujantys dviratininkai. Jie sunkiai mina įkalnėn, stengdamiesi suteikti daugiau meilės ir dėmesio savo neįgaliam vaikui. Tai be galo sunku. Norėdami sustiprinti dviratininką lenktynininką, duodame jam atsigerti. Neįgalaus vaiko tėvams tokiu sustiprinimu gali tapti jų vaiko viešnagė jūsų namuose, o gėrimu — galimybė atsikvėpti, kad su nauju įkarščiu galėtų kopti savo gyvenimo keliu.

Ačiū visiems, kurie išdrįstate kartais tai padaryti. Kartu kopdami, greičiau priartėjame prie viršūnės, prie Aukščiausiojo. Sveikinu visus, kurie jaučia kvietimą ir išdrįs tai padaryti. Jūs būsite paguosti.

Aš negaliu elgtis kitaip, kaip tik priimti kitą. Jei to nedaryčiau, išsižadėčiau pats savęs. Nepriimdamas aš praziopsočiau pasimatymą su Didžiuoju Bosu, nes visada,

net tada, kai esu pavargęs ir nebenoriu atidaryti durų, galvoje man suskamba žodžiai: „Aš atėjau pas tave, o tu manęs nepriėmei“.

PADETI IR PALYDETI

Negaliu pasiūlyti instrukcijos, kaip reikėtų elgtis su sužeistu žmogumi. Kiekvienas žmogus unikalus, kaip unikali ir kiekviena žaizda. Kadangi pats esu sužeistas ir turėjau laimę būti palydimas, paprasčiausiai galiu pasidalyti savo patirtimi.

Sutikęs sužeistos atminties, sužeisto kūno ar širdies žmogų, stengiuosi jį labai dėmesingai išklaudyti. Nepertraukinėju jo pasakojimo, išskyrus tada, kai ką nors blogai nugirstu, nes trukdydamas pasakoti galiu priverti jo širdies duris. Įsimenu visa tai, kas gali būti pozityvaus, kad galėčiau tai pabrėžti, kai paklaus mano nuomonės. Dažniausiai šitaip elgiantis, dėmesingai išklausant, širdies kamšteliai pamažu atsikemša. Sutikdamas vadovauti kitam, bandau tai daryti kuo subtiliau, gilinuosi tik tiek, kiek jis pats man leidžia, neinu per toli. Sužeistas žmogus yra kaip užminuotas laukas. Reikia priimti jo ritmą. Eiti žingsnis po žingsnio.

Kartais būna taip, kad labai atsivėręs žmogus rytojaus dieną ima šalintis to, kuriam vakar išsipasakojo, nepatogiai jaučiausi jį susitikęs. Jam gėda dėl savo atsivėrimo. Jaučiasi lyg būtų apsinouginęs, todėl elgiasi tarsi peršalęs. Vėl įsisupa į drabužius ir slepiasi už jų,

ignoruodamas žmogų, kuriam atsivėrė. Tai normalu. Reikia kantriai laukti ir neskubinti išsipasakoti. Ateis laikas, kai jis pagaliau išdrįs pereiti prie vasarinių drabužių. Pernelyg norėdami kitam pagelbėti galime sulaukti netikėto poelgio, pavyzdžiui, pabėgimo.

Norėdami padėti sužeistam žmogui, turime priimti ir pagalbą iš jo. Jei sugebėsite jam padėkoti už tai, ką jis jums suteikė, jis taip pat kurią nors dieną išdrįs kreiptis į jus pagalbos. Padėti dažnai reiškia lydėti ir save patį.

Kartą man paskambino Simona, mano mylima draugė, turinti didžiulę kaip katedra širdį:

„Timai, šiuo metu priėmiau į namus vieną jauną moterį, kurią pažįstu iš anksčiau. Sužinojau, kad ji labai daug kentėjo. Nuo to laiko, kai atvažiavo pas mane, ji visą laiką būna užsidariusi kambaryje. Bijau pasielgti netinkamai“.

Padiktavau jai savo receptą: atidžiai išklaudyti, vertinti kiekvieną gražų kartu praleistą akimirsnį.

Po kurio laiko sulaukiau naujienų. Jaunoji moteris vis dažniau išeidavo iš savo kambario. Ji kas dieną pasirodydavo ilgesnį laiką, kadangi Simona ją priėmė tokios būsenos, kokios ji buvo, nuolat pabrėždama teigiamus dalykus. Jaunąją moterį stebino tai, kad kažkas ja domisi. Išvykdama ji jau žinojo, kad gali čia sugrįžti, kad yra laukiama. Mano draugė dažnai skambindavo ir klausdavo, ar jai viskas gerai, ar jau užpildė reikiamus dokumentus ir kt. Kartą Simona jos paklausė, ar jau buvo pas stomatologą. Kai jaunoji moteris atsakė bijanti to,

Simona pasitiksino, kelintą valandą susitarė pas jį eiti ir pažadėjo tuo metu pasimelsti už ją. Čia nėra nieko ypatingo. Tačiau būtent per paprastus dalykus prisiartiname prie nepaprastų.

Padėti kitiems - tai juos palydėti gyvenimo kelyje ir nesitikėti viską iki galo suprasti.

DVI ŠIMTOSIOS SEKUNDĖS

Ne tik jaunuoliai pajėgūs pakilti ir kaip kengūros ryžtis naujam šuoliui. Tai puikiai įrodo mano draugo Riku istorija. Beveik kasdien Riku maukdavo „Rikardi“*. Jis gėrė daug, per dieną iki trisdešimties kokteilių. Tuomet dienos baigdavosi niūriai ir audringai. Jo žmona ir keturi sūnūs jį mylėjo, bet susidūrę su alkoholizmu dažnai nebežinodavo, ką daryti. Riku buvo genialus mechanikas. O dar svarbiau, jis buvo apdovanotas didžiule kaip lėktuvas širdimi. Todėl kai aplankydavau jį, aš matydavau ne alkoholiką, o Riku, visuomet pasiruošusį patarnauti vyriškį... ir vis bambantį. Argi nesakoma: „Didelė burna, didelė ir širdis“?

Riku bandė pagyti nuo alkoholizmo, bet šis vis įsikabindavo į jį. Gana dažnai jis nusprendavo daugiau negerti. Tie laikotarpiai būdavo lyg pumpurų sprogimo

* „Rikardi“ - vidurinio stiprumo alkoholinis gėrimas Pietų Prancūzijoje (*red. past.*).

metas. Tačiau staiga, netikėtai, per dvi šimtąsias sekundės visos jo pastangos griūdavo kaip kortų kaladė. Neužteko vien tik noro išgyti.

Žmogui reikia palaikymo, kad atsitolintų tos dvi šimtosios sekundės. Prisimenu, kaip vieną dieną mudu su Riku buvome mieste. Prie mūsų priėjo vienas jo pažįstamas, iš pirmo žvilgsnio linksmas ir simpatiškas vyrukas. Jis pakvietė mus išgerti taurelę. Riku atsakė, kad nebe geria, bet tipelis neatstojo. Riku dar kartą atsisakė. Tas tipas toliau varė savo! Aš įsiutau ir išrėžiau:

„Jei Riku tau sako, kad stengiasi nebegerti, ko čia pristoji? Palik jį ramybėj!“

Nežinau, kas man tuomet pasidarė, apkabinau Riku ir pasakiau, kad didžiujusi galėdamas būti jo draugu. Jei jis būtų pasakęs „taip“, norėdamas įsiteikti, jei būtų užpylęs, dabar pasakotume ne apie trigubą jo atsisakymą, o tik apie dvi šimtąsias sekundės, kai silpnumas paėmė viršų.

Gerdamas Riku net nesuvokdavo, kiek bjaurasties pridarydavo aplink. Išsipagiriojusį jį apimdavo baidė, raginanti vėl grįžti prie senų įpročių.

Žmonai ir vaikams darėsi gėda klausytis jo kalbų. Nebetekusiai kantrybės nei vilties žmonės patarė išsiskirti. Tuo tarpu aš bandžiau jai pasakyti, ką gero ir gražaus Riku darė:

„Ar žinai, kad tavo vyras, tapęs seneliu, pasveiks. Nes jūsų akivaizdoje jis dar drįsta jus varginti, tačiau savo anūko akivaizdoje jis bus kaip naujas“.

Jo žmona nuėjo į virtuvę, o sudrėkusiose akyse atspindėjo jos meilė vyrui.

Riku tapo išskirtiniu seneliu. Kad galėtumėte pamatyti, su kokių dėmesingumu jis vežioja anūką savo didžiuoju dviračiu! Kai pamatau juos abu, stengiuosi netrukdyti, kad nepavogčiau iš anūko senelio dovanojamų meilės minučių. Mano akimis, jis vienas geriausių mano pažintų senelių. Jis net nežino, kad man yra pavyzdys, kuriuo remsiuosi tą džiaugsmingą dieną, kai pats tapsiu seneliu. Ir jis daugiau nebegeria.

KALĖJIME

Tiek Prancūzijoje, tiek užsienyje manęs kartais paprašo susitikti su kaliniais. Visada atsakau: „taip“! Tačiau atsidūręs prie kalėjimo durų, be galo noriu nusiplauti...

Neįmanoma priprasti lankytis kalėjime. Vos tik patenki vidun, iš visų pusių skverbiasi slegianti atmosfera, girdisi garsai, kokių niekur kitur neišgirsi. Visą tave apima toks jausmas, kurio nė negali aprašyti. Kai ateinu į vietą, kur susitiksiu su kaliniais, jaučiuosi tarsi aukštos mūrinės tvoros papėdėje. Laisvė tuomet atrodo kaip neįkainojamas lobis.

Pasirodžius vyrukams ar moterims, pasijuntu visiškai menkas. Įvertinamai nužvelgiam vieni kitus. Aš prisistatau: „Mano vardas Timas, o tavo?“ „Vincentas, Katia, Galebas.“ Jei kurio vardas man pasirodo sunkiai

ištariamas, paprašau pakartoti. Kartais pasisako ir pravarde. Gali atrodyti, kad tai smulkmena, bet gerai ištardami kito vardą, kreipiamės į jį kaip į šventą ir vienintelį. Tuomet ir tie, kurie bandė pūsti miglas, nurimsta. Tas pirmasis kontaktas yra esminis. Kai paskui jiems kalbu, o jie manęs ko nors užklausia, visuomet prisimenu jų vardus ar pravardes.

Pastebėjau, kad pasodinti „ilgam srokui“ nebesistengia nieko įrodinėti ar apsimetinėti. Jie sugeba ypač įdėmiai išklaudyti. O sėdę „trumpam“ elgiasi kaip tvarte pririšti arkliai. Daugybė jų be kantrybės trypčioja ir žvalgosi į visas puses.

Neretai susitikimo pradžioje tie, kurie čia tėra neseniai, skuba pareikšti, kad išėję iš cypės darys tą patį. Tačiau baigiantis susitikimui, kai jie pradeda pasakoti iš širdies, pakeičia kalbą. Tampa savimi.

Kalėjime sutikau vyrų ir moterų, turinčių tokią širdį, kuri apverstą laivą. Patyriau tokių stiprių susitikimų, kai kiečiausieji imdavo žliumbti kaip vaikišciai. Man visada tai didelis sukrėtimas.

Kai kurie pasinaudoja mano apsilankymu norėdami išsipasakoti savo gyvenimą. Jie labai aiškiai suvokia savo paslydimą, tačiau ir jie turi teisę būti atnaujinti, o ne likti riogsoti kaip pilies griuvėsiai.

Viename Austrijos kalėjime susitikti su manimi atėjo vyriškis, apsuptas trijų prižiūrėtojų. Jis padėkojo man už atvažiavimą ir paprašė patarimo:

- Nuo to laiko, kai nužudžiau savo dukrą, nebegaliu rasti ramybės. Nuolat vaidenasi košmarai. Buvau susitikęs su psichiatrais, kunigais, niekas nepadeda.

Ėmiau jam kalbėti, bet jaučiau, kad jis manęs negirdi. Tuomet pridėjau vieną ranką prie jo širdies, o kitą ant peties, ir pasakiau:

- Nebijok. Paklausk. Tu tebesi tėvas?

- Taip, dar turiu sūnų.

- Nusiqsk atviruką jo vardadienio ar gimtadienio proga...

- Bet jis negali man atleisti!

- Paklausk. Dabar tau nedrašu, tačiau tavo meilė turi būti kaip gražtas. Su gražtu dirbti nemalonu. Tai nervina, bet tam, kuris kantriai dirbo, bus atlyginta. Padirbėję galime pradėti atstatymo darbus ar daryti kažką naują. Tavo dukra, kuri dabar pas Didįjį Bosą, myli tave. Ji tebėra tavo dukra. Ji regi tavo širdies gelmę. Tad savo širdies slaptoje paprašyk jos tau padėti.

Ranka pajutau, kaip atsileido jo kūnas, jis pravirko. Padėkojo man ir apsikabino kaip vaikas.

Išeinant iš kalėjimo vienas iš prižiūrėtojų panoro palydėti mane iki automobilio. Jo akys taip pat buvo sudrėkusios. Nedrašiu balsu jis man pasakė:

„Aš netikėjau, kad jame yra kas nors gero. Ačiū jums už tai, ką pamačiau ir išgirdau. Atvažiuokite dar, tai labai svarbu. Dabar aš kitaip suprantu savo darbą“.

Vieną dieną laišku draugas atsiuntė man laikraštį iš kalėjimo, kuriame neseniai lankiausi. Jame vienas kalinys rašė: „Kai išėsiu iš kalėjimo, jau kitaip žiūrėsiu į savo tėvus. Stengsiuosi nebebūti toks NIEKŠAS“.

Kartą vienas kalėjimo prižiūrėtojas padėkojo man, kad atvažiavau pasikalbėti su vyrukais. Jis pasakė:

„Tai jiems labai padeda. Aš pats norėjau tapti socialiniu darbuotoju, bet nepasisekė. Vis dėlto tam tikra prasme aš labai myliu savo darbą. Esu truputį kaip socialinis darbuotojas, išklausau kalinius. Jie neblogi vyrukai, tiesiog ne tuo keliu pasuko, ir viskas. Dažniausiai gyvenimas jų nelepino, gerai juos suprantu“.

Ir iš tikrųjų vyrukai į jį kreipdavosi vardu, pagarbiai jį tardami. Išvažiudamas padėkojau jam, kad yra toks, koks yra, ir paklausiau, ar turi vaikų. Jis turi sūnų, baigiantį socialinio darbo studijas.

Viename kalėjime prižiūrėtojas pasakė socialinei darbuotojai:

„Išvažiavus Timui, jie sugrįžo į savo kameras. Dar niekada nebuvo tokios tylos. Atrodė, visi liko susikaupę“.

Dom-Tomo kalėjime sutikau ypatingą moterį, kalėjimų lankytoją, ir ne bet kokią. Ji pati kilusi iš Antilų, nenusakomo amžiaus, ryškiai peilio įpjovimu paženklintu veidu. Ji šlubuodama pasitiko mane ir lydėjo po kalėjimą. Mačiau, kaip visi kaliniai jai šypsojosi ir vadino

Motušė Bolia. Viena iš jos ypatybių ta, kad kaliniai ir kalinės eina jos pabučiuoti.

„Na taip, - sako ji, - jie kaliniai, bet ir jiems reikia bučinio, kai pasidaro blogai. Todėl jie eina pabučiuoti savo Motušės Bolios. Aš esu kaip jų mama, jaučiu, kada vienam ar kitam reikia jo mažutės dozės bučinių.“

Dar labai gražu tai, kad ji išsikovojo mažą kambarėlį kalėjime, kur priima savo vaikų aplankyti atvažiuojančius tėvus. Kartais jie atvyksta prastai ir vargingai apsirengę. Tame kambarėlyje įrengė drabužinę, tikrą turgų, kuriame sukaupė gražiausių apdarų. Todėl tiems, kurie atvažiuoja vargingais drabužiais ar skarmalais, pasiūlo apsirengti. Taip pat pakviečia juos atsigerti. Išklauso tėvus prieš jiems einant susitikti su savo vaiku, šitaip sumažindama įtampą ir nuteikdama juos susitikimo išbandymui. Juk kalėjimu išbandomi ne tik jame uždarytieji, bet ir jų tėvai. Nė vienas tėvas nesitiki kada nors pamatyti savo vaiką kalėjime. Reikėtų padauginti tokių tėvams skirtų priėmimo vietų.

Motušė Bolia spinduliuoja tokiu žmogiškumu, kuris visiškai mane pribloškė. Jos išmonės kyla iš meilės. Taip vienai moteriai, kuri buvo uždaryta į kalėjimą už savo vaiko nužudymą, ji davė siuvinėti. Po dvejų metų darbo ši moteris galėjo nusipirkti gražiausius drabužius, kad kuo geriau atrodytų nuosprendžio paskelbimo dieną, kad gražiai pasirodytų žmonėms!

Kalinys — tai tas, kuris įskaudina, sužeidžia. Jis sužeidė kitą visomis šio žodžio prasmėmis ir už tai buvo

nubaustas. Tačiau jei tesirūpinsime jo sukelta žaizda, galutinai paversime jį recidyvistu. Kalėjimai pilni sužeistų žeidžiančiųjų, į kurių žaizdas niekas nekreipia dėmesio. Ačiū visiems, kurie jų buvimo kalėjime metu pasirūpina jų žaizdomis. Ačiū visoms Motušėms Bolioms.

AUKLĖTOJAS

Dažnai susitinku įstaigų direktorių ir auklėtojų, kurie iš paskutiniųjų daro viską, kad tik pagelbėtų gyvenimo sužeistiems jaunuoliams. Jie vertina juos ir padeda įsigyti diplomą bei profesiją.

Tačiau kai kurios struktūrose auklėtojus labai dažnai keičia siekiant išvengti prisirišimo. „Normalus“ vaikas auga nuolat susijęs jusliniais ryšiais su motina, tėvu, seneliais... Kodėl sužeisti vaikai neturi teisės į tokius ryšius? Kiekvienas prisijaukinimas ir po to įvykstantis nepaaiškinamas išvykimas priverčia vaiką kentėti, atgyja apleidimo baimė, gali prasidėti regresas.

Kai kurie auklėtojai ir po daugelio metų dar neišlipa iš mokyklinio suolo. Jie sugrupuoja jaunuolius į lentynėles, nekelia sau jokių abejonių, į jų profesinių „sugebėjimų“ sąrašą neįeina meilė nei vaizduotė.

Sužeistas būtybes turi lydėti tokie žmonės, kurie garsiai įvertins ir mažiausią pastangą, kurie bus ištikimi ir patikės jais.

Neseniai susitikau su jaunuoliais dirbtuvėse. Jie man rodė savo stalystės, paskui kalvystės darbus. Damjenas irgi parodė, ką jis daro: pilies formos stovus stalinėms lempoms, daugybę kitų dirbinių. Aš apžiūrėjau, pačiupinėjau ir kad būtumėt matę jo švytintį žvilgsnį, kai garsiai išreiškiau savo susižavėjimą jo darbais! Tada jis man parodė nuotraukas iš vienos mokomosios kelionės į užsienį, kur keliavo kartu su kitais gyvenimo sužeistais vaikinais. Susirinko kiti jaunuoliai ir apsupo mus.

- Čia aš stoviu šalia auklėtojo, jis labai šaunus. Ko tik jis mus neišmoko.

Damjenas pavedžiojo mane po savo internatą. Vienu metu jis man pasipasakojo, kaip jam buvo sunku, kai vienas vaikėzas iškeliavo su jo mobiliuoju telefonu.

- Mano motina taupė, kiek galėjo, kad man jį nupirktų. O tas niekšas!

Kai pastebėjau, kad jo ranka sužeista, jis pratarė:

- Trenkiau į sieną. Anksčiau būčiau užvožęs kam kitam! Bet tai nieko gero neduoda, žiaurumas nieko neišsprendžia.

Uždėjau jam ranką ant peties.

- Tu šaunus vaikinas, turi gerą širdį, matai, kaip daraisi pavyzdžiu.

- Tai pono direktoriaus dėka, anksčiau aš toks nebuvau!

Štai gražūs bendro darbo vaisiai.

PAPRASTI DIPLOMAI, BET SVARBIOS PROFESIJOS

Jaunimas nerimauja dėl savo ateities. Ypač sielojasi tie, kurių kišenėse darbininkiskų profesijų diplomai. Jie jaučiasi menkai vertinami. Man šie paprasti diplomai jokių būdu neatrodo mažiau reikšmingi. Juk norėdami užkopti kopėčiomis į viršų, kai prireikia žvilgterti tolyn ar ką svarbaus surasti, turime pradėti nuo pirmųjų pakopų. Jei jos netvirtos, jei jų nėra, negalime lipti aukštytyn, nerizikuodami prasiskelti galvos. Svarbus kiekvienas kopėčių skersinis, nuo apatinio iki viršutinio. O dar svarbiau tai, kad viršutiniai skersiniai priklauso nuo apatinių. Negalime užkopti ant trisdešimtojo, jei prieš tai nebuvo kitų dvidešimt devynių. Kiekviena pakopa reikalinga ten, kur yra. Nuvertinę pirmuosius skersinius, rizikuojame nuriedėti žemyn, o nuvertinus paprastus diplomus ir paprastas profesijas, visa visuomenė nusišuks sprandą.

Eidamas pirkti duonos pas mūsų kepėją, žinau, kad jis nebaigė didelių mokslų, bet kokia gardi jo duona! Duonos reikia kiekvienam. Labiausiai diplomuotam taip pat, kadangi jis nemoka jos išsikepti.

Mano mechanikas baigęs tik profesinę mokyklą, bet tai tikras mašinų meistras. Be problemų sutaiso nuo dviračio iki mersedeso. Elektrikui, reguliuojančiam tavo barako apšvietimą ir šildymą, irgi užtenka baigti profe-

sinę mokyklą. Kita vertus, gydytojui ir stomatologui, baigusiems ilgas studijas, tai netrukdo gydyti ir žmones be diplomų.

Mano įgytas akmenskaldžio-statybininko profesinis pasirengimas - puikus amatas. Aš myliu savo darbą. Jo dėka galėjau prisidėti statant savo ir vaikų namą. Ši paprasta profesija mano akyse be galo didi, nes ji man suteikė daug laisvės ir meilės. Be galo vertinu žmones, kurie mane jos išmokė. Jie didžiavosi tuo, ką darė, jie buvo tikri iš kartos į kartą perduodamų ir vis praturtinamų įgūdžių meistrai. Jie išmokė mane mylėti gerai atliekamą darbą.

Kiekvienas lygmuo svarbus. Svarbiausia yra stengtis dirbti rimtai ir gerai, trokšti profesinio supratimo. Jaunimas neturėtų gėdytis būsimos profesijos. Jei jie myli savo darbą ir didžiuojasi juo, tai padarys juos laimingus.

Tėvai su pasididžiavimu sako, ir jie teisūs dėl to: „Mano sūnus įstojo į aukštąją mokyklą“, „mano dukra doktorantė“. Jei jie galėtų taip pat didžiuodamiesi sakyti, kad brolis ar sesuo mokosi profesinėje mokykloje ar technikume, paprastos profesijos irgi taptų svarbios.

Kiekvienas pašauktas siekti pranašumo savo srityje. Ačiū šlavėjams, kurie švarina mūsų miestus ir miestelius; ačiū ir tiems, kurie ilgai studijavo. Kai savo sugebėjimais tarnaujame kitiems, tai netrukdo siekti vis daugiau.

VILTIES PIEŠĖJŲ PORTRETAI

Šiandienos jaunuolių ateitį regiu gražią - kaip ir jie patys, - visiškai naują. Jie pilni polėkio, tikrų pavyzdžių. Jie veržiasi į visas puses, spinduliuoja beprotiška energija ir tikru kilnumu. Kai kurio nors jaunuolio paklausiu, ką jis norėtų daryti, dažnai entuziastingai atsako, jog norėtų mokytis profesijos, kuria galėtų pagelbėti žmonėms. Deja, suaugusieji labai dažnai nusodina jaunimo ambicijas. Sako, jie per jauni, turi per mažai patirties. Tačiau nėra nė vieno žmogaus be patirties. Šešiolikos metų jaunuolis jau turi šešiolikos metų patirtį. Jis gali reikti: „Aš turiu *savo* gyvenimo patirtį“. Ji yra jo ir ne kieno kito patirtis, ne kito gyvenimas — „Žinau, ko esu vertas su savo šešiolikos metų patirtimi“.

Juk išbandome automobilius, matuojamės drabužius, kodėl nepamatavus šių jaunuolių kilniaširdiškumo? Leisdami pasireikšti jų per kraštus trykštančiam geranoriškumui, perkeisime tai į patirtį. Nukreipdami jų įkarštį, suteiksime jam dar daugiau jėgos ir veiklumo. Patyrusių suaugusiųjų šefuojami, jie labai greit mokosi. Kuo geresnis mokytojas, tuo labiau mokinys nori jį nustebinti. Patirtis vejasi patirtį.

Vis dėlto jaunuoliai neretai savo kelyje sutinka visai atbukusių suaugusiųjų. Paklausę juos patarimo, rizikuoja likti pakirptais sparnais. Šie suaugusieji dažnai mėgina vaidinti jaunos, tačiau sustabarėja ir nustoja eiti gėrio link.

Kartą buvau vienos labai gražios istorijos liudininkas. Johaną, šešiolikos metų jaunuolį, neseniai paliko ta, kurią jis myli. Jam skauda širdį. Pakėlęs akis į Pjerą, dinamišką trisdešimtmetį vyrą, jis klausia:

- Pjerai, ką tu manai apie meilę?

Patraukęs pečiais, pernelyg patyrusio tonu Pjeras atsako:

- Nesuk galvos, praradai vieną, į jos vietą rasi dešimt.

Johanas nudelbia akis. Patyli. Paskui atsigręžia į mane ir kabinasi už mano žvilgsnio kaip už gelbėjimosi rato.

- O tu, Timai, ką tu galvoji apie meilę?

Akimirksnį susimąstau. Ką pasakyti, kad jo dar labiau nepanardinčiau kančioje?.. Iš mandagumo nedrįstu per daug klausinėti. Pagaliau nerandu kitos išeities, kaip jam peradresuoti tą patį klausimą:

- O tu, Johanai, ką tu manai?

Tyla. Jis nuleidžia galvą. Po kurio laiko, kuris man atrodo kaip amžinybė, iš pačios savo gelmės ištraukia atsakymą:

- Aš norėčiau išgyventi didelę meilę...

Aš nugriuvau žemėn. Johanas apstulbino mane iš savo šešiolikos metų aukštumos. Mano suaugęs draugužis norėjo pasirodyti jaunas, bet tuščiai. Pačiam Johanui pavyko rasti daug gražesnę ir didingesnę atsakymą, nei aš būčiau galėjęs pasakyti. Kaip gera sutikti jaunuolių, kurie dar mato didingumą ir gėrį, o kiti suaugusieji jau praradę viltį ir siūlo tik nusiminimą bei vidutinybę.

Mane pritrenkė ir kitas jaunuolis - Žunjoras, haitiečių kilmės vaikinukas. Vasario atostogų metu vyko geležinkeliečių streikas. Traukiniai nuolat vėlavo. Perone, dvelkiant gaiviam rytiniam šaltukui, žmonės trypčiojo iš nekantrumo. Vienintelis tarp jų Žunjoras, atrodo, jautėsi gerai. Matėsi, kaip jis rankioja ant žemės besivoliojančius popierius. Buvo galima jį palaikyti stoties valytojų arba į viešuosius darbus atsiųstu jaunuoliu, jei po to jis nebūtų susiraitęs ant žemės ir iš surinktų popierių nepradėjęs lankstyti. Žmonės stabtelėdavo pasižiūrėti į jį. Tuomet jis padovanodavo jiems savo popierinę skulptūrėlę.

Žunjoras man yra pavyzdys. Ne koks nors diplomotas vyrukas sugebėjo prablaškyti ir nuraminti streiko suerzintus keleivius, padėjo išgyventi šį laukimą be streso ir skundų, bet Žunjoras, jaunuolis iš karštų Paryžiaus priemiesčių. Jo gyvenimas buvo sunkus. Pats kilęs iš Haičio, savo „kvartale“ išgyveno murkdančią vaikystę. Tačiau tinkamu laiku sutiktų mokytojų ir kitų žmonių dėka jis sugebėjo nustebinti ir pasidaryti pavyzdžiu kitiems. Šiandien jis pats mokytojas ir toliau daro savo lankstinius. Jis vienas geriausių lankstytojų Prancūzijoje.

Ačiū, Žunjorai, kad esi, koks esi. Ir priemiesčiai turi teisę sužydėti.

Vieną dieną Marselyje, man kalbantis su gyvenimo nelepintais vaikinais, prie mūsų kreivoka eisena prisiar-

tino jaunuolis, apsirengęs bermudais, batais laiveliais ir dėl vaizdo užsimetęs megztinį ant pečių. Marseliečiai vogčiomis, nuginkluojančiu žvilgsniu nužvelgė jį.

- Ei tu! Kuo tu vardu?

- Šarlis Henri.

- Tai kas gi tau nutiko?

Jis nesileido išmušamas iš vėžių.

- Norėčiau, kad tėvas man trenktų antausį!

Jie negalėjo sulaikyti pašaipaus juoko. Kai kalbame iš vidaus, tai sukelia juoką, bet kitaip negalime, nes viduje verda. Aš pertraukiau jų juokus:

- Norint vaidinti kietus, reikia turėti stiprius kiaušius, o norint būti nuoširdžiam, reikia dar didesnių.

Visiems tarsi žnybtelėjo gerkles, ir jie pažvelgė kitu - neapsimestiniu - žvilgsniu. Visi ėmė klausytis Šarlio Henri.

- Tėvas mane visiškai ignoruoja. Ėmiau vogti „Vuarnet“, „Zippo“, kitus garsių markių daiktus, tikėdamasis, kad jis atkreips dėmesį.

Tuomet visi marseliečiai ėmė vienas per kitą kalbėti. Galėjai pasijusti lyg sendaikčių turguje. Jie dalijo patarimus ir leido suprasti, kad jis gali tapti jų bičiuliu, draugu, giminaičiu. Vaikinukai jam labai pasitarnavo. Sugrįžęs pas save, Šarlis Henri pakeitė savo gyvenimo būdą. Ne iš karto, bet jam pavyko. Šie priemiesčio jaunuoliai buvo nuostabiau mokytojai: tikri vilties piešėjai. Jie nukreipė Šarlį Henri keliauti atsinaujinimo keliu. Dabar jis gali įžvelgti gražią ateitį.

Mano mylimiausioji žmona dirba priėmimo ir informacijos centre Lurde, skirtame neįgaliems bei sergantiems žmonėms ir jų šeimoms. Įvairių negalių žmonės, tėvai ir specialistai ateina čia visiškai pasitikėdami pasikalbėti apie savo gyvenimą.

Šioje priėmimo vietoje keletas neįgalių žmonių taip pat pagelbsti išklausydami kitus. Jie dalijasi savo pačių, su negalia gyvenančių žmonių, patirtimi. Tai jie ištisia ranką, kad palaikytų kitus, jie iš tiesų domisi kitu, jų širdis kartais plati kaip garlaivis, pasiruošęs sulaipinti daugybę keleivių. Jie veža juos į kruizą padėkoti už gyvenimą, suka ateities kryptimi.

Aš turiu daug neįgalių draugų. Tarp jų - Žakas Lebretonas. Jis pats yra ištisas himnas gyvenimui. Kai jį pamatai ir išgirsti jo liudijimą, nebegali abejoti, kad kiekvienas turi ateitį.

Šis vilties sėjėjas galėjo pulti į didžiulę neviltį dėl viso to, kas nutiko jam dvidešimtmečiui. Jis buvo gražus vaikinąs, nuaugęs kaip medis, daugiau nei metro devyniasdešimties. Tačiau per karą, būnant su fronto draugais, rankose jam sprogo granata. Nubudus ligoninėje, nuskambėjo siaubingas nuosprendis: nebėra akių nei rankų.

Netikėtai sustabdytas pačiame jėgų žydėjime, jis kaip liūtas stojosi ant kojų ir įveikė kalnus, kad galėtų gardžiuotis gyvenimu! Jis ėmėsi pragariško darbo ir toliau ėjo savo keliu, pasiryžęs kovoti ir gyventi. Jis vedė ir turi penkis vaikus.

Negalia nesutrukdė jam iki galo atsiskleisti darbe. Giliai savyje jis susitiko Dievą ir keliavo su Juo, pasikumščiuodamas ir liedamas meilės ašaras, kol pagaliau galėjo su Juo, tokiu mažu ir labai dideliu, bendrauti iš širdies į širdį.

Žakas nuo visų stogų skelbia apie savo gyvenimą. Keliaudamas su savo balta lazdele, jis išvagojo Prancūziją ir pasaulį, norėdamas pažadinti, parodyti pavyzdį. Pats nematydamas, jis tapo nuostabiu žibintu, žadinančiu troškimą eiti į šviesą.

Jam tebuvo dvidešimt. Kiek žmonių, matydami jį ligoninės patale, kalbėjo: „Vargšelis, kas su juo bus? Kokia nelaimė! Geriau būtų miręs. Kokia ateitis jo laukia? Niekada nebegalės sukurti šeimos...“

Jam buvo dvidešimt metų, kaip ir jums, dvidešimtmečiai, kai granata sprogo tiesiai į veidą. Jo liudijimas - tai dvidešimtmečio liudijimas kitiems jaunuoliams. Jo gyvenimas tuomet galėjo ir sustoti, bet nesustojo. Žakas savo pavyzdžiu rodo tikėjimą jaunimu. Jis yra gyvas įrodymas, kad visuomet įmanoma tikėti ateitimi.

Daugybė įvairiausio amžiaus žmonių atsistojo ant kojų po jo liudijimo apie savo gyvenimą. Ačiū tau, Žakai.

Kartą į Martinos darbą atėjo jaunimo grupelė, ieškodama informacijos apie negalią. Baigiantis susitikimui, pakilo vienas penkiolikos metų jaunuolis ir paliudijo, kad turi neįgalų vyresnįjį brolių, sukaustytą cerebrinio paralyžiaus. Nė vienas iš jo draugelių to nežinojo. Jis

niekada nedrįso jiems to pasakyti, nes bijojo būti pasmerktas, bijojo jų požiūrio į save ir brolių. Tačiau tą dieną jie išgirdo tiesą. Šis jaunuolis po metų vėl atėjo susitikti su mano žmona. Jis norėjo pasidalyti ta meile, kurią puoselėjo savo vyresniajam broliui. Savo laisvalaikį jis praleisdavo padėdamas kitiems neįgaliesiems. Daugiau jis nesibaimino su aklu draugu nueiti į baseiną, skaityti pasakojimus sunkios negalės žmonėms.

Bertranas, perkopęs trisdešimtį, rimtas, ramus, inteligentiškas vyrukas, gabus menams, piešimui ir tapybai, nuolat troško padėti kitiems, tačiau nežinojo, nuo ko pradėti, ir jo troškimas likdavo tvarkingai gulėti širdies stalčiuke. Kartą jis šio troškimo vos neišmetė į šiukšlių dėžę. Bertraną užgriuvo netikėtas nemalonumas, ir jis pasidavė kartėliui. Vieną gražų rytą jis rado savo mašiną visą aptepliotą, išdažytą, išmargintą ryškiausiomis spalvomis. Dar ir po kelių dienų, kai su juo susitikau, nebuvo to suvirškinęs. Visas sproginėjo iš pykčio.

„Jie net nemoka nupiešti tikro, gražaus piešinio... Ėmė ir apšiko!“

Stebino iš padoraus jauno vyro burnos byrantys tokie žodžiai ir tokia reakcija! Pasakiau jam:

„Bet Bertranai, tai kaip tik šaunu!“

Jis pažvelgė į mane apstulbęs. Tęsiai toliau:

„Taip, tu esi gabus, blizgančiai baigei meno mokyklą. Bet jei nesidaliji savo mokėjimu, tai iš jo lieka tik ožkos spiros. Tu moki piešti. O jie nori išsireikšti, bet

darai tai kaip nemokšos. Tu gi svajoji padėti kitiems. Tai štai, ideali proga! Eik, susitik su jais! Išmokyk juos atskleisti savo talentą! Jie tikrai jį turi, išnaudok tai!“

Nežinau, ar mano žodžiai pataikė į taikinį, ar pats įvykis?.. Tačiau po kelių mėnesių Bertranas įkūrė dirbtuvėles grafui dailininkams. Iš pradžių niekas nesistumdė prie durų. Paskui jaunuoliai pradėjo ateiti, bet piešdami reikšdavosi kaip pakliuvo. Bertranas pamokė įvesti šiek tiek tvarkos brėžiant linijas ir kartu nepakenkti spontaniškumui. Jų atlikti darbai darė įspūdį draugams ir draugėms. Jie tuo didžiavosi. Bertranas, nuolat svajojęs padėti kitiems per meną, savo apdažytos mašinos dėka tapo užkrečiančiu kūrėju. Jis atėjo pas mane džiūgaudamas:

„Ebrahimas, Tarekas ir Bruno turi talentą, pamatysi!“

Nujaučiau, kad jie turi. Talentas dažnai slepiasi ten, kur nesitikime.

Taip pat sutinku jaunuolių, kurie pasinėrę į savo sunkius sausus mokslus. Jie verčia mane žavėtis, ryja žodžių skambesį ir žinias. Jiems negalioja trisdešimt penkių valandų savaitė. Ne visi jie karjeristai. Kai kurie mane stebina turimais toli gražu ne siaurais idealais. Jie imasi plačių tarsi pakilimo takas ateities planų. Jei ir toliau uoliai lavins savo protą, darniai derindami su širdimi, jų laukia graži ateitis, jie niekada nepasidarys nuobodūs. Nuobodūs tampa tie suaugusieji, kurie nesujungė savo proto su vidumi ir širdimi. Jie prėski kaip patiekalas be prieskonių.

Kai Izabelė, Antuanas, Henri ar kiti man pasipasakoją, kad norėtų būti politikais, aš juos padrašinu. Juk visiems žmonėms kažkada teks išeiti į pensiją. Didieji tiltai irgi neamžini. Mums reikia jaunimo, reikia naujo kraujo, kad pažadintų apsnūdusius savo įpročiuose. Konkurencijos atsiradimas neatneš nieko bloga, atvirkščiai. Tai leidžia siekti dar didesnės kompetencijos, dar didesnio pranašumo. Jaunimas irgi turi ištraukti į bendrojo gėrio kūrimą, bet ne grįždamas prie susidėvėjusių kaip seni rūbai pažadų, o investuodamas save kasdienėje veikloje. Mūsų šaliai reikia šių jaunuolių, kad pratęstų gerų valstybės tarnų pradėtą darbą bei pataisytų prastesniųjų darbus.

Jaunimas taip pat investuoja save naujųjų komunikacijos priemonių, muzikos, menų, literatūros srityje. Mūsų kultūra auga kartu su jais. Ačiū jums, jaunuoliai, kad drįstate prisidėti prie mūsų gražios šalies geros kultūrinės sveikatos palaikymo, — jai to labai reikia.

Pirmieji sukūrę automobilį kėlė aplinkiniams juoką. Jie patyrė nemažai pašaipų, bet tikėjo savo išradimu. Dabar jie įrašyti istorijos puslapiuose.

Eifelio bokštas, didysis metalurginės eros šedevras, turėjo stovėti tik 1889 metų Tarptautinės parodos metu. Bet štai - jis tapo nacionaline Ponia Žirafa. Iš jo padarėme net top modelį, kai įžengdami į trečiąjį tūkstantmetį papuošėme šviesomis. Iš Prancūzijos kilo daug talentingų inžinierių ir kūrėjų. Reikia perimti estafetę.

Kai kurie jaunuoliai svajoja tapti vadovais. Nuosta-

bu, jų labai reikia! Šie jaunuoliai eina į tikrą pragarą, bet jie tebėra kilnios širdies. Jų gebėjimas tikėti kilnumu dar nesusidėvėjęs.

Vieną dieną mačiau kelis jaunuolius, montuojančius specializuotą interneto tinklą gamyklos vedantiesiems. Jie dirbo kaip buliai, miegojo ten pat, artimiausius dvejus metus nenumatydami jokio pelno. Jie išprotėję! Tačiau šių moderniųjų laikų avantiūristų dėka ateitis taps pelninga ir vaisinga.

Liūdna tai pasakyti, bet nerimą man kelia ne jaunuoliai, o suaugusieji. Jaunimas man atrodo visai normalus. Kuo esi jaunesnis, tuo didesnis beprotis, - ne psichiatrine prasme, bet „išdrįsimo“ prasme: išdrįsti daryti, tikėti, duoti.

Mes, jau senstantys tėvai, neturime teisės pasidaryti pesimistais. Tam nėra jokios priežasties. Turime likti optimistai ir gebantys įvertinti: mūsų teisė ir pareiga - tikėti savo vaikais.

Kaip galiu verkšlenti ir netikėti ateitimi, kai regiu daugybę savanorių ir organizacijų? Štai jaunuoliai paskiria vienerius savo gyvenimo metus savanoriškai dirbti vargingiausiuose pasaulio kvartaluose, gyventi kartu su vargšais. Paskui jie išitraukia arba tęsia profesinę veiklą, stengdamiesi tobulėti būsimoje profesijoje ir suvaidinti savo vaidmenį visuomenės gyvenime.

Kilnios širdies ir žinių panaudojimo pavyzdžių sąrašas ilgas. Kaip galime tuo nesistebėti? Ir mes išlikime jauni, nepasidarykime dvasios, proto ir kultūros duobkasiais.

KITOKS IR VIENINTELIS NEPAKARTOJAMAS

Tiesiog kvaila, koks gali būti ribotas mūsų požiūris! Yra madų žurnalų apsėstų žmonių. Jie vaikšto, vietoj akių nešiodamiesi centimetra: „90-65-90“, štai kokia turi būti norma! Nebemato tos grožio dalies, kuri slypi kiekviename, nebepastebi iš būtybių įvairovės kylančios simfonijos. Miške juk randame ir storų tvirtų ąžuolų, ir lieknesnių skroblų, buksmedžių, bugienių krūmų, mišrų įvairiaūgį atžalyną.

Atmosfera iš karto pasikeistų, jei šiame miške atsirastų tik vienos rūšies gražiai išsirikiavusių medžių plotas, pavyzdžiui, eglių. Floros praktiškai neliktų ir gyvūnai nebeužeitų. Tvyrotų prieblanda. Šviesa neprasisbrautų iki apačios. Išnyktų žemesnieji augalai. Žemė būtų nuklota sudžiūvusiu spyglių. Dirva nuskurstų ir pasidarytų rūgšti.

Tikrai, jei visi supanašėtųme, būtų nuobodu, nebūtų kuo stebėtis. Ačiū gamtai už jos įvairiopą grožį. Mes esame tokie, kokie esme, skirtingi ir įvairūs, mūsų pačių ir kitų laimei.

Tais laikais, kai buvau gaujos vadas, turėjau draugelių, vardu Tieri, labai gražų vaikiną, kuris visuomet pasirodydavo su „pupyčių“ stiliaus merginomis, panašiomis į madų žurnalų manekenes. Kartą, būdami su draugais, pamatėm jį ateinantį su naujai užkariautąja. Tačiau šį

sykį, mūsų netikėtumui, jo išrinktoji buvo apvalių formų. Mus tai pralinksmino.

„Nagi, Tieri, ėmei ieškoti egzotikos...“

Po keleto mėnesių jis mums pranešė apie savo vedybas. Vienas draugužis, neieškodavęs žodžio kišenėj, metė jam:

„Susidėsi su ta dručke?! Tu mūsų prie to nepripratinai!“

Santūriu žvilgsniu Tieri atsakė:

„Jei žvelgtumėte į ją, kaip aš žvelgiu, pamatytumėte, kokia ji graži“.

Tą dieną gavome gerą pamoką. Mūsų tylėjimas daug pasakė. Ir iš tikrųjų jo busimoji žmona turėjo be galo gražią širdį.

Jei jaučiatės kitokie nei visi, nepamirškite, kad visuomet atsiras kažkas, kas pamils jūsų kitoniškumą. Pirmasis, kuris myli jus su visu jūsų kitoniškumu, - tai Didysis Bosas, jau nuo didžiojo sprogimo pradžios.

TURTINGESNI UŽ TURČIUS

Pas mus atvažiuojantys jaunuoliai yra praėję labai skirtingus gyvenimo kursus: narkotikų prekiautojai, alkoholikai, depresuojantys ar nebepakenčiantys mokyklos. Kančia nesirenka pagal socialinį sluoksnį. Viena iš jiems taikomų terapijų yra darbas. Tačiau kai pas mane darbo

nebėra ar pritrūksta lėšų finansuoti kokį nors užimtumą, savo pagalbą pasiūlome draugams: „Tu pilsi betoną? Ar galim atvažiuoti padėti, kai dėsi grindis? Tau tai nieko nekainuos“. Taigi savo draugams paaiškinu reikalą ir pasiūlau jiems atsidėkojant kokį šeštadienį ar sekmadienį pasikviesti jaunuolius prie šeimyninio stalo. Jie visada pažada. Tačiau atėjus atsidėkojimo momentui, pamatę vaikinų tatuiruotes, auskarus, irokėziškas šukuosenas ir visus kitus dalykus, jie dažniausiai išsigąsta. Kol dirbo, buvo labai malonūs ir dėmesingi šiems jaunuoliams, bet paskui jų kitoniškumas ima kelti baimę. Tada jie pado-
vuoja tai marškinėlius, tai kokį kitą firminį drabužį, daug brangesnį už pietus. Tačiau jaunuolį būtų labiau-
siai sujaudinęs priėmimas šeimoje. Pakvietimas pietų būtų reiškęs, kad jis pripažįstamas, nors ir yra kitoks.

Tad jaunuoliams dažnai sakau:

„Jums nėra reikalo skųstis, atvirkščiai. Jūs savanoriškai sudalyvavote tobulinant namą. Tik juos išgąsdino jūsų kitoniškumas, todėl jie negali atsilyginti tuo pačiu, pakviesdami pas save. Taigi jūs esate princai! Turtingesni už turtuolius! Nes jūs sugebėjote jiems duoti tai, ko jie negali jums pasiūlyti!“

Tada jų akys sužiba iš pasididžiavimo. Vienas nar-
kotikų prekeivis, lengvai uždirbdavęs pinigų, vieną die-
ną manęs užklausė: „Kada važiuosime vėl?“ Tai ne tušti
žodžiai, nes nuo to laiko, kai jis nebeturi lengvai uždir-
bamų pinigų, tapo laisvu žmogumi.

Lydėti skirtingiausius žmones - tai mylėti juos, domėtis jų gyvenimo, mąstymo būdu, tai nuo pačio jauniausio amžiaus išugdyti įpratimą priimti, bendrauti, gerbti kitą.

Labai dažnai, sutikęs savo draugus ir brolius marokiečius, alžyriečius, kablius, ugandiečius, kamerūniečius, haitiečius ar kitus, būnu iki ašarų sugraudintas jų šilto priėmimo. Svetimšaliai man visada parodydavo plačios širdies kelią.

IŠDRĮSTI VILTIS, KAI NEBĖRA VILTIES

Esu sukrėstas jaunų žmonių, ypač mokinių savižudibių skaičiaus. Kartais prieš išeidami jie palieka ženklus. Galbūt jaunuolis prašė susitikimo su socialine darbuotoja, sesele, norėjo jai išrėkti savo kančią. Tačiau tas žmogus buvo per daug užimtas ir negalėjo ateiti. Paskutinės vilties, paskutinės šakos, už kurios jis norėjo užsikabinti, neliko, ir jaunuolis ryžosi mirčiai.

Šitaip vienoje prestižinėje Paryžiaus mokykloje mergina pakilo ir išėjo vidury pamokos. Buvo galima pamanyti, kad ji eina į tualetą, bet ji užlipo ant balkono ir šoko į tuštumą. Daug kas matė ją krentančią. Paaikškėjo, prieš tai buvusios pertraukos metu ji prašėsi nueiti į medicinos punktą. Norėjo susitikti sesutę, su kuria paprastai kalbėdavosi, kai ją užklupdavo sunkumai, tačiau tą dieną jos nebuvo. Negalėdama išsilieti, mergina neatlaikė...

Ar įmanoma nusižudyti iš visiškos nevilties? Man taip neatrodo. Net už tokio beviltiško veiksmo kaip savižudybė gali slėptis viltis, kartais priekaištu nuspalvinta viltis. Štai vienas sūnus šitaip siekė tėvo pripažinimo. Jis nušoko nuo paties aukščiausio tilto mieste, užsimaukšlinęs ant galvos gobtuvą, kad nebūtų atpažintas. Jis paliko tėvui adresuotą laiškėlį, kuriame rašė: „Bent jau taip, nuėmęs gobtuvą, mano tėvas pamatys mane, pažvelgs į mane“. Tėvui ir visiems kitiems tai sukėlė žiaurų šoką. Koks stiprus pagalbos šauksmas! Šis sūnus vis vylėsi, kad tėvas pažvelgs į jį. Tėvas turėjo pajusti priekaištą už tai, kad niekada nepažvelgdavo į sūnų. „Tu būsi priverstas nuimti gobtuvą ir nors *kartą* į mane pažvelgti.“

Mažytė smulkmena gali sugrąžinti viltį. Viena jauna mergina paskambino man vidury nakties. Būna, kad man skambina tokiu metu, kai savižudybė slankioje tamsoje. Kalbėjausi su ta mergina pusantros valandos. Nieko nedariau, tik klausiau jos. Ji sunerimusi balsu kas ketvirtį valandos klausinėjo: „Ar jūs dar čia?“

Aš jai atsakydavau: „Taip taip, aš čia, aš tavęs klausau.“

Ir primindavau tai, ką ji ką tik kalbėjo, norėdama parodyti, kad aš tikrai klausausi, kad ji kalba ne tuštumai: ji vos laikėsi ant prarajos krašto... Kadangi per tą valandą ir pusę ji nepareiškė noro atvažiuoti pas mane, aš tiesiai šviesiai paklausiau:

„Kelintą atvažiuoja tavo traukinys?“

Po daugelio mėnesių pirmą kartą pamačiau šią merginą. Ji jau kitą kartą, ieškodama pagalbos, pasiprašė atvažiuoti į mano namus. Atvykusi man pasakė:

„Jūs išgelbėjote man gyvybę!“

Aš pažiūrėjau į ją suglumęs.

„Bet aš niekad nesu tavęs matęs. Aš tavęs nepažįstu!“

Ir ji man priminė pokalbio istoriją.

„Kaip ne, juk jūs manęs klausėtės pusantros valandos. .. Kai pasakėte: „Kelintą valandą atvažiuoja tavo traukinys?“ — nors aš nesiprašiau pas jus atvažiuoti, — staiga pasijutau kažkur laukiama. Tai nuplukdė mano turėtą sumanymą: kad jūs būsite paskutinis žmogus žemėje, kuriam aš paskambinsiu. Aš tikrai buvau nusprendusi po pokalbio lemingam žingsniui. Jūsų pasakyti žodžiai sulaikė mano apsisprendimą.“

Smulkmena padėjo išvengti to, kas nebepataisoma, išklauskas jai sugrąžino viltį. Laimei, tą naktį buvau pajėgus išklaudyti. Tačiau bet kas kitas galėjo būti ta dėmesinga ją išklausančia ausimi.

Deja, tokios ausies savo šeimoje ji nesurado. Ji buvo išprievartauta. Pasakė apie tai tėvams, bet jie nenorėjo ja patikėti arba liko abejingi, nes per daug skausminga girdėti apie kančią. Ir ji pasinėrė į alkoholį, prostituciją, narkotikus. Gyvenimas pasidarė nebepakenčiamas, ateitis neįsivaizduojama.

Galiausiai į savižudybę dar labiau nei prievartavimas ją paskatino šeimos nesupratimas, neįsigilinimas į jos istoriją. Jie elgėsi taip, tarsi nieko nebūtų įvykę arba lyg

tai reikėtų tai pamiršti. Tačiau tokių dalykų neįmanoma pamiršti. Jeigu jos širdžiai patys artimiausi žmonės būtų supratę, kas jai nutiko, daug greičiau ji būtų galėjusi atsistatyti, ir neleidusi prievartavimui nežabotai imtis ilgo griovimo darbo.

Tikrasis mano gyvenimo variklis, daug stipresnis už visus lūkesčius, yra viltis. Lūkesčiai - praeinantis dalykas. Jie dingsta, kai tik gyvenimas paslysta lyg judančiame smėlyje ar pelkėje. Viltis, priešingai, įsišaknijusi giliau ir tvirčiau. Viltis padeda neparkristi gyvenimo kelkraštyje, kai aplink viskas ima griūti, viltis padeda eiti iki galo ten, kur norėjom nueiti. Viltis - tvirta šaka, į kurią įsikimbame, kai visos kitos ima lūžti. Toji šaka gali būti ir labai menkas dalykas, tačiau iš jos mes daug tikimės, tada daug ir gauname.

Viltis yra dovana, nuostabiausia dovana, į kurią niekada nespėjau daviau. Kai dar būdamas mažas metus leidau ligoninėje, niekas manęs nelankydavo ir nenešdavo dovanų. Iš vieno mylimo ir lepinamo vaiko pavogiau gabalėlį dovanų popieriaus. Ant to popieriaus buvo nupieštas traukinukas, vežantis tris pilnus vagonus žaislų. Paskutiniame vagone sėdėjo mažas meškiukas, su bumbulu ant galvos bei šaliku ant kaklo ir mojavo letenėle. Labai mylėjau tą meškiuką. Jis žvelgė į mane. Mėgau pasišnekučiuoti su juo. Tačiau vienintelis metas, kai niekam nematant mes galėdavom susitikti, būdavo naktis, o vienintelė vieta - tualetas. Taigi kiekvieną naktį pa-

siimdavau dovanų popieriaus gabalėlį ir keliaudavau į pasimatymą su mažuoju meškiuku. Ne taip lengva, kai esi laikomas nevaikštančiu! Atsirišdavau nuo lovos ir krisdavau ant žemės. Tada šliauždavau kaip sraigė. Atsidūręs koridoriuje tiesdavau rankas į nerūdijančią lempą, įsitverdavau, pasikeldavau... ir trenkdavausi galva taip, kad norėdavosi verkti. Pagaliau pasiekdavau tualetą. Džiaugsmingai žvelgdavau į meškiuką paskutiniame vagonė. Man atrodydavo, kad jis gražiai su manimi sveikinasi. Pasidalydavom su juo savo vargais ir džiaugsmais. Prieš aušrą reikėdavo sugrįžti į lovą. Toks pat vargingas sugrįžimas, bet tikėdamasis, kad kitą naktį vėl pamatysiu mažąjį meškiuką, tokį ištikimą mūsų pasimatymams.

Šitaip kiekvieną naktį mano nusiminimas dėl to, kad nepajėgsiu eiti ir prasiskelsiu galvą, susidurdavo su viltimi, kad man padės šis dovanų popierius ir man pasiseks. Viltis, kad tikrai galėsiu nusigauti į tualetą ir pamatysiu savo lobį, padėjo nuolat atkakliai stengtis. Ir štai vieną dieną aš vėl pradėjau vaikščioti.

Tame dovanų popierėlyje, lydėjusiame mano neapdovanotą vaikystę, slėpėsi dabartis: dabartis su viltimi. Manoji viltis prasidėjo nuo menkniekio, tačiau vilties ištiesta šaka buvo tvirta. Įsikibau į ją ir žingsniavau. Ir daugelį kitų kartų viltis padėjo įveikti gyvenimo sunkumus.

TURINYS

Pratarmė.....	5
Trumpas anekdotas vietoj prologo.....	8

MEILĖS LIGONIS

Tėvas, kurį turėjau ir kuriam atleidau.....	11
Prisirišęs prie savo įpročių.....	14
Aukščiausiojo gauja.....	16
Sužeista atmintis skelbia pavojų.....	18
„Koks tėvas, toks ir sūnus“.....	21
Sudeginti praeitį?.....	27
Žiaurumas - tarsi manyje snūduriuojantis vulkanas	30
Išsivaduoti iš gėdos rato	34
Verkti.....	36
Įnikęs į adrenaliną.....	37
Mirtis ar gyvenimas?.....	39
Drįsti patikėti gyvenimu.....	42
Tikėjimo krizė.....	45
Įžengti pro siaurus vartus.....	48

„BUČINIAI Į PAČIĄ ŠIRDĮ“

Pašluostė ir rankšluostis.....	51
„Mano akyse tu esi tyras“.....	55
Kaip atkimšti gero vyno butelį.....	56
Leisti spindėti kitiems.....	59
Gėlių puokštės.....	61
Dviejų žmonių triūsas	64
Būti tėvu.....	66
„Jūsų vaikai augs tiek, kiek augs jūsų meilė“	71
Straipsnis apie Gyvenimą.....	73

NEATPAŽINTI KARALAIČIAI

„Ar tėvai išsiskyrė dėl manęs?“.....	77
Milžinams patikėta paslaptis.....	80
Nuo spaudimo prie depresijos.....	81
Šeima ir visuomenė.....	84
Žiaurumas: pagalbos šauksmas.....	86
Laikas išklausti.....	98
Restauruojamos pilys.....	101
Mes visi esame elgetos... prašantys švelnumo.....	104
„Atėjau pas tave, o tu manęs nepriėmėi“.....	111
Padėti ir palydėti.....	110
Dvi šimtosios sekundės.....	171
Kalėjime.....	173
Auklėtojas.....	178
Paprasti diplomai, bet svarbios profesijos	130
Vilties piešėjų portretai.....	152
Kitoks ir vienintelis nepakartojamas.....	142
Turtingesni už turčius.....	143
Išdrįsti viltis, kai nebėra vilties.....	145

Guénard, Tim

Gu81 Viltis iš gatvės / Tim Guénard; [iš prancūzų kalbos vertė Andrius Leliuga ir Ilona Kušleikaitė]. - Vilnius: UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“, 2004. - 152 p.

ISBN 9955-619-19-8

Antroje knygoje Timas Guenard'as pasakoja apie tolesnį savo gyvenimą po audringos vaikystės - pasakoja apie tėviškų rūpesčių kupiną gyvenimą. Taip pat paprastai, kaip ir pirmoje savo knygoje, jis dalijasi savo išgyvenimais, nutikimais ne tik su savo vaikais, bet ir gatvės jaunuoliais, kurie patarimo, prieglobsčio, artimo Šilumos ieško Timo sodyboje pietų Prancūzijoje.

UDK 840-94+364(44)

Tim Guénard

VILTIS IŠ GATVĖS

2004 08 13. Tiražas 5000 egz.

Užsakymas 622.

UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“,

Pylimo g. 27/14, LT-01141 Vilnius

Spausdino UAB „Adomo Jakšto spaustuvė“,

Girelės g. 22, LT-56160 Kaišiadorys

„Daug kas manęs prašė parašyti naują knygą, remiantis pamąstymais apie gyvenimą, meilę, atleidimą, kuriais dalijusi liudydamas. Ir štai pasirodo ši naujoji knyga. Sumaniau ją kaip knygą apie gyvenimo mezinį. Čia sumegzti pamąstymai ir anekdotiniai pasakojimai, kuriuos skaitytojas galės iliustruoti savo gyvenimo įvykiais. Aš nerašau kaip specialistas. Juk nesu nei gydytojas, nei psichiatras. Juo geriau jei tai, ką pasakoju, kažkam pasirodys suprantama; juk ir kreipiusi į tuos, kurie niekada negirdėjo nieko tikra. Mano tikslas kaip tik yra atskleisti sužeistą žmogų. Aš pats esu abiejose barikados pusėse: vienoje - mušamas vaikas, kitoje - auklėtojas ir šeimos tėvas, kuriuo esu tapęs.“

Tim Guénard